

LUMEA

Nr. 47 (316) — 13 NOIEMBRIE 1969

sumar

2 SĂPTĂMÎNA în telegrame. *Liana Enescu*

ARTICOLE

- 3 Vizita premierului Alfred Raoul în țara noastră. *Rodica Georgescu.*
- 6 „Vietnamizarea” — o falsă problemă. *Sergiu Verona*
- 12 America Latină. „Scurt-circuitul” agrar și exigențele dezvoltării. *Eugen Pop*
- 18 India. Divergențe persistente. *Radu Budeanu*
- 20 New York: O simplă alegere de primar? *Felicia Antip*
- 23 În cinci, în șase, în șapte... *Mihai Matei*

SINTEZE

- 4 Renunțarea la forță și la amenințarea cu forță — atribut esențial al securității internaționale. *Dr. Dumitru I. Mazilu*

DE LA CORESPONDENȚII ȘI TRIMIȘII NOȘTRI

- 7 NEW YORK. Aspecte ale dezbaterii din Comitetul Politic. *Constantin Alexandroaie.*
- 8 PARIS. Noua fizionomie a hărții economice. *George Serafin*
- 11 COPENHAGA. La început de stagiune politică. *Ion Manea*
- 14 WASHINGTON. Apollo-12, o expediție de lucru pe Lună. *Walter Froelich*
- 22 RABAT. Dialoguri despre Maroc. *Corneliu Vlad*

CONVORBIRI CU :

- 10 MUHAMED HACICI, secretarul federal pentru comerțul exterior al R.S.F. Iugoslavia
- RICCARDO MISASI, ministrul comerțului exterior al Italiei

REPORTAJ PE GLOB

- 16 Buenos Aires. *Iuri Ionescu*

- 24 Washington 1865 — Dallas 1963. Versiuni oficiale și enigme ale istoriei (3). *Gerhardt Prause*

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

- 27—30 Die Presse, Le Monde, Jeune Afrique, The New York Times Magazine

PROFIL

- 30 ALFRED RAOUL, primul ministru al Republicii Congo (Brazzaville)

POȘTA REDACȚIEI (31—32)

În acest număr:

VIZITA PRIMULUI MINISTRU AL REPUBLICII CONGO (BRAZZAVILLE)

„VIETNAMIZAREA” — O FALSĂ PROBLEMĂ

Interviuri în exclusivitate

MUHAMED HACICI

secretarul federal pentru comerțul exterior al R.S.F. Iugoslavia

RICCARDO MISASI

ministrul comerțului exterior al Italiei

Alegerile din New York

DE CE A ÎNVINS LINDSAY

De la corespondenții și trimișii noștri

PARIS • COPENHAGA • WASHINGTON •

BUENOS AIRES • RABAT •

Dallas 1963

E VULNERABIL

RAPORTUL

WARREN?

Piața comună

IMPLICATIILE UNEI SCHIMBĂRI DE DATĂ

Anunțind amânarea pentru 1—2 decembrie, a Conferinței la nivel înalt a statelor membre ale Pieței comune, ce trebuia să aibă loc între 17—18 noiembrie, serviciul de presă al guvernului olandez prezenta drept motiv al acestei decizii, acceptate de altfel, de toate guvernele interesate, îmbolnăvirea ministrului de externe italian Aldo Moro. Unele agenții de presă occidentale și-au exprimat însă părerea că motivul invocat nu ar fi decît un pretext ce ar ascunde în fond serioase divergențe ce persistă încă între partenerii comunitari. La cîteva săptămîni după aplicarea unui regim de izolare a pieței agricole franceze un alt partener — R.F. a Germaniei — își reevaluează și el moneda și se încadrează în același sistem de desprindere pe o anumită perioadă de politica agricolă comunitară. Prilej pentru cunoscutul cotidian economic „Les Echos” să demonstreze că „piața verde” se întoarce la origini, că politica sa se circumscrie, în linii mari, situației din 1962, anul constituirii ei. Și prilej pentru virtualul partener de peste Canalul Minecii — Marea Britanie — să spere că „fie printr-o negociere cu noi, fie chiar prin măsuri luate în sinul Pieței comune, sistemele de prețuri pentru alimente vor fi modificate în această parte a Europei vestice”. Cu atît mai mult, a adăugat premierul Wilson în cadrul unui interviu acordat săptămîna trecută B.B.C.-ului cu cît „înseși țările Pieței comune sînt foarte puțin satisfăcute de actuala stare a sistemului lor agricol aflat într-o oarecare măsură în stare de prăbușire”.

În condițiile în care sectorul care acorda politicii comunitare „succesele” cele mai însemnate — sectorul agricol — suferă puternice mișcări seismice, ideea unei conferințe considerată de mulți drept „crucială” și care să traseze liniile generale pentru următoarea perioadă stîrnește reflecții prudente și explică amânarea survenită. În cercurile competente se vorbește despre necesitatea punerii la punct a dosarelor perioadei de tranziție de 12 ani (1957—1969) pentru abordarea etapei următoare. Printre aceste dosare se numără și cel al lărgirii cadrului C.E.E., fiind vorba, în special, de mult discutata aderare a Angliei la Piața comună, care rămîne însă condiționată de re-

glementarea financiară agricolă. Ziarul „L'Aurore” așeza alături de condiția „punerii la punct a dosarelor” pe cea a „minimului de înțelegere” între parteneri. „Dacă noi nu vom reuși, declara zilele trecute ministrul de externe al R.F. a Germaniei, Walter Schell, în Bundestag, să dăm un nou impuls politic C.E.E., vom avea de făcut față unor timpuri foarte grele”. În direcția creării acestui climat minim se înscriu și convorbirile care au avut loc la Paris, la 9 noiembrie, între Walter Schell și ministrul de externe francez, Maurice Schumann, dar mai ales vizita acestuia din urmă la Haga. Căci „optimismului rezervat” cu care privește diplomația olandeză rezultatele viitoarei conferințe la nivel înalt, i se adaugă considerația pe care o acordă aceeași diplomație, și nu numai ea, rolului pe care îl va juca Franța în legătură cu succesul sau insuccesul convorbirilor.

Orientul Apropiat

O NOUĂ FAZĂ ?

După cîteva săptămîni de relativ calm, confruntările militare în regiune au reînceput. Unii observatori vorbesc chiar despre o nouă fază a conflictului. Astfel, Jean-Pierre Joulin, comentator al agenției France Presse, consideră că decizia luată în cadrul întrunirii de la Cairo a Consiliului Apărării al Ligii arabe de a convoca la mijlocul lunii viitoare o reuniune la nivel înalt a țărilor arabe semnifică sfîrșitul perioadei care s-a scurs de la Conferința de la Khartum, din august 1967.

După publicarea rezultatelor în alegerile privind parlamentul israelian și după încheierea lucrărilor Consiliului apărării al Ligii arabe, atenția se îndreaptă spre pregătirile ce se fac în vederea reluării convorbirilor dintre cele patru mari puteri asupra Orientului Apropiat. Întrerupte la 1 iulie, întrevederile urmează să aibă loc din nou la New York spre jumătatea acestei luni, „nu mai tîrziu de 15 noiembrie”, a precizat secretarul de stat francez pentru afacerile externe, Jean de Lipkowski. În cadrul acestor pregătiri — și fiind considerate tot ca o caracteristică a noii faze despre care se vorbește acum — contactele diplomatice și schimburile de vederi s-au înmulțit.

La Beirut, după stabilirea acordului libano-palestinian, e-

forturile se îndreaptă în direcția rezolvării crizei interne instaurată în țară de aproximativ opt luni. Într-un interviu acordat ziarului „Le Monde”, fostul premier Rachid Karame, însărcinat de către președintele Charles Helou cu formarea noului guvern, considera că acordul semnat la Cairo a fost necesar și constituie una din garanțiile stabilității și suveranității Libanului.

Lagos

STADIUL CRIZEI

Săptămîna care a trecut a fost marcată de o intensificare pe plan diplomatic a eforturilor menite să aducă soluționarea crizei nigeriene. După o lungă perioadă dominată de neînțelegere și ostilitate reciprocă, încep să se întrevadă

perspectivele unor negocieri directe între părțile în conflict. La Owerri, la începutul săptămîinii trecute, Ojukwu declara în cursul unei conferințe de presă: „Biafra e gata să accepte ca, în interesul păcii și al relațiilor de bună vecinătate, poziția sa în unele probleme să devină mai suplă”. Cîteva zile mai tîrziu, într-o declarație făcută la începutul reuniunii de la Lome, considerată în cercurile competente tot drept o încercare de rezolvare a crizei din Nigeria, conducătorul statului nigerian, Yakubu Gowon reafirma că guvernul federal nigerian este dispus să înceapă convorbiri cu autoritățile biafreze, fără condiții prealabile. În acest timp, unul din purtătorii de cuvînt ai biroului biafrez de informații declara la Geneva că Biafra ar putea consimți la crearea

În 200 de noduri feroviare din întreaga Japonie, două sindicate ale lucrătorilor de la căile ferate, totalizînd 340 000 de membri, au declarat o grevă de o zi în sprijinul revendicărilor muncitorești

În contrast cu toamna caldă și frumoasă din numeroase țări europene, în Finlanda a căzut prima zăpadă, iar poleiul așternut pe șosele a provocat accidente

Vizita premierului Alfred Raoul în țara noastră

unei „confederații economice” cu Nigeria. Acestea, ca și multiplicarea eforturilor de mediere în zonă, l-au determinat pe un corespondent al agenției France Presse să exprime ideea că, „în sfârșit, ceva se mișcă” în afacerea nigeriană.

Analiza situației interne exprimă o accentuare a dorinței de reglementare pașnică a conflictului în sinul ambelor comunități. În rîndul armatei și a păturilor largi ale populației biatrefe, curentul pacifist cîștigă mereu noi adepți. După doi ani de război care au impus sacrificii atît de mari, amintirea neînțelegerilor inițiale, indiferent de amploarea lor, a început să pălească. Tendințele separatiste pierd tot mai mult teren în fața celor referitoare la unitate națională. Refuzul unor șefi de stat africani de a urma exemplul colegilor din Tanzania, Gabon, Coasta de Fildeș și Zambia, pe calea recunoașterii Biatrei ca stat de sine stătător, a avut serioase repercusiuni psihologice în rîndurile biatrefe. De luni de zile, „parcarea” biatrefă nici nu diminuează, dar nici nu se extinde. Dezertările s-au înmulțit vertiginos din ambele armate. Și în timp ce numeroși reprezentanți ai tribului Ibo, populație majoritară în Biafra, revin în regiunile în care au locuit înainte de secesiune, autoritățile nigeriene trebuie să facă față tulburărilor cauzate, în toamna aceasta, de manifestațiile țăranilor și ale comercianților, nemulțumiți de perpetuarea eforturilor cerute de acest război și hotărîți să convingă guvernul în favoarea unor cit mai grabnice negocieri.

Presiunii interne i se adaugă și încercările unor șefi de stat africani din zonă, îndreptate spre același țel al stabilirii unei înțelegeri. În această direcție se înscrie pe lîna reuniunea de la Lome, vizita făcută în octombrie de generalul Gowon la Kinshasa și Brazzaville, recente declarații ale secretarului general al Organizației Unității Africane, Dialo Telli, și ale ministrului de externe etiopian, Ketama Yfru, în urma vizitei lor în capitala nigeriană, cit și activitatea continuă depusă pe lîngă părțile în conflict de împăratul Haile Selassie. Bineînțeles, rolul esențial îl joacă însă opinia publică nigeriană, din ce în ce mai sensibilă față de ideea unității naționale și de avantajele pe care le reprezintă ea pentru orice țară aflată pe drumul dezvoltării.

L. ENESCU

În momentul în care prezentăm tiparul rîndurilor de față, vizita oficială a primului ministru al Republicii Congo (Brazzaville), comandantul Alfred Raoul, în țara noastră, întreprinsă la invitația președintelui Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România, Ion Gheorghe Maurer, este în plină desfășurare. Premierul congolez este însoțit de Charles Assemekang, ministrul afacerilor externe, Ambroise Noumazalaye, coordonator al Comisariatului general al planului, de alte persoane oficiale, consilieri și experți.

Chiar înainte de încheierea vizitei premierului Alfred Raoul — moment important în afirmarea și dezvoltarea relațiilor de prietenie între cele două popoare — se pot defini coordonatele evenimentului: o mai bună cunoaștere reciprocă, perspectiva extinderii și multiplicării cooperării bilaterale, punte de vedere identice sau foarte apropiate.

Situate geografic la mare depărtare una de alta, România și Congo (Brazzaville) se simt, totuși, apropiate prin năzuința comună de pace și colaborare. Deși relațiile diplomatice dintre cele două țări nu datează de multă vreme (1966), între România și Congo (Brazzaville) s-au stabilit, în acest interval scurt, legături de prietenie și cooperare, care au cunoscut o evoluție pozitivă. Actuala vizită în țara noastră a premierului Alfred Raoul atestă continuarea acestui curs ascendent și dorința comună de a explora noi posibilități în vederea extinderii și diversificării relațiilor de prietenie în avantajul reciproc al păcii și cooperării internaționale, fapt evidentiat încă de la primele declarații ale celor doi premieri. „Constatăm cu satisfacție că relațiile dintre țările noastre cunosc o dezvoltare fericită — a spus președintele Consiliului de Miniștri, Ion Gheorghe Maurer — și sîntem încredințați că există posibilități care pot fi puse în valoare prin eforturi conjugate, pentru extinderea multilaterală a legăturilor dintre țările noastre, în interesul ambelor popoare, al cauzei păcii și cooperării internaționale”. La rîndul său, primul ministru Alfred Raoul declara: „Am venit în România pentru a consolida și a dezvolta în continuare relațiile foarte amicale care există într-un mod atît de fericit între Republica Socialistă România și Republica Congo, și aceasta în interesul și avantajul reciproc al popoarelor lor. Iată de ce sperăm sincer ca împreună cu dv. să abordăm, în timpul scurtei, dar încă de pe acum de neuitat, vizite în România, domenii ale cooperării noastre”.

Respectul mutual, aprecierea reciprocă influențează favorabil dezvoltarea legăturilor de colaborare, creează

un teren fertil pentru instaurarea și consolidarea unui climat de destindere și cooperare între state. „În România — spunea președintele Consiliului de Miniștri al României — sînt cunoscute și se bucură de apreciere lupta hotărîită a poporului congolez pentru independența sa națională, eforturile susținute ale guvernului dv. consacrate dezvoltării economice și social-culturale a Republicii Congo, afirmării personalității sale în concertul națiunilor. Ca prieteni sinceri, dorim poporului congolez succese cit mai mari în această activitate de importanță vitală pentru progresul patriei, pentru viitorul său fericit”.

Este cunoscută orientarea României socialiste în sprijinul eforturilor tinerelor state africane îndreptate spre consolidarea independenței lor, spre dezvoltarea vieții economice și sociale, spre afirmarea nestingherită a ființei lor naționale, considerînd că renașterea popoarelor continentului african, a celorlalte popoare aflate pînă nu demult în stare de dependență economică și politică, participarea lor activă la soluționarea problemelor internaționale reprezintă un factor de seamă în lupta pentru pace și progres social. Actuala vizită a primului ministru Alfred Raoul, atmosferă în care se desfășoară, ilustrează din nou importanța crescîndă pe care România o acordă întăririi solidarității și colaborării multilaterale cu tinerele state independente.

Programul vizitei oferă, în același timp, înaltului oaspete și colaboratorilor săi posibilitatea unei mai bune cunoașteri a realităților țării noastre, a aspirațiilor poporului român, a muncii sale creatoare. Aducînd un omagiu „izbinzilor apreciabile și hotărîtoare” obținute de poporul român, comandantul Alfred Raoul a spus: „Sîntem convinși că poporul congolez va ști să tragă din cooperarea care îl unește strîns cu poporul României învățămintele care vor trebui să-l conducă în propria sa luptă, analizînd experiențele dv. și inspirîndu-se din exemplul dv. A evoca exemplul dv. înseamnă a trece în continuu în revistă o suită de imagini rezultînd din munca de zi cu zi, curajos susținută și îndeplinită metodic de un popor în căutarea fericirii și în salvagardarea bineînțeleasă a independenței sale”.

Privită ca o ocazie favorabilă pentru stringerea legăturilor de colaborare dintre România și Congo (Brazzaville), ca un prilej de aprofundare a cunoașterii și aprecierii reciproce, vizita premierului Alfred Raoul se înscrie, totodată, într-un context mai larg, ca un aport la cauza păcii și securității internaționale.

Rodica GEORGESCU

Renunțarea la forță și la amenințarea cu forță — atribut esențial al securității internaționale

dr. Dumitru I. Mazilu

Un examen realist al actualelor condiții impune constatarea că realizarea unei autentice securități pe continentul nostru este posibilă, că pentru înfăptuirea ei există nu numai dorința generală a popoarelor Europei, dar și premisele necesare. Într-adevăr, actualul moment politic european se definește printr-o tendință accentuată spre promovarea unor relații normale între state, a unor raporturi de largă cooperare, prin faptul incontestabil că destinderea a căpătât — în ciuda diverselor obstacole încă existente și, în primul rând, a reziduurilor „războiului rece” — virtuțile unei idei de a cărei concretizare depinde însuși viitorul pașnic al Europei. Se poate, așadar, afirma că se dezvoltă astăzi în Europa o adevărată tradiție a colaborării interstatuale; relațiile dintre națiunile continentului nostru cunosc o continuă adâncire și diversificare — fenomene care nu fac decît să întărească premisele necesare instaurării unui climat de pace și securitate.

În acest context, reiese cu sporită claritate caracterul incompatibil nu numai cu normele internaționale în vigoare, dar cu întreaga evoluție a vieții politice europene, cu opțiunile celor mai largi pături sociale sau grupări politice, al actelor care se opun cursului politic actual, tendințelor și șanselor reale de care beneficiază Europa pentru instaurarea unei adevărate orînduirii de pace, a unui sistem de securitate continentală. Or, în acest sens, nu pot aduce decît daune grave recurgerea la forță în relațiile interstatuale, promovarea unei politici de tip „manu militari”, de amenințare cu forță și derivatele ei, ca demonstrațiile de forță. În prezent, cînd ideea unei conferințe general-europene privind securitatea Europei a cîștigat asentimentul unei mari majorități a guvernelor europene, cînd, indiferent de varietatea punctelor de vedere în legătură cu desfășurarea acestui prim plenum european, ea se înscrie ca o rezultantă concretă a eforturilor îndreptate spre înfăptuirea securității pe continentul nostru, este firesc ca un obiectiv primordial al acestei conferințe să fie găsirea unor modalități care să contribuie eficient — în acord cu dezideratul tuturor statelor — la abolirea forței în relațiile dintre națiunile europene.

În acest spirit, recenta Consfătuire a miniștrilor afacerilor externe ai statelor

participante la Tratatul de la Varșovia a propus ca prim punct pe ordinea de zi a conferinței general-europene „Asigurarea securității europene și renunțarea la folosirea forței sau la amenințarea cu folosirea acesteia în relațiile reciproce dintre statele din Europa”.

Opinia noastră publică are convingerea că o asemenea propunere este judicioasă și constructivă. Ea izvorăște din năzuința popoarelor de a instaura în Europa condiții care să permită fiecăruia consacra energia și capacităților creatoare în scopul bunăstării și progresului social. Semnificația reală a acestei propuneri reiese din faptul că ea corespunde cerințelor general-europene îndreptate spre promovarea unui curs pozitiv în relațiile interstatuale, pentru că în viața politică europeană să prevaleze etica și legalitatea internațională, pentru instaurarea unei atmosfere de încredere, cooperare și securitate — în interesul tuturor popoarelor continentului nostru.

Renunțarea la forță și la amenințarea cu forță, precum și la toate actele de forță ce constituie factori de insecuritate și permanentă sursă de încordare, reprezintă un imperativ al desăsurării normale a relațiilor dintre state, un principiu esențial al dreptului internațional. De altfel, Carta Națiunilor Unite înscrie acest principiu printre prevederile sale cardinale: „Membrii Organizației se vor abține în relațiile lor internaționale de a recurge la amenințarea cu forță sau la folosirea ei fie împotriva integrității teritoriale sau independenței politice a oricărui stat, fie în orice alt fel incompatibil cu scopurile Națiunilor Unite”. Și este de notorietate internațională faptul că principiul înscris în Cartă a fost dezvoltat și concretizat într-o serie întreagă de rezoluții și declarații ale O.N.U., precum și în alte importante documente interstatuale, în acest cadru plasîndu-se însăși recenta propunere a Consfătuirii miniștrilor afacerilor externe din statele participante la Tratatul de la Varșovia.

România se situează în mod consecvent în rîndul statelor care au susținut și susțin cu fermitate principiul abolirii forței în relațiile internaționale, mi-

litează activ pentru introducerea în practica raporturilor interstatuale a normelor compatibile cu legalitatea internațională, a unor măsuri care să promoveze un climat de pace și bună conviețuire între toate popoarele lumii. După cum releva președintele Consiliului de Stat, tovarășul Nicolae Ceaușescu, „țara noastră depune eforturi constante și neobosite pentru normalizarea relațiilor dintre state, pentru reglementarea diferendelor și litigiilor prin tratative, renunțarea la forță ca mijloc de rezolvare a problemelor internaționale, pentru dezvoltarea largă a cooperării între țări și popoare”. Dînd o înaltă apreciere promovării și realizării principiului renunțării la forță sau la amenințarea cu folosirea ei în relațiile internaționale, președintele Consiliului de Stat a arătat, de asemenea, că „ar fi de mare însemnătate pentru pacea și securitatea Europei și a lumii întregi realizarea unei înțelegeri între state de a se abține de la acțiuni și demonstrații de forță”.

Pornind de la ideea că statornicirea și dezvoltarea unui climat de bună înțelegere și colaborare între toate statele continentului, între toate statele lumii, presupun recunoașterea și respectarea dreptului fiecărui popor de a-și hotărî singur soarta, de a-și alege liber calea dezvoltării sale în mod independent și suveran pe temeiul respectării principiilor egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, țara noastră consideră că buna conviețuire internațională impune cu necesitate consacrarea și înfăptuirea cerințelor principiului abolirii forței și amenințării cu forță în relațiile dintre statele europene, dintre toate statele lumii.

Aplicarea în practică a acestui imperativ al relațiilor internaționale ar corespunde largului consens european în favoarea abolirii actelor ostile destinderii, a politicii de intimidare, a tuturor încercărilor de deteriorare a atmosferei politice.

Timpul scurs de la încheierea celui de-al doilea război mondial nu a dus încă la soluționarea unor importante probleme litigioase, înscrise în mod re-

petat pe agenda europeană și internațională. Este cunoscut că pe continentul nostru s-au concentrat importante forțe armate și cantități de armament, ceea ce provoacă îngrijorarea legitimă a popoarelor. Tocmai de aceea, opinia publică din țara noastră apreciază ca un pas deosebit de important în direcția creării unui climat în care fiecare stat european să aibă posibilitatea de a-și consacra energiile muncii pașnice, la adăpost de pericolul agresiunii, de amenințări și presiuni politice, economice, militare și de altă natură, consemnarea într-o declarație sau într-o altă formă asupra căreia statele europene vor conveni, a principiului de drept internațional al abolirii forței sau amenințării cu forța în relațiile dintre state.

Aceasta presupune, după părerea noastră, respectarea integrității teritoriale și independenței politice a tuturor statelor continentului, folosirea exclusivă a metodelor pașnice pentru soluționarea problemelor litigioase. Eficacitatea dreptului internațional contemporan, cultivarea normală a relațiilor internaționale depind în mare măsură de respectarea cu strictețe a acestor principii. În acest context, este de la sine înțeles că interzicerea amenințării cu forța sau folosirii ei impune ca orice neînțelegere dintre statele europene precum și dintre acestea și celelalte state să fie rezolvată exclusiv prin mijloace pașnice. Dreptul internațional contemporan — consacrand principiile și normele bunei conviețuirii în cadrul comunității internaționale — stabilește și obligația statelor de a soluționa diferendele internaționale prin metode și proceduri care să excludă forța sau amenințarea cu forța. Ca urmare a acestor obligații, se dezvoltă în mod deosebit în epoca noastră și mijloacele pașnice de rezolvare a diferendelor europene și internaționale. S-au creat, astfel, condiții și forme noi pentru desfășurarea tratatelor bilaterale și multilaterale nu numai pe căile diplomatice obișnuite, ci și prin contacte directe între șefi de state, de guverne și miniștri ai afacerilor externe. Se poate afirma că înținerile la înalt nivel au devenit, astăzi, o practică curentă a diplomației europene, că detectarea și stimularea acelor inițiative menite să promoveze un climat de încredere mutuală, o mai bună cunoaștere a punctelor de vedere, înlăturarea obstacolelor în calea înțelegerii între state, au devenit o preocupare generală a majorității personalităților politice din Europa. Se dezvoltă, în acest sens, un schimb activ de păreri și consultări care poate să pregătească și să asigure rezolvarea problemelor litigioase în interesul păcii și securității popoarelor.

În concepția țării noastre, securitatea europeană nu poate fi decît rezultatul unui proces evolutiv, a unui șir de măsuri și angajamente. Tocmai de aceea, realizarea principiului de drept internațional al abolirii forței ar reprezenta un angajament de cea mai mare însemnătate din partea statelor, a cărui asumare ar acționa ca o eficientă frînă morală împotriva intențiilor sau planurilor agresive. Fără îndoială că nu numai prin aceasta s-ar elimina posibilitatea de agresiune. Dar este indiscutabil că un astfel de angajament ar contribui considerabil la înlăturarea suspiciunilor, la îngrădirea cimpului de acțiune al cercurilor reacționare care mai mizează încă pe folosirea forței în relațiile internaționale.

Ca țară europeană, România este vital interesată în statornicirea unor relații de colaborare și prietenie între toate statele europene, în abolirea forței și amenințării cu folosirea ei sub orice formă în relațiile interstatuale. Acționînd în lumina acestor principii, țara noastră a făcut propuneri concrete pentru lichidarea focarelor de încordare, a pericolului de război pe continentul nostru și în întreaga lume, a preconizat soluționarea diferendelor pe calea negocierilor pașnice, a militat consecvent pentru înlăturarea practicilor politicii de forță și amenințării cu forța, pentru respectarea necondiționată a dreptului sacru al tuturor popoarelor de a-și hotărî singure destinele fără nici un amestec din afară, pe temeiul respectării principiilor independenței și suveranității naționale, egalității depline în drepturi.

Partidul și guvernul nostru — subliniind necesitatea ca toate statele europene să participe activ la găsirea căilor pentru înlăturarea dezideratului securității pe continentul nostru — s-au pronunțat în permanență pentru extinderea schimbului de păreri în problemele organizării Conferinței generale europene, discutării impedimentelor care pot apărea în calea realizării acestei idei, manifestînd receptivitate față de orice propuneri îndreptate spre înlăturarea securității și colaborării în Europa.

Experiența a arătat că oamenii de stat — renunțînd la limbajul amenințării, la folosirea forței și la demonstrațiile de forță, manifestînd realism, înțelepciune și răbdare — pot găsi, prin tratative, soluții reciproc acceptabile în cele mai complexe și mai spinoase probleme ale relațiilor internaționale. Conducătorii țării noastre au subliniat, în lumina acestei realități, că interesele destinderii și securității reclamă eforturi active, perseverente pentru explorarea și folosirea tuturor posibilităților — politice, economice, culturale-stiințifice, de cooperare, contacte multilaterale — de așezare a raporturilor între țări pe făgașul dorit de toate națiunile. De aceea, compatibile cu un climat autentic și real de pace și securitate, pot fi numai acțiunile politice calme, constructive pentru asigurarea terenului fertil al comprehensiunii și încrederii între țări.

Așezarea relațiilor interstatuale pe bazele unanim acceptate ale dreptului internațional — și, în acest sens, realizarea în practică a principiului renunțării la forță — ar contribui la crearea unor noi premise pentru soluționarea ulterioară, treptată, pas cu pas, și a altor probleme, cum sînt reducerea cursei înarmărilor și alte măsuri de dezarmare, lichidarea bazelor militare de pe teritoriile altor state și retragerea trupelor străine în granițele naționale, desființarea concomitentă a grupărilor militare etc., ceea ce ar avea o importanță considerabilă pentru realizarea securității europene. Aceasta ar deschide, în același timp, cîmp larg dezvoltării unui climat de rodnică și echitabilă colaborare interstatuală, în beneficiul fiecărei țări de pe continent și al cauzei securității europene.

Avînd în vedere rolul continentului european în ansamblul relațiilor internaționale, rezultatele dobîndite pe calea eliminării politicii de forță și eforturile pentru întărirea păcii în Europa cu consecințe pozitive asupra vieții politice mondiale, influențînd puternic destinderea în relațiile dintre toate țările lumii.

reflector

AMINAREA „ADEVĂRATEI CLARIFICARI”

Pe ordinea de zi a sesiunii Consiliului Național al Partidului Democrat-Creștin, ținută recent la Roma, nu figura doar alegerea unui nou secretar național al partidului, ci era supusă dezbaterilor și situația guvernului Rumor. Observatorii apreciază că reuniunea „micului parlament de partid” (circa 180 de membri) și-a desfășurat lucrările într-o atmosferă de nesiguranță, curente din cadrul partidului nemaiputînd fi exact delimitate de la scindarea grupului majoritar al „doroteilor”.

Debutînd prin anunțarea retragerii lui Flaminio Piccoli din funcția de secretar național și prin demisia conducerii partidului, lucrările Consiliului Național al P.D.C. au luat sfîrșit prin alegerea noului secretar național al partidului, Arnaldo Forlani, jurist și ziarist, de altfel singurul candidat la acest post. În ce va consta programul lui Forlani? Se presupune că va preconiza o politică de expectativă, avînd în vedere faptul că reprezentanții diverselor curente din P.D.C. n-au ajuns încă la un acord în ce privește conținutul și metodele preconizate pentru realizarea unei noi platforme programatice a partidului. În ciuda celor patru zile de dezbateri și tratative intense, „adevărata clarificare” din cadrul democrației creștine — remarcă observatorii — a fost încă o dată amînată.

EMANCIPARE HELVETICĂ

În sfîrșit, ultimul „bastion al bărbăților”, cantonul elvețian Zürich, a acordat femeilor dreptul de vot în probleme comune. Evenimentul — consemnat în ziarul „Neue Zürcher Zeitung”, sînat pînă de curînd pe o poziție conservatoare în această problemă — nu a fost însă totuși consumat: abia în 1970, bărbășii urmează să dezbată un proiect de lege conform căruia femeile ar fi chemate să voteze și în probleme de interes național.

Miscarea de emancipare a femeilor elvețiene a intrat în cel de al 75-lea an, Elveția numărîndu-se astăzi printre ultimele state din lume care nu au acordat încă femeilor dreptul la vot. În legătură cu această situație, circula următoarea butadă: femeilor elvețiene li s-ar fi recomandat să nu-și murdărească mîinile în politică. La care ele ar fi replicat: „Lăsați-ne să pătrundem în politică și să facem curățenie. Tot socotiți că sîntem bune numai pentru asta”.

unuia, celălalt îl umple la loc. În esență, „vietnamizarea” are ca obiectiv înlocuirea unor trupe cu altele, continuarea și nu încetarea războiului.

În ce privește dezangajarea americană, acea „retragere cu picătura”, cum o numesc, pe bună dreptate, diplomații vietnamezi, se nasc imediat trei mari semne de întrebare. În primul rând, ritmul ca atare al dezangajării; în al doilea rând, condițiile acestei dezangajări, așa cum sînt văzute la Washington. În al treilea rând, perspectivele generale ale prezenței militare americane pe continentul asiatic.

La 26 septembrie, la Washington, s-a declarat că se va pune capăt războiului „înainte de sfîrșitul anului 1970 sau de sfîrșitul primului semestru al

să preia greul războiului, în ultima vreme noțiunea a evoluat, sfera ei s-a lărgit. Ministrul apărării, Melvin Laird, declara că „vietnamizarea” nu constituie numai un element militar, ci și unul politic și economic. Traducînd aceasta, presupunem că trupele americane vor putea fi retrase în întregime numai în momentul în care administrația saigoneză va fi în stare să preia controlul războiului și al ansamblului vieții politico-economice. Pe lîngă faptul că acest gen de „vietnamizare” transformă Casa Albă într-un prizonier al marionetelor saigoneze, nici cei mai optimiști experți nu întrevăd posibilitatea ca administrația marionetă Thieu sau cea care i-ar urma, să fie în măsură a controla din punct de vedere militar,

„VIETNAMIZAREA” — O FALSĂ PROBLEMĂ

Tot mai des folosit de editorialiști, termenul de „vietnamizare” este rostit de personalități politice și conducători militari americani cu intonația proprie „magicului remediu” pentru una din problemele cele mai acute ale peisajului internațional. Sensul cuvîntului a suferit unele avatarii. Inițial, menirea sa era să înlocuiască termenul de „dezamericanizare”, pîrînd mai inofensiv și camuflînd ideea continuității prezenței militare americane.

Cînd a apărut în arsenalul diplomatic, la începutul acestui an, în martie, formula „vietnamizării” a reprezentat răspunsul dat la Washington cererilor energice pentru retragerea necondiționată a trupelor. Cu alte cuvinte, „vietnamizarea” constituie în optica americană finalitatea actualei angajări militare a Statelor Unite în Vietnam.

Concordă însă oare această idee cu acea sarcină fundamentală care este încetarea imediată a războiului din Vietnam?

Să încercăm să stabilim unele priorități. Aspectul principal, care domină întreaga realitate a problemei vietnameze, este încetarea de către Statele Unite a războiului și retragerea necondiționată a tuturor trupelor americane și a celor ce le sînt aliate din Vietnamul de sud. Faptul ține de logica elementară și nu există, de altfel, nici o contraargumentare împotriva ideii că încetarea războiului din Vietnam, închiderea acestui focar trec în mod obligatoriu prin anihilarea cauzei care l-a provocat — prezența trupelor agresoare. În documentele R. D. Vietnam și Guvernului revoluționar provizoriu al Republicii Vietnamului de sud, în intervențiile delegaților respectivi la conferința de la Paris, această idee ocupă în mod justificat locul de principal obiectiv pentru soluționarea problemei vietnameze. Refinem, de pildă, din ultima intervenție a delegatului R. D. Vietnam, ministrul Xuan Thuy, la cea de-a 41-a ședință a conferinței de la Paris: „Statele Unite și-au trimis trupele lor agresoare în Vietnam. Deci, Statele Unite trebuie să pună capăt agresiunii lor și să retragă din Vietnamul de sud toate trupele americane și ale altor țări, fără nici un fel de condiții”.

Formula „vietnamizării” trece, practic, sub tăcere ideea retragerii necondiționate a trupelor. Reprezentînd ultimul cuvînt al doctrinei politice americane în Asia, „vietnamizarea” poate fi imaginată ca două uriașe vase comunicante în care, pe măsura golirii

anului 1971”. La 12 octombrie, deci 15 zile mai tîrziu, aceleași surse ale Administrației afirmău că „în următorii trei ani, războiul din Vietnam va lua sfîrșit”. Actualmente, cuvîntul de ordine s-a schimbat. Președintele Nixon declara că anunțarea unui program fix al retragerii americane „ar lipsi cu totul pe inamic de orice stimulent de a duce tratative pentru un acord...” Dispare, deci, pînă și acea perspectivă teoretică îndelungată de încetare a războiului. Ne amintim în legătură cu aceasta de declarațiile ce ne-au fost făcute luna trecută, la Paris, de către purtătorul de cuvînt al delegației guvernului revoluționar provizoriu al Republicii Vietnamului de sud:

— Chiar pe planul declarațiilor, Statele Unite au aminat de cîteva ori termenul promis de a pune capăt războiului. Iar în ce privește acțiunile sale, Administrația Nixon continuă politica de prelungire a războiului, fără termen. După cum s-a arătat în repetate rînduri de către partea noastră, „vietnamizarea războiului” nu este nimic altceva decît politica de prelungire a războiului de agresiune, de folosire a armatei și administrației marionetă aflată sub comandament american și beneficiînd de sprijinul S.U.A. pentru a lupta împotriva populației sud-vietnameze și perpetuării dezmembrării Vietnamului.

Cum se prezintă în momentul de față „calendarul” retragerii trupelor americane din Vietnam? După cum se știe, pînă acum s-a promis retragerea a 60 000 de soldați. (Contingentul de 35 000 de soldați nu a fost încă retras). Dar după retragerea acestor militari americani, în Vietnamul de sud vor mai rămîne 484 000 de soldați americani, fără a pune la socoteală efectivele țărilor satelite. Este mai mult decît cifra efectivelor din Vietnamul de sud într-un moment de vîrf al ostilităților, cum a fost perioada ianuarie — martie 1968. Iar dacă acesta este ritmul retragerii, calculul ne sugerează că vor fi necesari șase ani pentru evacuarea totală a corpului expediționar american.

Și acest calcul este însă relativ, dacă ținem seama de considerentele militar-politice de care este legat actualmente capitolul dezangajării americane din Vietnam. Astfel, dacă, inițial, noțiunea de „vietnamizare” însemna în accepțiunea americană înlocuirea trupelor americane cu trupe saigoneze, atunci cînd acestea din urmă „ar fi capabile”

Una din numeroasele forme în care se manifestă starea de spirit a opiniei publice americane: pe zidurile unui centru de recrutare, o studentă lipește afișe prin care se cere încetarea războiului din Vietnam

politic și economic situația din Vietnamul de sud.

Diplomații vietnamezi de la Paris ne atrăgeau atenția că, chiar dacă s-ar da crezare planurilor americane de dezangajare militară din Vietnamul de sud, acelui faimos „calendar” misterios, acestea sînt fără obiect, deoarece Washingtonul nu ia în considerare o retragere totală. Sînt, astfel, cunoscute declarații ale unor înalte personalități americane, care atestă că în cazul în care programul de „vietnamizare” a războiului va fi realizat, Statele Unite vor menține oricum în Vietnamul de sud unele contingente militare — între 20 000 și 55 000 de soldați. Nu trebuie uitat, de altfel, — fapt subliniat în intervențiile delegaților vietnamezi la Paris — că programul de „vietnamizare” se referă doar la retragerea noastră, neafectînd puterea de foc a corpului expediționar american — aviația de bombardament, navele angajate în război, armamentul modern acumulat în cantități uriașe în Vietnamul de sud.

Toate aceste lucruri anulează aprioric teoria „vietnamizării”, dovedindu-i falsa adresă și falsa opțiune pe care o enunță. În ultimă instanță în

problema încetării războiului și a retragerii trupelor, politica americană nu a evoluat.

Ce valoare au în acest context ideile enunțate în legătură cu faptul că retragerea americană din Vietnam va constitui doar o parte dintr-un proces mai larg de dezangajare generală militară din Asia? Putem cita, ca exemplu, răspunsul la o asemenea întrebare dat de purtătorul de cuvânt al delegației americane la Paris. Întrebându-l asupra politicii de perspectivă a Statele Unite în Asia, el declara :

— Nu este vorba de o dezangajare ca atare. Acum zece ani, prezența americană a fost necesară, deoarece țările subdezvoltate eliberate aveau nevoie de un ajutor economic pentru propria lor apărare. Acum, deși s-a hotărât ca retragerea trupelor să fie însoțită de încurajarea țărilor respective de a-și asigura propria lor apărare, trebuie înțeles foarte clar că Statele Unite rămân o putere în Pacific.

Așa stînd lucrurile, se explică de ce nu sînt luate în considerare, nici măcar în mod ipotetic, idei expuse de personalități americane, printre care chiar de către unii veterani ai negocierilor de la Paris, care converg spre soluția retragerii americane din Vietnam și din Asia, spre promovarea unei politici realiste în această regiune.

Doctrina „vietnamizării” este adresată, în primul rînd, opiniei publice americane, fiind menită să asigure Administrației o perioadă de liniște. Putem cita în această ordine de idei un comentariu foarte interesant al săptămînalului american „Newsweek”, care dezvăluie existența unui raport secret aflat la dispoziția comandamentului american în Vietnam, în baza căruia „opinia publică va fi dezamorsată” dacă vor fi retrași aproximativ 10 000 de oameni pe lună pînă la noile alegeri prezidențiale din 1972. „În acel moment, retragerea va lua sfîrșit și 250 000 de oameni vor rămîne aci în permanență”. Și „Newsweek” conchide : „Vietnamizarea va repune războiul în prima pagină cu titluri mai mari ca oricînd. Ea este un program care nu promite decît lupte, lupte, duse mai ales de americani”.

Recentele declarații publicate de guvernul R. D. Vietnam și de Guvernul revoluționar provizoriu al Republicii Vietnamului de sud reafirmă cu toată pregnanța prioritatea unei soluții a problemei vietnameze. Aceasta constă nu în „vietnamizarea” războiului sau a păcii, ci în luarea de măsuri categorice pentru retragerea necondiționată a trupelor americane din Vietnam și pentru a se pune capăt războiului de agresiune. Formula „vietnamizării” nu poate dezarma poporul vietnamez, care-și apără drepturile sale într-o luptă crîncenă pentru libertatea și ființa sa națională. Ea nu poate eluda perspectiva majoră, întru totul clară opiniei publice internaționale. Pacea în Vietnam trebuie să fie o pace autentică, în spiritul independenței și libertății veritabile. Orice soluție reală a problemei vietnameze trebuie să fie bazată pe respectarea drepturilor naționale fundamentale ale poporului vietnamez. Aceasta este o poziție de principiu corectă și logică, concretizată clar în soluția globală a Guvernului revoluționar provizoriu al Republicii Vietnamului de sud, în propunerile R. D. Vietnam, soluție care se bucură de aprobarea și sprijinul popoarelor întregii lumi.

Sergiu VERONA

Aspecte ale dezbaterii din Comitetul Politic

Dintre problemele dezbătute la actuala sesiune în cadrul Comitetului Politic, al Adunării Generale a O.N.U., citeva rețin atenția, asigurarea și întărirea securității internaționale impunându-se în mod deosebit.

Aflată pe ordinea de zi, în urma propunerii sovietice, această problemă a fost larg considerată drept cea mai importantă dezbateră a sesiunii.

Curențele de opinie care s-au conturat cu prilejul discuției din Comitet oglindesc preocupările statelor membre, interesul care-l acordă unor astfel de probleme majore, dorința lor de a-și aduce direct contribuția la rezolvarea acestora. Marea majoritate a reprezentanților statelor au folosit cele 17 sedințe rezervate propunerii delegației U.R.S.S. pentru a analiza măsurile ce se impun a fi luate imediat în vederea asigurării păcii și securității lumii.

Cei mai mulți vorbitori au pornit în analiza „întăririi securității internaționale” de la faptul că acest deziderat al omenirii constituie în fond însăși rațiunea de a fi a O.N.U., for mondială care a înscris în primele rînduri ale statutului său constitutiv — Carta O.N.U. — hotărîrea Națiunilor Unite să ferească „generațiile viitoare de flagelul războiului care de două ori într-o viață de om a cauzat omenirii suferințe nespuse” și, în acest scop, să accepte principii și să instituie metode care să asigure că nu se va mai face uz de forța armelor.

O primă concluzie desprinsă din dezbateri exprimă ideea, după cum sublinia reprezentantul iugoslav Mojsov, că elementul determinant pentru întărirea securității internaționale ar fi înrădăcinarea trainică în relațiile inter-statale a respectării suveranității și independenței, a egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, nerrecurgerea la forță și la amenințarea cu folosirea ei. Numai respectarea cu strictețe a acestor principii fundamentale ale dreptului internațional, unanim recunoscute, însă din păcate parțial aplicate, poate asigura dezvoltarea unor raporturi de încredere între state, de colaborare și cooperare, care reprezintă condiția esențială pentru crearea unui climat de securitate internațională. Or,

acest climat nu poate fi creat fără interzicerea folosirii forței și a celei mai brutale expresii a ei — războiul — ca mijloc de a rezolva diferendele între state. Cîte cazuri de divergențe inter-statale au fost rezolvate în societatea contemporană prin război, agresiune, intervenții sau presiuni economice și politice? — se întrebau reprezentanți afro-asiatici și latino-americani. Conflctele pot fi doar înăbușite prin folosirea forței, nu însă și rezolvate.

Edificarea și menținerea păcii și securității globale, spunea reprezentantul Suediei, Astrom, impun cu fermitate atașamentul constant al tuturor statelor la principiile și țelurile Cartei O.N.U., la normele dreptului, eticii și justiției internaționale, care trebuie aplicate în mod egal în relațiile dintre statele mici și mari, dintre țările cu sisteme social-politice diferite, sau avînd aceleași sisteme.

România, manifestîndu-și interesul ei profund pentru realizarea securității internaționale, și-a adus, ca și în alte dăți, o contribuție importantă la crearea unui larg consens asupra necesității întăririi securității internaționale, pe baza principiilor Cartei O.N.U. Așa cum arăta ministrul de externe român, Corneliu Mănescu „observarea strictă a acestor principii asigură cadrul internațional optim dezvoltării capacității creatoare și înfloririi economice și spirituale a fiecărei națiuni și, în același timp, constituie cheia de boltă a statornicirii unor relații de încredere și colaborare între state, a întăririi legalității internaționale. Evoluția vieții internaționale a arătat și arată că instaurarea fermă a acestor principii în raporturile dintre state, abolirea definitivă a politicii de dominație și presiuni, asigurarea condițiilor ca fiecare națiune să-și poată alege liber calea dezvoltării sale constituie în zilele noastre condiția fundamentală a păcii, securității și cooperării internaționale”.

Ceea ce s-a evidențiat, în același timp, în cadrul dezbaterilor, este concluzia că dezarmarea generală și totală reprezintă condiția sine qua non a înlocuirii falsului concept al securității stabilite de „echilibrul forței” cu un sistem

de securitate internațională bazat pe cooperare, încredere reciprocă și amicitie. Spre această idee militează O.N.U. de la înființarea ei, întrucât sistemul alianțelor militare, asociat direct la cursa înarmărilor, s-a dovedit în practică a fi instabil, precar și periculos omenirii. Dezbaterile au scos în evidență necesitatea urgentă a abordării cu seriozitate și răspundere a problemelor dezarmării, realizării de progrese în direcția încheierii unei convenții internaționale privind interzicerea folosirii armelor nucleare, a unui tratat asupra încetării tuturor experiențelor cu asemenea arme.

Trebuie subliniat, totodată, că dezbaterile din Comitetul Politic asupra problemei „întăririi securității internaționale” au reliefat accentul deosebit pus de numeroși vorbitori asupra necesității desființării blocurilor și alianțelor militare, a bazelor militare străine de pe teritoriul altor state, retragerea tuturor trupelor străine în limitele granițelor lor naționale.

Reprezentanții țărilor socialiste europene, cit și cei ai Finlandei, Suediei, Belgiei, Austriei, Angliei, au evidențiat într-o formă sau alta necesitatea unui sistem de securitate colectivă în Europa, care ar avea un efect pozitiv asupra ansamblului securității internaționale. Au fost, totodată, subliniate eforturile ce trebuie întreprinse pe plan european pentru multiplicarea contactelor în vederea creării condițiilor necesare convocării la o dată comun acceptabilă a unei conferințe general-europene în problema securității continentului. Afiți dezbaterile pe această temă cit și multitudine de contacte bi și multilaterale între miniștrii de externe europeni sînt apreciate drept pași pozitivi în direcția progresului ideii întrunirii unei asemenea conferințe.

În sfîrșit, o altă importantă concluzie a dezbaterilor din Comitetul Politic se referă la necesitatea urgentă a combaterii ultimelor rămășițe ale sistemului colonial și a prăpastiei care există între nivelurile de dezvoltare a țărilor avansate și a celor rămase în urmă. Reprezentanții țărilor afro-asiatice și latino-americane, sprijiniți de delegațiile țărilor socialiste, au afirmat cu tărie teza potrivit căreia aceste două rădăcinile care macină comunitatea internațională contemporană afectează în mod serios dezvoltarea unor relații normale între statele lumii și ea atare constituie piedici în calea eforturilor de realizare a întăririi securității în lume.

Un alt punct al agendei Comitetului Politic, căruia i s-au dedicat 5 ședințe, a fost așa-zisa „problemă coreeană”, însoțită de „Raportul Comisiei Națiunilor Unite pentru unificarea și refacerea Coreei”. Într-un memorandum adresat de Pak Sung Chul, ministrul afacerilor externe al R.P.D. Coreene, secretarului general al O.N.U. și președintelui sesiunii, se subliniază că prezența pe ordinea de zi a Comitetului Politic a acestei așa-zise „probleme coreene” reprezintă o violare a normelor fundamentale ale Cartei O.N.U., un abuz intolerabil, un amestec în treburile interne ale poporului coreean, întrucît restabilirea unității naționale a Coreei ține în mod exclusiv de competența internă a

poporului acestei țări care, în exercitarea drepturilor sale sfinte, respinge categoric orice amestec din afară în treburile sale. Prin discutarea la O.N.U. a acestei „probleme”, care de mulți ani e impusă pe ordinea de zi a Adunării Generale de către un grup de state în frunte cu S.U.A., se urmărește în fond justificarea permanentizării ocupației Coreei de Sud de către trupele S.U.A., care în scriptele O.N.U. figurează în mod neîntemeiat sub numele de „trupe ale Națiunilor Unite”. Prezența trupelor de ocupație în Coreea de Sud reprezintă un act de încălcare a principiilor dreptului internațional, integrității teritoriale, de intervenție în afacerile interne ale altor state, de încălcare a dreptului inalienabil al popoarelor la autodeterminare.

Numeroși vorbitori au apreciat în alocuțiunile lor că readucerea acestei probleme pe agenda O.N.U. este un act tipic de război rece care înveninează atmosfera constructivă și fructuoasă instaurată aci încă din primele zile ale sesiunii. Caracterul steril al acestei discuții a fost și mai mult accentuat de faptul că R.P.D. Coreeană, parte direct interesată în unificarea Coreei, a fost în mod sistematic împiedicată să participe la ea. Cum poate cineva pretinde că aspiră la unificarea acestei țări, cînd refuză dreptul legitim al reprezentanților R.P.D. Coreene să-și exprime punctele de vedere asupra acestei probleme?

Comitetul Politic a abordat și „problema afectării în scopuri exclusiv pașnice a teritoriilor submarine și a subsoului lor situate în afara limitelor jurisdicției naționale actuale și exploatarea resurselor acestora în interesul umanității”. Pe pupitrul delegațiilor se află raportul unui comitet special (din care face parte și România) pentru folosirea în scopuri pașnice a fundului mărilor și oceanelor, și un raport al secretarului general pe aceeași temă. E pentru a treia oară consecutiv că această problemă, înscrisă pe ordinea de zi de Malta, se discută la O.N.U. și totuși, dată fiind complexitatea conferită de legăturile ce le are cu problema înarmărilor, pînă în prezent nu s-au marcat progrese foarte vizibile în acest domeniu.

Comitetul special și-a concentrat atenția asupra elaborării unei declarații. S-a căzut de acord asupra anumitor puncte comune și asupra cîtorva principii, Adunarea Generală urmînd să dea mandat comitetului special să-și continue munca de elaborare a declarației de principii juridice care să guverneze activitatea statelor în domeniul explorării, exploatarea și folosirii în scopuri pașnice a teritoriilor submarine. Tendința generală este de a depune în continuare eforturi pentru a se împiedica transformarea zonelor fundului mărilor în terenuri de competiție militară, precum și exploatarea unilaterală a bogățiilor mărilor și oceanelor de către un grup de state, considerîndu-se în mod just că aceste bogății ascunse în abisurile subacvatice constituie proprietatea întregii comunități internaționale și ele trebuie să contribuie la progresul economic al întregii omeniri.

New York, 11 noiembrie

De la trimisul nostru
la Paris, George Serafin

Noua fizionomie a hărții economice

Cu excepția, poate, a Italiei, în nici o țară a apusului european problema realizării unui echilibru în dezvoltarea spațiului național nu se pune cu atîta acuitate ca în Franța. Bineînțeles, stabilirea bugetului pe 1970, efectele devalorizării francului, competitivitatea sporită pe piețele externe, într-un cuvînt tot ceea ce înseamnă redresarea economică în termen scurt, constituie în momentul de față preocuparea centrală la nivel guvernamental.

Dar toată această activitate rămîne înscrisă pe fondul marilor obiective reprezentate prin ceea ce este denumit aici amenajarea teritoriului, în serviciul căreia intervine și mult discutata reformă regională, relansată cu prilejul dezbaterilor parlamentare în curs.

Întîlnirile avute cu ministrul delegat, însărcinat cu problemele Planului și Amenajării Teritoriului, André Bettencourt, cu ministrul Transportului, Raymond Mondon, ca și cu secretarul de stat pentru problemele locuințelor, Robert-André Vivien, ne-au înlesnit înțelegerea acestei complexe politici pe care o subînțelege realizarea programului menit să transforme Franța într-o țară „a dezvoltării echilibrate atît pe plan geografic cît și pe sectoare economice”.

Țara a intrat lent și inegal în epoca dezvoltării industriale. Secolul XIX și începutul secolului XX înregistreză un ritm foarte calm de progres economic și de modificare a structurilor, nimic comparabil cu marșul rapid spre industrializare și urbanizare pe care l-au cunoscut în epoca aceea Marea Britanie sau Germania. Populația rurală, superioară celei urbane în 1911, și-a menținut aproape neschimbat suprațimea numerică pînă în 1954. Iar dacă repartizarea ei este relativ egală pe teritoriul țării, în schimb populația urbană s-a aglomerat în regiunea pariziană, care a îngrămădit a șasea parte din locuitorii țării, celelalte orașe rămînînd, în ultimă instanță, periferice și de proporții destul de modeste.

Procesul de industrializare din secolul trecut a marcat vizibil fizionomia țării: în nord și nord-est, marile bazine carbonifere și zăcămintele de fier, zonele industriale din regiunea

pariziană, întinsele cimpii cu diverse și intensive culturi cerealiere au creat Franța industrială, vecină cu Europa de nord-vest, patria revoluției industriale. În sud, în schimb, în ciuda unor centre dinamice ca porturile maritime și oceanice sau Lyon-ul, preponderent rămâne sectorul rural.

Peisajul economic-industrial al Franței începe să primească modificări într-adevăr substanțiale după cel de-al doilea război mondial. În primul rând, o spectaculoasă creștere a populației urbane, ca urmare a natalității sporite, la care se adaugă repatriții din teritoriile de peste mare. 43 milioane locuitori în 1954, 50 milioane în 1968. Orașele cresc, populația activă rurală ajungând să reprezinte doar 17 la sută din totalul populației active. Parisul și regiunea pariziană continuă să crească, dar paralel câteva orașe ca Lyon, Marsilia și poate, Toulouse, cunoscut un ritm mai rapid de dezvoltare, depășit la rândul său de acela al orașelor medii ca Grenoble, Caen sau Dijon.

O deplasare se produce și în raportul dintre regiuni, decalajul dintre

De aici, nevoia unei politici a amenajării teritoriului, care să realizeze compensările de rigoare și să ghideze obținerea echilibrului în dezvoltarea generală. Nu vom insista aici asupra modalităților alese pentru depășirea unei situații decurgând din faptul că progresul economic s-a produs mai ales în regiunile avantajate de resurse naturale, de mîna de lucru și de situarea geografică. Vom menționa doar că s-a început cu regiunea pariziană, unde centralizarea și aglomerarea excesivă au contribuit în măsură substanțială la apariția și perpetuarea inegalității în dezvoltarea regiunilor țării. O serie de măsuri au început a fi elaborate, ele tinzînd însă mai mult la descongestionarea metropolei decît la determinarea dezvoltării paralele, în alte regiuni. An de an, corecturile aduse au inițiat o evoluție în sensul dorit, lipsind totuși o perspectivă de ansamblu și o coordonare generală. Pentru a investi politica amenajării cu aceste virtuți, în 1963 a fost creată Delegația generală pentru amenajarea teritoriului, care coordonează activitatea diferitelor minis-

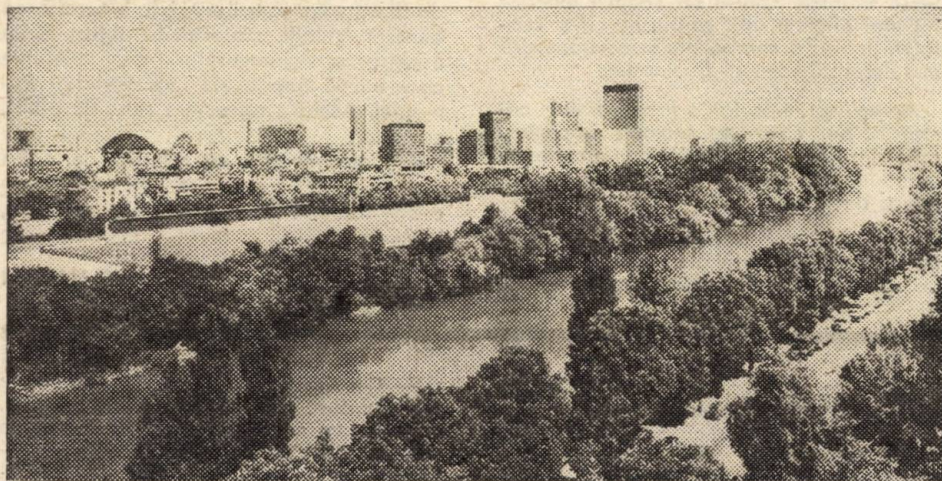
tinderea aerotrenului. Se tinde, în ce privește traficul pe apă, la lărgirea capacității de transport a actualei rețele de 10 350 km căi fluviale și canale.

Ar fi, poate, cazul să menționăm, la capitolul transporturi, marea problemă pe care o ridică circulația în orașe. Numărul excesiv de ridicat al mașinilor stînjenește dincolo de limitele normale transportul general, dar soluția rămîne încă să fie găsită. Pînă atunci, în numeroase puncte ale Parisului se construiesc imense garaje subterane, se lungesc sau construiesc noi linii de metro, se extinde rețeaua de autobuze. Poate că un aspect esențial al problemei este cel relevat de ministrul transporturilor, Mondon, care spunea că „este necesar ca populația să înțeleagă că trebuie să-și modifice obiceiurile și să se adapteze progresului, că mașinile nu pot fi conduse ca acum 40 de ani cînd existau în Franța un milion și jumătate de autoturisme, față de zece milioane astăzi”.

— În sfîrșit, în planul amenajării teritoriului se înscrie și o descentralizare a universităților și activității artistice. În afara noilor centre universitare create, sînt în curs sau vor fi construite 13 institute tehnologice, în relație directă cu industrializarea locală.

Reforma regională, acceptată și totuși atît de controversată cu ocazia referendumului, reintră cu alură de problemă de interes național prioritar în preocupările parlamentului. Un adevărat semnal de alarmă a fost lansat de delegatul Mișcării naționale pentru descentralizare și reforma regională, Joseph Martray, care, subliniind că „a sosit momentul pentru relansarea reformei regionale pe cale parlamentară”, avertiza asupra primejdiei apariției unei „situații anarhice”, ca urmare a „ofensivei pe care a reluat-o centralizarea”. Se pare, totuși, că regiunile sînt prea interesate în mai largă și mai autonomă lor dezvoltare, pentru a nu profita de împrejurarea că însuși forul legislativ superior al țării este în favoarea tendințelor lor.

Vizitînd Alsacia și Lorena, ca și cîteva departamente învecinate cu regiunea pariziană, am desprins cu ușurință efervescența ce se manifestă pretutindeni pe linia afirmării propriei vocații și personalități, în cadrul înfloririi de ansamblu a țării. Parisul însuși, în teama de asfixiere, își creează supape respiratorii prin restructurarea unor întregi suburbii sau mici localități învecinate. Plecînd într-o zi din Paris spre un asemenea centru, La Défense, am descoperit în geometria ultramodernă ce începe prin rue de Craiova („ville roumaine jumelée à Nanterre” — așa cum scria pe tăblița indicatoare) soluția în verticală a descongestionării capitalei. Birouri, firme, întreprinderi în blocuri de 15 pînă la 25 de etaje, cu largi spații de parcuri și fîntini, cu vaste drumuri de acces și noi stații de metro ducînd pînă în inima Parisului. Și — pentru ca procesul de aerisire a „orașului-lumină” să fie deplin, s-au construit și blocuri paralelipipedice pentru locuințele salariaților, cărora li s-au adăugat piscine, centre comerciale, patinoare artificiale. La Défense e doar un centru de acest fel. Altele sînt în curs de construcție în jurul Parisului, străduindu-se să extragă orașul din captivitatea „răului secolului” nostru, aglomerația și automobilele. În principiu, parizienii sînt de acord.

„La Défense” — o încercare de a-i feri pe parizieni de plaga aglomerației urbane și a automobilelor.

nord și sud atenuîndu-se pentru a face loc unei disparități flagrante între vest și est. Lorena, Valea Rhonului, regiunea Alpilor de nord și litoralul mediteranean își sporesc vertiginos populația, și aceasta nu din cauza unei natalități superioare, ci a migrației din alte regiuni, determinate de cauze economice: industria energetică, petrolieră și a gazului uzurpă locul suveran ocupat în secolul trecut de cărbune; creșterea rapidă a schimburilor cu continentul deplasează de asemenea spre est centrul de greutate al economiei franceze; în sfîrșit, spectaculozitatea și contrastele peisajelor naturale ale regiunii alpine și litoralului mediteranean reprezintă o atracție sporită în raport cu celelalte regiuni similare ale țării.

Întreagă această evoluție atrage cu sine probleme noi, care reclamă soluții urgente. Regiunile aflate în plină expansiune implică amenajările impuse de creșterea populației și dezvoltarea economică. Regiunile rămase în urmă se cer apărate de declinul care le pîndește. Revendicările țăranilor, stagnarea porturilor atlantice și a vechilor bazine carbonifere se înfățișează ca tot atîtea probleme care afectează progresul general al țării.

tere și joacă un rol primordial în definirea unei concepții mai bune asupra structurilor regionale și a metodelor de acțiune pe acest plan.

Sumar prezentate, obiectivele urmărite prin planul de amenajare a teritoriului privesc:

— descentralizarea urbană, vizînd crearea unei contraponderi la uriașa aglomerare pariziană, prin înlesnirea dezvoltării a opt mari orașe pînă la statutul de metropole regionale. În regiunea pariziană, nouă orașe sînt menite să resorbă din activitățile industriale-economice ale capitalei;

— descentralizarea industrială, prin construirea a noi centre și zone industriale, corespunzînd, în general, ca localizare, metropolelor regionale; pentru îmbunătățirea productivității și distribuției, se creează așa-zise piețe sau tîrguri de interes național. Obiectul unor mari eforturi îl constituie, totodată, infrastructura turistică;

— redistribuirea implantării industriei energetice și a echipamentului energetic, prin termocentrale și hidrocentrale, rafinării de petrol, gaz natural. Pe lîngă cele patru centrale nucleare în funcție, alte două se află în curs de construcție;

— transporturile — șosele și autostrăzi, căi ferate, maritime, fluviale și aeriene, constituie, la rîndul lor, o preocupare de prim rang. Electrificarea căilor ferate este aproape terminată, viteza trenurilor este cea mai ridicată în Europa, se află încă în studiu ex-

Schimburi economice în interes reciproc

Convorbire

cu

Muhamed HACICI

secretarul federal pentru
comerțul exterior
al R. S. F. Iugoslavia

Vă rugăm să împărtășiți cititorilor noștri opiniile dv. asupra Protocolului comercial româno-iugoslav semnat recent, asupra convorbirilor avute la București, precum și asupra stadiului actual al colaborării economice româno-iugoslave.

— Vizita în România mi-a prilejuit o serie de constatări deosebit de utile, mai ales în direcția colaborării și cooperării economice viitoare. În acest context, țin să subliniez că, vizitând Expoziția jubiliară de la București, am avut ocazia să cunosc realizările obținute de țara dv. în anii de după eliberare, realizări care m-au impresionat și care, după părerea mea, sînt vizibile în toate ramurile economiei românești. Sînt complet edificat asupra actualului potențial economic al României socialiste și aș dori să accentuez că ceea ce ați obținut dv., mai ales în industria constructoare de mașini, este de-a dreptul remarcabil. Desigur, toate aceste succese, rezultat al creației și hărniciei poporului român, pot constitui o bază trainică pentru un comerț exterior tot mai eficient, atît cantitativ cît și calitativ, pentru o colaborare și o cooperare multilaterală tot mai fructuoasă.

Apreciind importanța Protocolului comercial pe care l-a semnat, document care stabilește schimburile comerciale româno-iugoslave pe anul următor, aș putea declara:

— Consider Protocolul încheiat drept un moment important al colaborării noastre economice. Prin acest document, noi

am stabilit principalele direcții în care vom acționa anul viitor, mai ales pe linia schimburilor comerciale reciproce, stipulațiile cuprinse fiind concludente. Ele vizează nu numai creșteri cantitative — un volum al schimburilor cu 18 la sută mai mare față de prevederile pe anul 1969 — ci și de ordin calitativ, în sensul diversificării structurii mărfurilor care fac obiectul exporturilor și importurilor. Evident, acest Protocol indică, totodată, domeniile importante în care este posibilă și necesară colaborarea și cooperarea în anii următori. Acestea, în concepția noastră comună, trebuie să fie cît mai cuprinzătoare, incluzînd și schimburi de specialiști, împărtășirea reciprocă de experiență în cît mai multe domenii de activitate. De altfel, și în cadrul convorbirilor pe care le-am avut cu colegul meu, ministrul Cornel Burlică, au fost abordate o serie de probleme de această natură și am constatat că există, în această direcție, posibilități favorabile, încă nefructificate. Acționînd în această direcție, vom contribui și la dezvoltarea bunelor relații statonice între țările noastre, a sentimentelor de prietenie care animă popoarele Iugoslaviei și României. Această apreciere este, de altfel, comună.

Am convingerea că relațiile de ordin economic dintre cele două țări dispun de o bază solidă de dezvoltare și adîncire, în interesul și în avantajul reciproc.

Ș. LUCIAN

Convorbire

cu

Riccardo MISASI

ministrul comerțului
exterior al Italiei

fapt, către un asemenea țel consider că este necesar să tindem — o colaborare bazată pe respect reciproc, pe cunoașterea problemelor specifice fiecărei țări în parte, pe recunoașterea eforturilor ce se impun pentru a realiza un nivel de dezvoltare economică și socială corespunzător exigențelor omului de azi.

Vă rugăm să ne vorbiți despre stadiul în care a ajuns comerțul dintre cele două țări.

— Legăturile comerciale dintre țările noastre au cunoscut în ultimul timp o linie ascendentă de dezvoltare și diversificare, fapt care demonstrează relațiile bune, prietenești, statonice între țările noastre. Stadiul la care au ajuns raporturile noastre corespunde intereselor reciproce. După cum se constată, țările noastre posedă economii care pot face — și au și făcut — un schimb util de experiență, iar dezvoltarea relațiilor comerciale evidențiază pregnant acest lucru. Desigur, nu am ajuns la punctul terminus al acestei activități comune și cred că mai există posibilități încă nefructificate. Multe dintre aceste posibilități ni le oferă chiar recentul Acord comercial, care stabilește nivelul și domeniile de colaborare reciprocă pe o nouă perioadă de cinci ani. După opinia mea, acest document, cu stipulațiile lui, constituie o nouă etapă a unui proces pe care noi îl dorim cît mai îndelungat, cît mai trainic și în permanentă dezvoltare și adîncire.

— În prezent s-a creat un puternic curent favorabil extinderii relațiilor economice și de altă natură dintre țări, ceea ce facilitează dezvoltarea unui climat propice destinderii în Europa și în întreaga lume. Ce opinie aveți în această privință?

— Consider că trebuie să ținim spre o dezvoltare echilibrată în toate țările. În lumina acestei convingeri, trebuie văzută atitudinea Italiei față de anumite situații date. De pildă, noi sprijinim Comunitatea economică vest-europeană dar, în același timp, împărtășim părerea că C.E.E. nu poate să fie un organism rigid, închisat, ci trebuie să ofere o deschidere spre restul Europei. Noi, italienii, sîntem convinși că dezvoltarea comerțului, a schimburilor dintre economiile celor mai diferite țări, cu respectarea autonomiei și a suveranității fiecărei țări, a experienței originale a fiecărui popor, este un mod autentic și adecvat pentru crearea unui echilibru mai bun în Europa și în întreaga lume, pentru crearea condițiilor unei păci adevărate, bazate pe confruntarea experiențelor reciproce. Aceste noțiuni — filozofice, dacă vreți — ne-au permis să promovăm și să susținem o politică de dezvoltare a schimburilor nu numai pentru încheierea de acorduri comerciale ci, în general, ca un instrument al unei politici de destindere și de pace.

În încheiere, ministrul comerțului exterior al Italiei s-a referit la Expoziția Realizărilor Economiei Naționale.

— Am rămas impresionat de această expoziție, manifestare organizată cu multă sîrguință și deosebit de reprezentativă pentru nivelul de dezvoltare pe care l-a atins economia românească. Noi vă dorim sincer ca eforturile pe care le faceți pentru construirea unei țări moderne — lucru vizibil în această expoziție — să fie încununate de deplin succes.

T. NIȚESCU

Cum apreciați documentele semnate la București cu privire la colaborarea economică româno-italiană?

— Documentele pe care le-am semnat reprezintă o etapă importantă în contextul relațiilor bilaterale de natură economică. Îmi permit să remarc că ele prevăd o apreciable dezvoltare ulterioară a colaborării noastre pe acest tărîm, colaborare pe care, personal, o doresc profundă și multilaterală. De

La început de stagione politică

În luna octombrie, hemiciulul Folketingului (parlamentul danez) se reînsumează după mai multe luni de inactivitate. Cei 179 de membri ai unicei Camere, alături de cei 4 reprezentanți ai Groenlandei și Insulelor Feroe, și-au ocupat din nou locurile. În sală sînt reprezentate cele șase partide: Social-democrații, Stînga, Partidul popular, Partidul conservator, Stînga radicală, Partidul popular socialist. Primele patru, denumite „vechi”, s-au constituit înainte de revizuirea Constituției din 1915, iar celelalte două, „noi” — după acest eveniment memorabil din istoria țării.

Capul de afiș al vieții politice daneze îl dețin problemele economice. Danezii consideră că se află în ceea ce ei numesc „a treia etapă a industrializării”, în cadrul căreia un obiectiv de prim rang este restructurarea comerțului exterior în așa fel încît produsele industriale să ocupe un loc tot mai proeminent în exporturi. Străduința în acest domeniu este explicabilă. Dacă viața de toate zilele a populației lasă o impresie de prosperitate, elementul care introduce un sentiment de neliniște și grijă este deficitul balanței comerciale și de plăți. Rezervele valutare sînt reduse, datorită externă este însemnată. Oficialitățile daneze descoperă cauza acestor dificultăți în orientarea unilaterală a exporturilor țării spre produsele agricole. Firește, exportul agricol, mai precis excepționala dezvoltare a producției agricole, eficiența agriculturii au creat multă vreme faima Danemarcei. Dar reducerea cererii în străinătate și numeroasele măsuri protecționiste adoptate de o serie de clienți ai producătorilor danezi au determinat o scădere a exporturilor agricole în 1966 și 1967 și o creștere minimă de numai 3 la sută în condițiile intensificării schimburilor economice internaționale din 1968. Pe de altă parte, scăderea prețurilor produselor agricole de pe piața internațională și dificultățile lirei sterline (Anglia absoarbe jumătate din exporturile agricole daneze) au creat probleme comerțului exterior și au slăbit balanța de plăți.

În consecință, cercurile economice își concentrează acum atenția asupra accelerării investițiilor industriale. Este un efort remarcabil dacă avem în vedere că singura materie primă existentă în cantități exploatabile rentabile este cărbul. Parcurgînd țara, dar în special capitala ei, ieși cunoștință cu noul peisaj industrial în construcție. Marea parte a industriei daneze construită în ultimii ani este specializată la un înalt nivel și se bazează pe prelucrarea de materii prime importate. Aceasta se aplică și în industria metalurgică, în prezent cea mai importantă, reprezentînd un sfert din producția in-

K. Helveg Petersen

dustrială a țării. Alături de aceasta se înscriu industria de prelucrare a produselor alimentare, industria chimică și cea electronică. Larga dezvoltare a portului Copenhaga a făcut ca jumătate din industria daneză să se concentreze în acest oraș și în împrejurimile sale. În ultimii ani se depune un efort însemnat și pentru lărgirea peisajului industrial în afara regiunii capitalei.

Preocupările sînt departe, însă, de a se limita la problemele economice și la implicațiile lor externe. Este, astfel, pregnantă poziția tineretului în favoarea unei înnoiri substanțiale a societății, a unei participări efective la viața politică a țării. Pentru a veni într-o oarecare măsură în întîmpinarea acestor năzuințe, firește, de pe pozițiile sistemului politic consacrat, social-democrații au preconizat coborîrea vîrstei de vot de la 21 la 18 ani. Respingerea acestui deziderat, în cadrul unui referendum desfășurat recent, a demonstrat opoziția cercurilor conservatoare față de creșterea rolului tineretului în viața politică a țării. Dar lupta nu este considerată încheiată și, în prezent, se încearcă trecerea prin parlament a unei legi care să reducă cel puțin vîrsta electorală de la 21 la 20 de ani.

Problema tineretului și a viitorului său, ca și problema culturii și a rolului pe care aceasta trebuie să-l joace în îndrumarea generațiilor de mîine, constituie una din temele majore aflate în dezbaterile publice. Am avut prilejul

să discut această problemă cu dl Kristian Helveg Petersen, ministrul culturii, care a avut amabilitatea să mă primească chiar în ziua apariției cărții prefăcută de domnia-sa și care reunește — sub titlul: „Încotro se îndreaptă cultura?” — păreri ale unor scriitori și oameni de știință. Ca și precedenta carte, intitulată „Necesitatea unei politici culturale”, care a stîrnit vii comentarii la Copenhaga, noul volum prezintă o serie de păreri îndrăznețe despre necesitatea unei planificări a activității culturale în condițiile marilor probleme puse de revoluția tehnico-științifică a lumii contemporane. Analizînd consecințele „invaziei” tehnicii și științei în viața societății, dl. Petersen își exprimă părerea că, de multe ori, atenția este concentrată asupra zilei de astăzi, cel mult asupra săptămînii viitoare, ignorîndu-se viitorul mai îndepărtat.

— Nu ne pregătăm suficient pentru aceste schimbări, spunea el. Mișcarea actuală din rîndurile tineretului este un exemplu că de multe ori evenimentele ne surprind nepregătiți. Din păcate, dezvoltarea economică face uneori ca oamenii să devină indiferenți în ceea ce privește dezvoltarea spirituală, iar una din sarcinile culturii noastre este de a bara calea acestei apatii.

Vorbînd despre scopul politicii culturale a ministerului pe care îl conduce, domnul Petersen sublinia că în preocupările acestuia nu trebuie să fie inclusă numai arta, ci, în primul rînd, necesitatea creării unor condiții care să contribuie la dezvoltarea personalității umane.

Tără care a suferit mult în timpul celui de-al doilea război mondial, în Danemarca este vizibil interesul pentru rezolvarea pe cale pașnică a problemelor internaționale. De aici, preocuparea pentru găsirea unor soluții menite să asigure securitatea europeană ca și progresul țărilor slab dezvoltate, a căror permanență rămînere în urmă — se consideră aici — poate crea noi primejdii pentru pacea lumii. Primul ministru Hilmar Baunsgaard sublinia în raportul său, prezentat la deschiderea actualiei sesiuni a parlamentului, că guvernul său intenționează să-și intensifice contactul bilateral cu toate țările în vederea promovării unei politici externe active și realiste în interesul securității și dezarmării.

Aceleași idei au revenit de altfel și în ampla discuție pe care am avut-o la Ministerul Afacerilor Externe al Danemarcei cu dl Steffen Thorsen, șeful serviciului politic. Noi sîntem de acord, arăta el, cu ideea ținerii unei conferințe a securității europene așa cum a fost propusă ea de guvernul finlandez. O astfel de conferință trebuie să fie bine pregătită. Sprijinim lărgirea permanenței a contactelor și orice altă acțiune care ar putea să netezească calea spre înlăturarea divergențelor existente.

Noi considerăm foarte pozitivă cooperarea între cele nouă state europene în cadrul O.N.U. printre care și România. De altfel, sublinia interlocutorul nostru, relațiile dintre Danemarca și România constituie un exemplu al cooperării ce se poate stabili între țări cu sisteme social-politice diferite. Lărgirea schimburilor economice, deschiderea unor expoziții de amploare, precum și vizitele unor oficialități daneze în România ca și a unor oficialități române în Danemarca au demonstrat posibilitățile largi de dezvoltare ale acestei cooperări.

AMERICA LATINĂ

„Scurt-circuitul”

agrar

și

exigențele
dezvoltării

*Agricultură pe unul din platourile
andine ale Boliviei*

*O piață de produse agricole într-o
localitate peruviană*

America Latină este la ora unei mari mobilități a cadrului politic în care se definește personalitatea contemporană a multor țări de la sud de Rio Grande. Preocupări care, în trecut, erau deseori la periferia sau în afara atenției guvernamentale, apar, acum, spectaculos în centrul atenției. Naționalizările din Peru și Bolivia reprezintă acte concrete și, totodată, simboluri continentale ale luptei pentru redobândirea controlului național asupra unor importante resurse naturale exploatare de monopolurile imperialiste nord-americane. Manifestarea unor asemenea preocupări la niveluri guvernamentale este în relație strinsă cu necesitatea explorării și folosirii resurselor materiale și umane din fiecare țară în direcția unei dezvoltări mai rapide, pe căi corespunzătoare intereselor naționale. Schimbările care se operează în structurile „tradiționale” ale economiilor latino-americane sînt determinate de aceleași necesități presante. Așa se explică și concomitența unor acțiuni politice — fără multe precedente în trecut — urmărind întărirea controlului național asupra resurselor naturale (vezi „Lumea” nr. 45) și revizuirea politicii economice în agricultură, de care ne ocupăm în cele ce urmează. O altă fațetă a mutațiilor politice din America Latină — actualul moment al relațiilor interamericane, abordat și în-

tr-un recent discurs al președintelui S.U.A., Richard Nixon, va constitui obiectul unui alt articol.

La mijlocul lunii august, aproape 100 000 de țărani din zonele rurale ale platourilor peruviene așteptau consemnul pentru un marș spre Lima. Guvernul a cerut, însă, organizatorilor marșului să-l contramandeze. Solicitare în aparență ciudată, deoarece țăranii și-au propus să demonstreze în sprijinul legii reformei agrare adoptată de guvern cu trei luni în urmă. Dar autoritățile de la Lima au vrut, probabil, să evite o acțiune de masă care putea fi folosită de forțele ostile reformei agrare pentru repetarea diversiunilor și provocărilor organizate la decretarea legii de expropriere a latifundiilor (24 iunie). Vigilența și măsurile de precauție erau explicabile, deoarece, pe terenul politic cîștigat de guvernul actual din Peru, reforma agrară apare ca una din cele mai importante acțiuni interne. După naționalizarea bunurilor companiei americane I.P.C., urmată de demonstrarea unei poziții ferme în fața presiunilor nord-americane, guvernul peruvian și-a manifestat — prin actul reformei agrare — preocuparea de a modifica unele din structurile interne importante ale țării. Iar faptul că el a abordat frontal problema agrară trezește un enorm interes și în alte țări latino-americane, unde situația economică și socială din agricultură este raportată tot mai frecvent și cu tot mai

multe argumente, la destinul dezvoltării în ansamblul ei.

Mult timp, problema agrară din țările Americii Latine a fost abordată îndeosebi din punct de vedere social și politic, implicațiile ei de acest ordin fiind cele mai șocante. Într-adevăr, structurile din agricultura țărilor latino-americane au menținut, pe plan social, consecințele unui sistem de producție, în multe cazuri, de tip semi-feudal.

Centrele urbane ale multor țări latino-americane se afirmă în concertul civilizației contemporane cu o contribuție proprie, prețioasă, în variate domenii (știință, arhitectură, literatură), dar — în foarte multe cazuri — la numai cîteva zeci de km de strălucite metropole ca Rio de Janeiro, Caracas, Bogota, începe parcă o altă lume, unde milioane de oameni fără pămînt, fără știință de carte, duc o existență în care — așa cum scrie ziaristul francez Marcel Niedergang într-o monografie despre Peru — „de patru secole nu s-a schimbat nimic”.

Exproprierea latifundiilor și crearea, pe această bază, a unor noi condiții de muncă și de trai pentru masele țărănești au devenit obiective principale ale luptei politice duse de mișcările țărănești, de partidele de stînga. Dar puterea economică și influența politică a clasei latifundiilor au ridicat numeroase bariere, aparent de netrecut, în calea luptei pentru schimbarea raporturilor sociale din agricultură. Lozincile mișcărilor pentru înlăturarea proprietății moșierești întîmpinau, totoda-

tă, rezistența sau indiferența tinerei burghezii naționale, ale cărei vederi politice — deseori confuze sau influențate de acelea ale clasei latifundiare — nu puteau face contactul cu ideile unor transformări sociale radicale.

Dar, în ultimii ani, problema agrară latino-americană și-a dezvoltat noi fațete. Pentru că **structurile agrare latino-americane nu indică numai sclerozări sociale anacronice, ci și anchilozări de ordin economic nu mai puțin anacronice.** La compartimentul economic al problemei agrare s-a ajuns uneori pe o cale ocolită. Cum? Se știe că, în prezent, economiile latino-americane încearcă să scape din strînsoarea înăbușitoare a monoproducției, depunând eforturi pentru dezvoltarea unor ramuri moderne, de înaltă productivitate, care să le dinamizeze și exporturile aflate în declin. Dar dezvoltarea și consolidarea unor industrii naționale — cheia aproape unanim recunoscută a emancipării — se lovesc de o mare lipsă de fonduri pentru investiții. În același timp, însă, constată C.E.P.A.L. (Comisia Economică a O.N.U. pentru America Latină), țările continentului cheltuiesc anual 600 de milioane de dolari pentru importul de produse agro-alimentare. Situație aproape de neconceput, căci America Latină, a cărei populație reprezintă doar puțin peste 7 la sută din populația globului, posedă 27 la sută din pământurile arabile ale acestuia. Hemoragia de deize pricinuită de importul mărfurilor care ar putea fi produse în interiorul continentului a constituit un mare semnal de alarmă pentru numeroase cercuri politice și economice interesate în dezvoltarea modernă a economiilor naționale. Argumentele în favoarea înlăturării vechiului organism agrar s-au înmulțit. Competitivitatea scăzută a exportului latino-american se datorește, în multe cazuri, prețului de cost foarte ridicat al producției agrare, provenind dintr-un sector al economiei cu o foarte slabă productivitate. Majoritatea latifundiarilor latino-americani își investesc veniturile în comerț sau în acțiuni, nefiind preocupati de modernizarea cultivării pământului. Din statisticile C.E.P.A.L. reiese că — în 13 țări latino-americane — la 1880 unități agricole revine un specialist în probleme agrare. Lăsarea în paragină a unor pământuri fertile reprezintă un alt aspect al rînduiei înăpoiate din agricultură. Nevalorificarea unor mari teritorii apte pentru agricultură, ca și productivitatea, în medie scăzută, a pământurilor cultivate lipsesc economiile naționale de aportul tonic al unui uriaș potențial, nevalorificat sau folosit nerațional. Nemaivorbind de faptul că slaba putere de cumpărare a maselor țărănești împiedică lărgirea pieței interne, condiție indispensabilă a dezvoltării industriilor autohtone. Ca atare, structura retrogradă a sistemului agrar apare ca o frînă în calea dezvoltării mai rapide a economiei, pe care — după expresia unui economist chilian — o „scurtcircuitează” permanent. Analizînd rezultatele economice ale Americii Latine pe 1968, documentele C.E.P.A.L. — de obicei foarte circumspecte în elaborarea

aprecierilor — subliniau că efectele structurilor din agricultură sînt dramatice.

Repercusiunile nefaste ale structurii agrare asupra dezvoltării generale au apărut cu pregnanță abia în ultimul deceniu, pentru că, tocmai în această perioadă, cercuri politice și economice tot mai largi descoperă cauzele creșterii decalajului care desparte țările Americii Latine de țările cu economie modernă. În aceste condiții, cucerirea unui ritm mai dinamic al creșterii economice devine tot mai mult un **criteriu esențial al stabilității politice.** Iar identificarea realistă a unor cauze esențiale ale subdezvoltării în structurile înăpoiate a dus în mod logic la constatarea și ierarhizarea unor priorități. Reforma agrară s-a impus printre măsurile cele mai urgente, în realizarea ei fiind interesate în mod obiectiv numeroase categorii sociale — inclusiv cea pătură a burgheziei naționale care devine conștientă de efectele slabei productivități din agricultură asupra competitivității produselor naționale pe piața internă și externă. Așa se explică, în primul rînd, decretarea reformei agrare din Chile (1967) și, recent, în Brazilia și în Peru. În manifestul-program al noului guvern bolivian figurează, de asemenea, „redresarea agriculturii”. (În Bolivia s-a făcut o reformă agrară după revoluția populară din 1952, dar distribuirea pământurilor n-a fost însoțită de măsuri care să asigure emanciparea economică și socială a țărănimii.)

Într-o anchetă asupra problemei agrare latino-americane publicată anul trecut în „Lumea” au fost relatate opiniile unor oficialități din Chile despre interdependența scopurilor economice și sociale ale reformei pământului inițiată de guvernul democrat-creștin. În timp ce realizarea unor planuri ale dezvoltării industriale se lovea de penuria de investiții, peste 100 de milioane de dolari erau cheltuiți pentru achiziționarea din exterior a unor mărfuri alimentare pe care agricultura chiliană ar trebui să fie în stare a le produce. Probleme oarecum similare se pun și în Peru, reforma agrară fiind considerată ca o pirghie importantă a transformărilor interne inițiate de guvernul de la Lima. Iar ecoul dobîndit de acest act în presa internațională se datorește tocmai faptului că el a fost conceput ca un instrument al renovării structurilor — cheie de boltă a progresului în țările care caută căile proprii ale unei dezvoltări eficiente. Sînt semnificative în acest sens aprecierile făcute de ziarul „Clarín” din Buenos Aires: „Această reformă s-a realizat într-un sector care afectează majoritatea populației țării. Un sector, în termeni generali, precapitalist în care există desigur unități moderne, dar care nu caracterizează structura sistemului rural din Peru. Oficialitățile peruvienne au considerat că numai pe calea unui procedeu drastic era posibilă grăbirea mersului istoriei, pentru a avansa în construcția națiunii. Și, după părerea lor, reforma agrară constituie un pas inevitabil”. Implicațiile reformei agrare din Peru sînt analizate pe larg și

în presa europeană. Ziarul parizian „Le Figaro”, comentînd reforma agrară tot din punct de vedere al importanței sale pentru noile direcții ale dezvoltării latino-americane, scria: „Dacă se apreciază această reformă — foarte greu de realizat din lipsă de cadre și de mijloace, dar de importanță capitală într-o țară în care structura agrară predomină înglobînd, împreună cu pămîntul, toate bunurile și mijloacele de producție agro-industrială corespunzătoare — și dacă se adaugă la acestea că legea se aplică fără excepție întregului teritoriu național, se ajunge repede la concluzia că reforma peruviană este, într-adevăr, cea mai avansată dintre toate cîte au avut loc în America Latină după revoluția cubană”.

Prin dialectica lucrurilor, considerarea aspectelor economice ale renovării structurilor agrare plasează acest proces din nou și în mod obligatoriu pe terenul **politicii.** Reforma agrară nu poate fi adoptată și, chiar adoptată prin lege, nu poate fi aplicată fără o poziție politică hotărîtă împotriva rezistenței marilor „terratenientes”. În Chile, reforma agrară a fost decretată (1967) în condițiile unei înfruntări parlamentare și extraparlamentare deosebit de ascutite. Legea reformei agrare a fost adoptată, după ce — cu sprijinul comuniștilor și socialiștilor — partidul guvernamental obținuse modificarea prevederilor constituționale cu privire la dreptul de proprietate. Modificările vizează și modul de compensare a moșierilor expropriați — prin bonuri de tezaur, în locul unor despăgubiri imediate și totale. Dar, și după doi ani de la debutul reformei agrare, în ritmul înfăptuirii ei se simte obstrucția latifundiarilor. Modul de aplicare a reformei reprezintă unul din principalele motive ale contradicțiilor din interiorul partidului democrat-creștin. O parte din cadrele de conducere ale democrației creștine chiliene au renunțat la funcțiile lor — unii chiar au ieșit din partid — pronunțîndu-se pentru o alianță cu comuniștii și socialiștii în vederea înfăptuirii rapide a unor reforme structurale.

În Brazilia, implicațiile politice ale schimbărilor din agricultură prezintă unele particularități interesante. Se știe că, în ultimele decenii, sute de proiecte de lege vizînd o reformă agrară au murit în fașă. Marii latifundiași le-au opus veto-ul lor în diferite forme, dar, în special, prin invocarea unor prevederi constituționale care — deși admit, în anumite situații, exproprierea unor terenuri particulare, o condiționează de compensații bănești imediate. Un fost președinte ale Braziliei, Joao Goulart, care decretase o reformă agrară pe teritorii limitate, dar fără compensații plătibile integral în momentul expropriării, a fost înlăturat din funcția sa, aproape imediat după proclamarea acestui decret. Ar putea părea paradoxal că regimul actual girează o reformă cu profil asemănător celui de decretat de Goulart. Dar paradoxul nu a apărut din senin. În ultimii ani, și în Brazilia s-au pus tot mai pregnant întrebările cruciale ale dezvoltării moderne. Modul în care se răspunde la

O expediție de lucru

Walter Froelich

comentator științific

aceste întrebări — hotărâtoare și pentru nivelul de viață al populației — devine unul din cele mai importante criterii ale aprecierii publice a politicii oficiale. Brazilia, angajată în importante acțiuni ale modernizării economiei, nu-și poate îngădui menținerea unui sector de bază al economiei într-o stare care să anihileze, chiar parțial, progresele obținute în alte sectoare. Aceasta e rațiunea economică a reformei agrare din Brazilia. Rămâne de văzut cum vor arăta instrumentele politice concepute pentru aplicarea ei și dacă rezistența latifundiariilor nu va toci aceste instrumente.

În Peru, guvernul președintelui Velasco Alvarado a optat pentru aplicarea categorică și fără excepții a reformei. Dar această opțiune apare pe un fundal de luptă politică intensă. Însuși ministrul agriculturii din cabinetul militar, José Benavides Benavides, se opusese unei reforme radicale. După demisia lui Benavides, în mai, rezistența latifundiariilor a luat noi forme. În ziua de 24 iunie, a izbucnit o răzmeriță țărăneasă, pusă la cale cu scopuri diversioniste de elemente care urmăreau intimidarea guvernului de la Lima, dacă nu chiar răsturnarea lui. Aceste proiecte au fost anulate, atît prin acțiunea energetică a guvernului, cît, mai ales, prin finisarea, într-o ședință de cabinet de 15 ore, a legii reformei agrare. A doua zi, fondurile marilor latifundiari au și fost blocate, iar în următoarele săptămîni a început acțiunea de expropriere. Se pare că, în Peru, guvernul devine conștient de faptul că o reformă agrară radicală nu poate fi înfăptuită fără o linie politică și socială, menită să împiedice sabotarea de către reacțiune a unei dezvoltări progresiste. Aceasta este sensul care se degajă și dintr-o recentă cuvîntare a președintelui țării, Velasco Alvarado: „Știm bine că reforma va avea drept adversari și calomniatori grupurile privilegiate care au făcut din monopolul economic și din puterea politică în această țară adevărata rațiune a existenței lor. Nu ne temem de ei. Afirmăm acestei oligarhii că sîntem hotărîți să folosim întreaga noastră energie pentru a zdrobi orice tentativă de sabotare a legii agrare sau de răsturnare a ordinii publice“.

Necesitatea înnoirii structurilor economice și sociale din agricultură este cunoscută în America Latină de mai multe decenii, însă, cu unele excepții, pînă în ultimii ani nu s-a putut depăși faza afirmării acestei necesități. Dar manifestarea ei în forme acute — datorită cauzelor asupra cărora ne-am oprit — a obligat la acțiune și o serie de forțe sociale care, anterior, nu fuseseră conștiente de interferența poziției lor economice cu politica agrară.

Depistarea „scurt-circuitului“ agrar și încercările de a-l evita pe viitor creează economiilor latino-americane condiții pentru recepționarea tensiunilor înalte ale dezvoltării contemporane.

Eugen POP

Cel de-al doilea zbor care îi va duce pe oameni pe suprafața Lunii promise să fie foarte diferit de primul.

Apollo-12, pregătit acum pentru a fi lansat de la Cape Kennedy la 14 noiembrie, ora 11,23 a.m. ora locală (17,23 ora Bucureștiului), se conturează ca o expediție de lucru urmărind culegerea de informații, spre deosebire de zborul din iulie al lui Apollo-11, înconjurat de o atmosferă de emoție generală și avînd valoare de simbol.

Noua misiune nu va prilejui decît puține ceremonii, sau poate chiar nici una. Cei doi astronauți care vor păși pe Lună — Charles Conrad-jr., de 39 de ani, și Alan L. Bean, de 37 de ani, — vor folosi aproape fiecare moment al prețioaselor ore petrecute pe Lună pentru o muncă urmărind cea mai mare recoltă posibilă de date științifice. Al treilea membru al echipajului, Richard F. Gordon jr., în vîrstă de 40 de ani, nu va coborî pe Lună. Dar și el are o serie de importante sarcini științifice. Printre ele se numără experiențele de fotografiere și navigație, ce urmează a fi efectuate în timp ce va pilota nava-bază pe orbita lunară, pînă cînd colegii săi se vor înapoia din excursia făcută cu ajutorul modulului lunar.

Apollo-11 avea, în primul rînd, misiunea tehnică de a încerca sistemul de transport destinat să debarce oameni pe Lună și să-i readucă pe Pămînt. Acum, Apollo-12 începe să exploateze această nouă tehnică în scopuri științifice, pe o scară mult mai mare decît fusese posibil în misiunea de pionierat a lui Apollo-11.

Timpul de ședere pe Lună va fi sporit pentru astronauții de pe Apollo-12 la aproximativ 31 de ore și jumătate, față de mai puțin de 22 ore, cît a petrecut acolo echipajul lui Apollo-11. Acest timp de ședere prelungit este deosebit de important pentru explorarea științifică. Astronauții vor fi în măsură să meargă și să lucreze pe Lună, în afara modulului lunar, aproape șapte ore, ceea ce reprezintă aproape de trei ori timpul de care a dispus echipajul lui Apollo-11.

În decursul acestor ore, Conrad și Bean vor avea un program de lucru foarte încărcat. Ei vor monta un laborator științific format din cinci instrumente de cercetări foarte complicate, care urmează să trimită pe Pămînt informații despre Lună timp de aproape un an. De asemenea, ei trebuie să strîngă vreo 45 de kilograme de pietre și mostre de sol, ceea ce va reprezenta o cantitate aproape dublă față de aceea adusă de Apollo-11. Cînd vor face această colecție, astronauții vor fotografia fiecare loc în care s-a aflat piatra respectivă, înainte și după ce a fost

scoasă, o acțiune care va cere mult timp și pe care echipajul lui Apollo-11 a reușit s-o efectueze numai pentru vreo zece specimene. Oamenii de știință care vor cerceta aceste mostre, pentru a obține date despre originea Lunii și a sistemului solar, consideră că asemenea mostre „documentate“ au o valoare mult mai mare pentru cercetări decît mostrele luate „grămadă“, fără observații detaliate.

Astronauții vor trebui să-și împartă excursia pe Lună în două părți egale, de aproximativ trei ore și jumătate fiecare, întrerupte de un interval necesar pentru a-și improspăta rezervele de oxigen și electricitate pe care le poartă cu ei. Pentru a înlocui aceste rezerve, suficiente numai pentru patru ore, astronauții vor trebui să reîntre în modulul lunar, să recomprezeze cabina și să-și scoată greoaiele veșminte spațiale. După ce vor minca și se vor odihni mai multe ore, oamenii își vor relua activitatea de cercetări în afara navei. În cazul în care echipajul va ajunge exact la locul prevăzut, s-ar putea să se afle foarte aproape de nava spațială fără echipaj Surveyor-3, care s-a plasat la 20 aprilie 1967 într-un crater al Lunii din Oceanul Furtunilor și a retransmis pe Pămînt fotografii din preajmă, cu ajutorul televiziunii. Conrad și Bean intenționează să stabilească efectele pe care le-a avut asupra lui Surveyor-3 expunerea prelungită în mediul lunar. Ei vor demonta tuburi de aluminiu, cabluri și camera de televiziune a navei pentru a fi examinate pe Pămînt de către oamenii de știință.

Racheta Saturn-5, care îi va lansa pe Apollo-12, și nava spațială care va efectua călătoria sînt în esență identice cu cele care i-au transportat cu patru luni în urmă pe astronauții de pe Apollo-11 în epocă lor misiune. De asemenea, zborul lui Apollo-12 pînă la Lună și înapoi va fi, în esență, identic cu cel efectuat de Apollo-11.

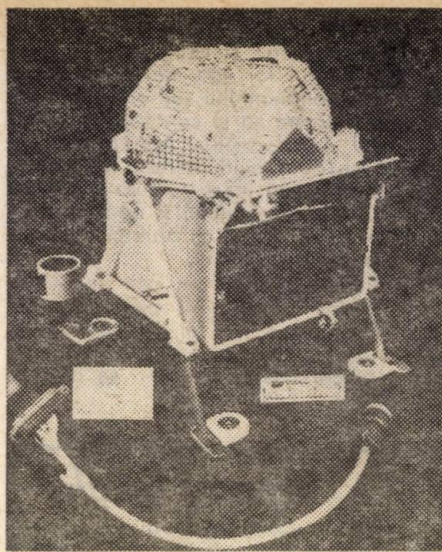
După lansarea de la Cape Kennedy (Florida), Apollo-12 se va înscrie pe o orbită terestră la o altitudine de aproximativ 160 km. La începutul celei de-a doua mișcări de revoluție, astronauții vor pune în funcțiune a treia treaptă a rachetei, care îi va lansa pe o „traiectorie translunară“: cursa spre Lună.

După aproximativ trei zile și jumătate de la plecarea de pe Pămînt, Apollo-12 va sosi în vecinătatea Lunii și astronauții vor pune în funcțiune principalul motor al navei lor, sistemul de propulsie menit să-i plaseze pe o orbită lunară. După aproximativ o zi pe orbită, la o înălțime de aproximativ 112 km deasupra Lunii, Conrad și Bean vor

Seismograful și anexele sale, care urmează a fi plasate pe Lună pentru detectarea „cutremurelor selenare“

Spectroscopul pentru „vântul solar“

trece din nava-bază în modulul lunar, îl vor desprinde și vor coborî cu el pe suprafața Lunii.

Coborîrea pe Lună, prevăzută să aibă loc la 19 noiembrie ora 7,58 (ora Bucureștiului), va semăna, probabil, și ea cu aceea a lui Apollo-11. Oceanul Furtunilor este o regiune plană, foarte asemănătoare în ce privește profilul suprafeței cu Marea Liniștii, pe care astronauții lui Apollo-11 și-au stabilit faimoasa lor Bază a Liniștii. Ambele aceste regiuni au fost denumite astfel de către astronauți din secolele trecute, cărora cimpurile respective le-au apărut prin telescoapele primitive ca fiind întinderi de apă.

La patru ore după ce va lua contact cu Luna, adică puțin timp după ora 18, în ziua de 19 noiembrie — ceea ce înseamnă la aproximativ 115 ore din momentul lansării de la Cape Kennedy — Conrad urmează să iasă din cabină, devenind astfel a treia ființă umană care pășește pe un corp ceresc. Vreo jumătate de oră mai târziu, Bean va coborî și el cele nouă trepte ale scării, devenind al patrulea vizitator pământean al Lunii.

Coborînd treptele, Conrad se va apleca spre partea inferioară a modulului și va deschide un compartiment care va elibera o cameră de televiziune. Această își va îndrepta automat obiectivul spre astronaut, astfel încât telespectatorii din cea mai mare parte a lumii vor putea să urmărească coborîrea sa, exact așa cum l-au văzut pe astronautul Neil Armstrong atunci când a devenit primul om care a pășit pe Lună. Astronauții vor schimba ulterior poziția aparatului în așa fel încât spectatori să poată urmări cea mai mare parte a activităților lor pe Lună.

După câteva minute necesare pentru a se obișnui cu gravitatea scăzută și cu stranjile imagini din jurul lor, Conrad și Bean vor începe importanta lor activitate. Ei vor deschide, din afara modulului lunar, un compartiment cunoscut sub numele de „Compartimentul echipamentului științific“, de unde vor scoate două pachete denumite împreună „Apollo lunar surface experiment package“ (ALSEP) — utilaj Apollo pentru experiențe pe suprafața lunară. Aceste două pachete, care pe Pământ cântăresc 126 kg., pot fi purtate cu ușurință pe Lună de un singur om, deoarece acolo cântăresc de șase ori mai puțin. Astronauții vor transporta pachetele la o distanță de 300 de metri de modulul lunar, astfel încât instrumentele să nu aibă de suferit în urma aprinderii ra-

chetei, atunci când ei vor porni în prima parte a călătoriei lor spre casă.

La început vor fi scoase și montate stația centrală și aparatul ei de recepție și de emisie, prin intermediul căruia instrumentele comunică pe Pământ informațiile adunate și primesc comenzi prin radio de pe Pământ. La mică depărtare de stația centrală, astronauții vor instala o mică stație de energie nucleară, cunoscută sub numele de „generator termoelectric radioizotopic“ (RTG). Spre deosebire de panourile dependente de Soare, care au furnizat energia necesară unui instrument montat pe Lună de astronauții lui Apollo-11, generatorul menționat va continua să furnizeze electricitate instrumentelor, fără întrerupere, chiar și în timpul nopților lunare.

La o distanță de 30 de metri de stația centrală, astronauții vor așeza cinci instrumente de detectare științifică, legate de cea dintâi prin fire dispuse ca spițele unei roți.

Un seismograf mai rezistent și mai sensibil decât cel dus de Apollo-11 urmează să detecteze zguduiri care ar putea reprezenta o parte a „cutremurelor lunare“, provocate de lovirea Lunii de către meteoriți, de activitatea vulcanică sau de activitatea geologică normală din interiorul Lunii. Un magnetoscop va măsura cimpul magnetic al Lunii. Un spectroscop pentru vântul solar va detecta și analiza particulele atomice care ajung pe Lună după ce au fost expulzate violent din interiorul Soarelui. Un traductor catodic rece va detecta și examina „atmosfera“ lunară, care ar putea fi formată din mici cantități de gaze emenate de roci sau din interiorul Lunii, sau din particule atomice provenite din Soare. Acest instrument va măsura, de asemenea, efectele pe care le au asupra Lunii emansiile modulului lunar, în timp ce un detector supratermal de ioni va măsura caracteristicile acestor particule.

Deoarece Luna nu are o atmosferă densă, ca aceea care filtrează multe din radiațiile ce vin spre Pământ, și nici un cimp magnetic care să respingă particulele solare, așa cum o face cimpul magnetic al Pământului, ea reprezintă o bază foarte potrivită pentru studierea Soarelui și a altor aspecte ale spațiului cosmic. Aceste studii, începute pe scară redusă în timpul misiunii de opt zile a lui Apollo-11, urmează să fie extinse acum în cele zece zile ale zborului lui Apollo-12.

Washington, 11 noiembrie

reflector

CONTINENTELE CALATOARE

Cercetătorii de la Laboratorul oceanografic american al Atlanticului s-au raliat opiniei, potrivit căreia continentul antarctic și continentul australian, actualmente separate prin peste 3 000 km de ocean, erau legate unul de altul în urmă cu zece de milenii. Această presupunere se bazează pe un ansamblu de date asupra contururilor submarine ale celor două continente, obținute cu ajutorul unui uriaș ordinator al Universității din Miami. Ordinatorul a putut verifica perfectă coincidență dintre coasta convexă a Țării lui Wilkes, din Antarctica, și țărmul concav al Marelui Golf australian, ce se întinde de la sud de Perth pînă la Melbourne. Se mai presupune că Australia și Antarctica s-ar fi separat acum 40 milioane de ani, adică aproximativ 80 milioane de ani după ce celelalte mase continentale ale globului s-ar fi distanțat ca să formeze continentele actuale.

ORDINATOR ANTI-GANGSTER

Ca să lupte împotriva spărgătorilor de bănci, îndeletnicire care a căpătat extindere în Anglia, o firmă care fabrică sonerii de alarmă și alte instrumente de securitate a pus la punct un ordinator menit să fie un fel de „ciine de pază“ al instituțiilor bancare. Între altele, paznicul electronic recunoaște persoanele familiare casei, dar declanșează alarma atunci când, în zona care-i este încredințată, pătrunde vreun străin.

„CUPTOR SOLAR“

În mica localitate Odeillo, din vestul Franței, a fost instalat un uriaș „cuptor“ destinat să capteze și să utilizeze căldura solară. Este vorba de o clădire cu două etaje, a cărei fațadă principală servește ca suport pentru o

imensă oglindă parabolică de peste 2 000 de metri pătrați, adăpostind în interioarele sale instalații speciale de topire a metalelor. Folosind o energie electrică de 12 kW, cuptorul captează cu ajutorul oglinzii razele solare, transformându-le în energie termică de 3 000° Celsius. Deocamdată este vorba de o activitate cu caracter experimental.

Pluteam pe Rio de la Plata (Fluviul de argint) intrînd în orbita celui mai mare oraș din emisfera sudică — Buenos Aires, capitala Argentinei.

Probabil că pe o noapte ca aceasta a ajuns aici, în 1516, Juan de Solis, căci altfel nu se explică de ce a dat el acestui fluviu numele de Plata — argint. Dimineața, cînd farmecele Lunii se risipiseră, continuam să înaintăm pe apele lui miloase, gălbui. De altfel, unii conțestă că ar fi vorba de un fluviu; primii spanioli care au ajuns pe aceste meleaguri au crezut că au intrat pur și simplu într-o Mar Dolce (mare cu apă dulce), cum au și denumit-o. În realitate, este un

larg și adînc estuar în care se varsă marile fluvii Paraná și Uruguay. Acestea culeg la rîndul lor cea mai mare parte din apele continentului sud-american, pe care nu reușește să le capteze rivalul lor — fluviul Amazoanelor. Apa pare nemîșcată și, doar cînd privești din avion, vezi cum această masă tulbure înainteză în albastrul oceanului și apoi se prelinge spre sud, tivind cu galben coastele atlantice ale Argentinei.

Tot dimineața, cînd am ieșit pe punte, m-a surprins și altceva: calea noastră „maritimă” era ca un fel de șosea, străjuită, însă, de geamanduri. „Oceanul — mi-a explicat un marinar — se află la

150 mîle de Buenos și vasele de mai mare tonaj nu pot ajunge în port decît printr-un fel de canal săpat în milul pe care îl cară neîncetat și îl depun pe fundul estuarului marile fluvii din această parte a continentului. Iată de ce o flotilă de 32 de dragale curăță zi și noapte canalul, care după 20 de mîle ajunge la adîncimea corespunzătoare navigației”. E o muncă de Sisif care costă milioane de pesos pe an, dar numai așa se poate asigura găzduirea celor circa zece mîi de nave care acoperă 40% din exporturile și 75% din importurile țării.

Dar, ce se întîmplă? Unde am ajuns? Inapoi la New York? Stînd de vorbă cu noul meu „amigo” (ospitalitatea și prietenia argentinienilor sînt proverbiale), nici nu mi-am dat seama că am ajuns în port. În fața mea se desfășura, strălucind în soare, o vastă panoramă de blocuri, unele de peste 40 de etaje. Un șuvoi neîntreput de automobile se scurgea pe celebrul bulevard Costanera, de-a lungul docurilor. Era Buenos Aires, oraș cu șapte milioane de locuitori (sotînd și suburbiile), cel mai mare de pe continentul sud-american. Argentina nu are o populație cu mult mai mare decît țara noastră: circa 25 milioane de locuitori. Aceasta înseamnă că aproape o treime din cetățenii ei locuiesc în Buenos Aires.

Ce a determinat acest aflux aici? Industrializarea? Circa 90% din exporturile țării sînt produse agricole (din care 45% numai carne). Este adevărat că în capitală sînt concentrate jumătate din întreprinderile industriale ale țării, folosînd trei cincimi din numărul total al muncitorilor, dar și aceste industrii sînt legate tot de agricultură; fabrici textile, de uleiuri vegetale, întreprinderi de mărîrit, precum și fabrici de ciment, ceramică, produse chimice.

Dimensiunile gigantice ale acestui oraș mai ascund încă o particularitate: el nu s-a dezvoltat treptat, o dată cu întreaga țară, ci a fîșnit parcă dintr-o dată din pămînt abia la începutul secolului nostru. (La sfîrșitul veacului al XIX-lea populația sa număra doar 70 de mîi de locuitori). Și totuși, cînd a început expansiunea orașului și ce a determinat-o? În 1883, după războiul de exterminare dus de generalul Roca împotriva indienilor, cînd La Pampa, ce se întinde dincolo de oraș pînă în Anzi, a fost complet cucerită; expansiunea acestui oraș a fost determinată de valorificarea uriașului teritoriu al Pampei — la început numai pentru creșterea vitelor, iar apoi și pentru agricultură. De atunci și pînă prin 1920, Argentina a primit 6 milioane de imigranți numai din Europa. Cei mai mulți dintre aceștia au venit pentru La Pampa și „capitala” acesteia, Buenos Aires.

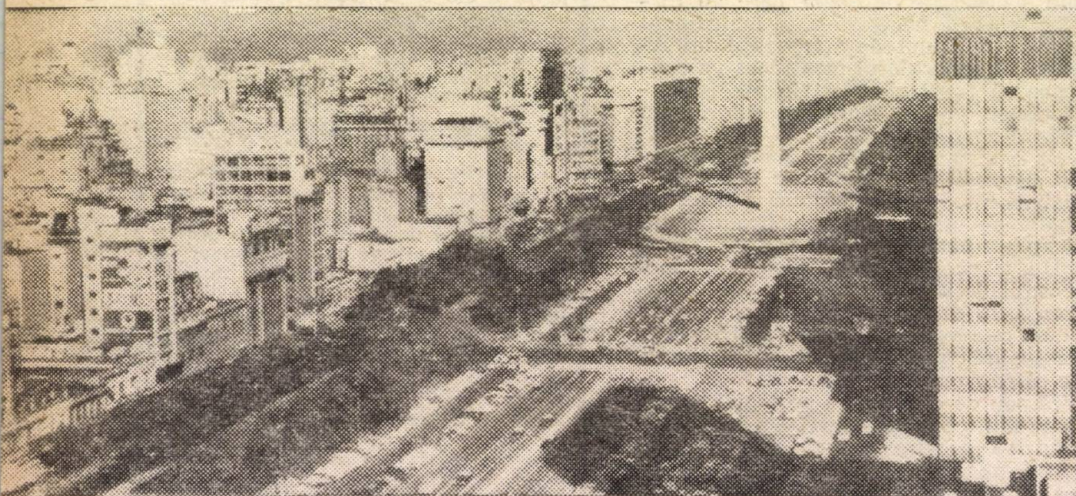
Ce-i atrăgea aici? Nu aurul, ca în multe alte regiuni din cele două Americi, ci hrana, carnea. Acum se consumă zilnic în Argentina 45 000 de bovine, 25 000 de oi și mîi de porci, cetățenii acestei țări devorînd de două ori mai multă carne decît cei din Statele Unite.

Faptul că pionerii argentinieni nu au fost căutători de comori, ca mulți dintre confrății lor din alte țări latino-americane, ci au luptat din greu pentru a cu-

reportaj pe glob

BUENOS AIRES

Iuri Ionescu

Bulevardul „9 Iulie”

Noile verticale din oșel și sticlă

ceri și valorifica pământul noii lor patrii, a determinat și profilul lor de oameni întreprinzători, dinamici și în același timp joviali, primitivi și plini de demnitate, care cunosc valoarea vieții și caută să-i smulgă tot ce poate ea da. Capitala lor — Buenos Aires — este o splendidă ilustrare a acestor trăsături: un oraș modern, clocotitor de viață, de o geometrie perfectă, în care esteticul primează. Împărțit în carouri, el este tăiat în cruce de două bulevarde care, fără exagerare, pot fi socotite printre cele mai frumoase din lume: Avenida 9 de Julio și Avenida de Mayo. Presărat cu piețe, scuaruri și parcuri imense, cu clădiri care reprezintă toate stilurile arhitectonice ale secolului al XX-lea, el desfată și odihnește prin varietatea peisajului, prin diversitatea cartierelor sale, al căror specific nu este cîtuși de puțin împietat de rigoarea geometrică a desenului străzilor.

Nu voi putea uita niciodată grandiosul bulevard Avenida 9 de Julio (ziua cînd Argentina și-a declarat, în 1816, independența față de Spania) — cel mai larg din lume — avînd în centru un impunător obelisc care celebrează întemeierea orașului, în 1536, de către Pedro de Mendoza. (Este interesant de amintit în legătură cu aceasta că, dacă Cortes a cucerit Mexicul cu 500 de oameni, iar Pizarro i-a subjugat pe incașii din Peru cu și mai puțini, Mendoza, care a venit aici cu 14 nave și 2600 de soldați, nu s-a putut menține pe aceste meleaguri decît cinci ani. Abia în 1580 Juan de Garay a putut stabili aici o așezare permanentă).

Avenida de Mayo, care întretaie acest bulevard, are la un capăt frumoasa clădire a Congresului (în stilul Capitolului), iar la celălalt — vestita Casa Rosada, sediul guvernului, o clădire în stil baroc a cărei culoare roz se spune că este rezultatul unui compromis între două partide politice rivale, avînd culorile de luptă roșu și alb: în 1870, președintele Domingo Sarmiento, vrînd să dea dovadă de imparțialitate pînă și în zugrăvirea clădirii guvernamentale, a pus să se amestece cele două culori.

Printr-un colorit cu totul original se remarcă și clădirile din cartierul italian de lângă port — La Boca. Urmînd exemplul renumitului lor concetățean, artistul Benito Quinquela Martín, fiecare locuitor și-a pictat pereții, acoperișul și gardurile din zid în cele mai diferite și vii culori. De altfel, acest cartier este bine cunoscut turiștilor și pentru renumitele lui baruri și cafenele, fiind, în același timp, un paradis pentru artiștii teatrelor de amatori. Unul dintre acestea — Teatro Caminito — a fost format prin blocarea la un capăt, unde s-a construit scena, a străduței cu același nume, spectatorii stînd fie pe scaunele așezate în stradă, fie în balcoanele vecinilor, oferite drept loji; galeriile sînt pe acoperișuri. Sînt și scene de renume mondial la Buenos Aires. În primul rînd, cea mai mare scenă de operă din lume (35 m) a teatrului Colón, care prin înalta ținută a spectacolelor atrage cîntăreți vestiți din lumea întreagă. Aici și-a dat concursul și tenorul român Ludovic Spiess. Un Broadway al Buenos-ului este Calle Corrientes, poreclită și „strada care nu adoarme niciodată”, sau „patria tangoului” și în care

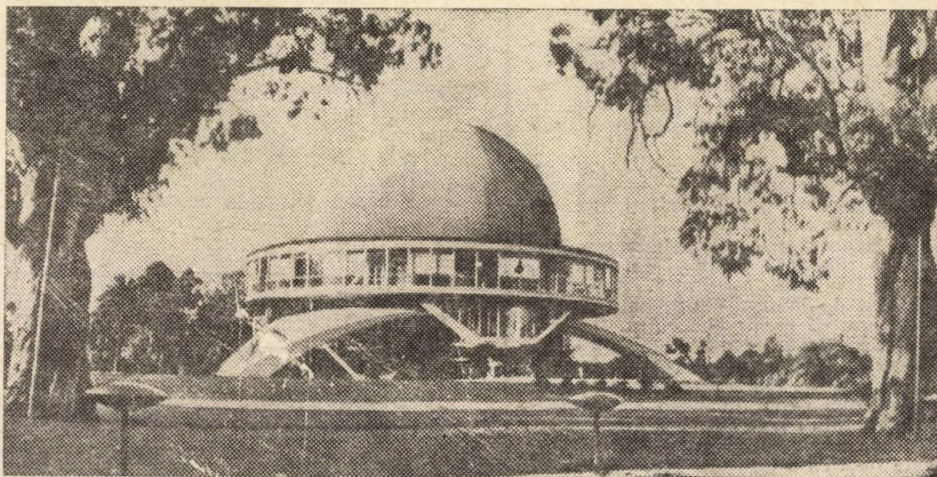
se află principalele teatre și cinematografe din capitală. Probabil, datorită și temperamentului sud-american, această stradă mi s-a părut mai veselă, mai exuberantă și chiar mai fastuoasă decît faimoasa ei rivală din New York.

Locuitorii Buenos-ului manifestă aceeași dragoste nu numai pentru spectacole, ci pentru toate genurile de artă și literatură. Aici și-au editat operele scriitori vestiți în întreaga Americă Latină și în lume: Lorca, Alberti, Neruda, Asturias. Pictorii autohtoni Emilio Centurión, Antonio Berni, scriitorii Luis Borges, Martinez. Estrada contribuie, de asemenea, la impunerea capitalei argentine ca un oraș al culturii sud-americane. O universitate națională cu 10 facultăți, 4 universități particulare, 55 de institute de specialitate, 16 colegii naționale, 90 de conservatoare, 20 de muzee, 50 de galerii de artă etc. — sînt cifre care sintetizează acest renume. Aici apar 100 de ziare, 50 de reviste, 800 de publicații cotidiene de tot felul, funcționează 12 posturi de radio și emit 4 canale de televiziune.

Dar aceasta este partea mai puțin vizibilă a orașului. Ceea ce te impresio-

sau noi, în cluburi, stadioane, parcuri, restaurante, sau pur și simplu plimbîndu-se pe stradă. De aceea, unele străzi sînt închise în orele de promenadă traficului auto. O astfel de stradă este Florida, ce se deschide din piața San Martín, unde se află hotelul în care am pososit. Spre seară ea se transformă într-un vast „salon de recepție” în care-și dau întîlnire oamenii politici și de afaceri, familiile, îndrăgostiții.

Cotînd pe una din străzile alăturate, mi-am dat seama de ce Florida era „ocrotită” de automobile. Deși „oră de vîrf”, automobilele circula cu viteze amețitoare, întrecîndu-se care cum putea, acordînd la intersecțiile nederijate prioritate curajului și vitezei și sfidînd parcă dinadins orice reguli de circulație. (Mai tîrziu am aflat că singura „regulă” care se mai respectă este aceea că o mașină de gabarit mai mic trebuie să redeze în fața uneia cu gabarit mai mare). Am văzut deseori cum automobilele care voiau să parcheze sau să plece își împingeau fără menajamente vecinii pînă-și făceau loc. Un cetățean al orașului mi-a spus că problema circulației s-a complicat mai ales în ultimul timp, cînd în țară a început fabricarea, la filialele diverselor întreprin-

Planetariul

nează, însă, cel mai mult cînd îl străbați de la un capăt la altul — în afară de impunătoarele blocuri și „zgîrie-nori” (ce-i drept, străjuite încă de numeroase cartiere numite „villas miserables”) — sînt numeroasele-i scuaruri și splendidele-i „parcuri englezești”. Situate mai ales de-a lungul litoralului, ele se întind — presărate de vile, cluburi și terenuri sportive — pe o distanță de cîțiva zeci de km pînă în Tigre, de unde începe delta râului Paraná, transformată acum într-un mare centru de sporturi nautice și loc de recreere. Din cauza umidității ridicate a atmosferei, peluzele parcurilor sînt veșnic verzi — și încă o particularitate — pline de cetățeni care se odihnesc, participă la diferite jocuri, sau chiar își prepară „asado” cel de toate zilele în cupatoare portative.

Nicăieri nu am văzut străzi atît de aglomerate, de animate, ca în Buenos. Aceasta pentru că cetățenii săi — „portenos” (portuarii), cum își zic ei — preferă să-și petreacă timpul liber nu în casă, ci printre numeroșii prieteni vechi

deri americane, a circa 200 000 de automobile pe an. La Buenos, această problemă a fost în parte rezolvată cu ajutorul metroului, avînd stații mari, frumoase, cu scene decorative din ceramică vopsită, mai elegante, de altfel, decît cele din Paris sau New York.

La periferie, străzile cunosc aceeași animație, poate chiar mai exuberantă decît în centru, ritmul trepidant al vieții fiind una din caracteristicile acestui oraș care te frapează în primul rînd. Îl simți în numeroasele cartiere în construcție care înghit maghernițele din carton, în circulația aceasta haotică dar impunătoare, în mulțimea exuberantă care se îmbulzește pe străzi, în localuri, pe stadioane. Te impresionează perspectiva acestui oraș enorm deja și totuși în plină dezvoltare. L-am părăsit cu convingerea că numele pe care i l-a dat întemeietorul său, ca un omagiu adus protectoarei marinarilor — Nuestra Señora de Buen Aire — a avut o semnificație pe care poate nici nu o prevăzuse: „Vinturile favorabile” i-au dat nu numai numele, ci l-au situat printre cele mai mari, mai frumoase și moderne orașe ale lumii.

reflector

ULTIMUL INTERVIU AL LUI CHARLES BOULOGNE

După cum se știe, dispariția lui Blai-berg a fost urmată de moartea preo-ului Charles Boulogne, omul care, cu excepția celebrului pacient al lui Bar-nard, trăia de cel mai mult timp cu o „inimă nouă”. În ultimul timp, Bou-logne își reluase activitatea normală: predica, studia și, de curind, începuse la radiodifuziunea franceză o emisiune specială. Iată răspunsurile pe care le-a dat în cadrul ultimului său interviu, acordat ziaristului francez Alain Ayache.

— Sinteți omul care, după Philip Blaiberg, a trăit cel mai mult cu o inimă nouă. Credeți că puteți bate ac-cest record?

— Fără îndoială. Sint solid ca o stincă. Nu am avut crize de respingere, nu s-a înregistrat nimic alarmant și sint sigur că voi ajunge la bătrînețe. Trebuie doar să mă duc de două ori pe săptămână la spital pentru vizitele de control.

— Spre deosebire de Blaiberg, care conducea mașina, înota, făcea sport, dumneavoastră vă limitați doar la scurte plimbări. De ce?

— Acum patru ani nu puteam face nici o mișcare; chiar și cel mai mic efort îmi tăia respirația. Astăzi, la 15 luni de la transplant, pot din nou să merg, să respir aer curat. Desigur, trebuie să mă obișnuiesc progresiv. În fiecare zi merg cîte un kilometru, în două reprize. Nu trebuie să mă joc cu focul, nici să-mi închipui că, datorită acestei inimi noi, pot să mă iau la în-trecere cu un campion la 5 000 m. Fapt este însă că astăzi sint viu, respir fără oboseală, iar înainte eram aproape de moarte. Astăzi mîncînc și înainte a-proape nu mă puteam alimenta. Astăzi fumez și fac toate acestea în modul cel mai firesc. Nu e un miracol?

— După moartea lui Blaiberg, o parte a opiniei publice a condamnat transplantul de inimă și a cerut ca experiențele să fie oprite. Ce părere aveți?

— E o nerozie. Eu sint sută la sută pentru tehnica transplantului. Prelun-gește viața. Este absolut necesar ca chirurgii să poată continua pe această cale, pînă cînd transplantul va deveni o intervenție de rutină.

PĂMÎNTUL, LUNA ȘI MARTE AU FORMAT O SINGURĂ PLANETĂ?

Profesorul britanic W. H. McCrea susține că, într-un stadiu inițial al evoluției sistemului solar, Pămîntul, Luna și Marte ar fi format o singură planetă, iar Venus și Mercur — alta. Aceasta este una din cele mai recente versiuni ale ipotezei potrivit căreia planetele „interioare” ale sistemului solar își datoresc existența dezagregă-rii unor planete mai vechi. Teza pro-fesorului McCrea se bazează, în spe-cial, pe observații privitoare la apro-pierea între densitatea masei celor cinci planete și la similitudinile în ce pri-vește compoziția lor chimică. Desigur, rămîne neelucidată cauza dezintegrării „superplanetelor”.

INDIA

Divergențe persistente

Alegerile prezidențiale din India, con-sumate în vara aceasta sub semnul di-sensiunilor între cele două aripi ale partidului de guvernămînt, Congresul Național Indian, au continuat, la tem-peratura politică a campaniei electorale, conflictul între stînga și dreapta con-gresistă declanșat cu ocazia naționalizării principalelor bănci indiene. Actua-la tensiune, înregistrată la scenă des-chisă, între primul ministru Indira Gandhi, liderul grupării de stînga a C.N.I., și președintele partidului de gu-vernămînt, Nijalingappa, promotorul dreptei congresiste, continuă și adînc-ește diferențele de poziție între cele două principale forțe ale Congresului. În cîteva luni, așadar, cupola stabili-tății parlamentare indiene, armată de direcțiile politice ale Congresului Na-țional Indian, a trebuit să suporte zguduiri de un puternice contradicții manifestate în principal în trei reprize și care, în perspectivă, par să se am-plifice.

Cum s-a ajuns la această situație și de ce?

REALITATE ȘI APARENȚĂ DUPĂ DOUĂZECI DE ANI

În 1947, după obținerea independen-ței de stat, fotoliile parlamentului cen-tral din New Delhi au fost ocupate, în absolută majoritate, de reprezentanții partidului Congresul Național Indian. Organizația aceasta politică era foarte populară în India, apreciată și men-ținută în conștiința maselor pentru ro-lul ei în mișcarea de eliberare națională al cărei promotor a fost Javaharlal Nehru. Membrii C.N.I. reprezentînd o paletă socială extrem de variată, de la muncitori și țărani pînă la bancheri și mari feudali, cu toate diferențele de o-rientare politică, prezentau, în momen-tul cîștigării independenței, apartenența comună la ideea necesității eliberării țării de statutul ei colonial, la smulge-rea din rețeaua de îngrădiri și depen-dențe impuse pînă atunci de metropola colonială. Distanțarea în timp față de acest moment a însemnat, simultan, limpezirea și distanțarea, ca poziție po-litică, a membrilor Congresului față de metodele care trebuiau practicate în ve-derea stabilirii în viața politică a In-diei a unui climat propice introducerii reformelor economice și sociale necesare pentru modernizarea industriei și agriculturii, ridicarea nivelului de trai al populației. Cum era de așteptat, re-prezentanții oligarhiei financiare mem-bri ai C.N.I., și deci la putere, au căutat să utilizeze pirghiile administrative în vederea întăririi influenței marelui ca-pital în economie, în timp ce membrii Partidului Congresului apropiați de

Indira Gandhi

Nijalingappa, președintele partidului de guvernămînt

năzuințele populare au înțeles să nu re-nunțe la idealurile susținute în epoca luptei de eliberare și, ca urmare, să con-cretizeze și să adîncească, în condițiile deținerii puterii de către C.N.I., promi-siunile de reforme dinainte de 1947. Evoluind în aceste condiții, partidul de guvernămînt Congresul Național Indian nu se putea conserva ca un bloc unitar, armonios. Totuși, o aparență de co-muniune interioară a fost menținută sub cupola congresistă, din considerente de repartitie teritorială a puterii. De ce? După cum se știe, India este for-mată dintr-o federație de state și teri-torii conduse de guverne locale, dar gi-rate de guvernul central din New Delhi,

dublat de parlamentul central cu cele două camere ale sale, de peste douăzeci de ani ocupat în majoritate de reprezentanții Congresului Național Indian.

În schimb, într-o serie de state, guvernele locale nu sînt formate, fie exclusiv, fie în majoritate, de forțe congresiste. În unele, la putere se află reprezentanți ai partidelor de stînga, inclusiv comunist, în altele elemente ale mișcărilor de dreapta și extrema dreaptă, în sfîrșit — într-o serie de state, guvernele sînt multicolore. Pe harta generală a repartiției de forțe în guvernele locale, partidul C.N.I. se află în majoritate, dar siguranța de a controla în continuare acest avantaj este foarte relativă. De aici derivă strategia congresistă a „armoniei” aparente, tocmai pentru a se putea conferi o repartiție majoritară în guvernele locale, dincolo de suma de disensiuni, din ce în ce mai ascuțite, înregistrate în spațiul discuțiilor celor mai aprinse — parlamentul central. Fără o aplanare a conflictelor izbucnite în partidul de guvernămînt, Congresul s-ar fi putut vedea în imposibilitatea de a se putea prezenta în fața alegătorilor ca o forță politică nu numai reprezentativă, dar capabilă de a avea o linie politică suficient de limpede. Dar, și aici se află elementul politic cheie al izbucnirii la scenă deschisă a conflictului între stînga și dreapta congresistă, capacitatea de a conserva disensiunile scade vertiginos, iar promotorii celor două tendințe principale nu mai pot susține compromisurile fără a-și risca, sever, propriile poziții precum și ale grupărilor pe care le reprezintă în arhitectura generală a partidului. Deosebirea între „compromisuri” este evidentă: în timp ce stînga congresistă, condusă de primul ministru Indira Gandhi susține introducerea unor reforme democratice, dar înțelege să lupte, în același timp, pentru unitatea partidului, dreapta barează orice tendință de activare progresistă a vieții social-economice, caută „zone de contact” cu dreapta și extrema dreaptă din afara Congresului, încercînd să modifice linia politică a partidului de guvernămînt și să-l deplaseze, ca orientare generală, spre dreapta. Ori, în fața acestor tentative, Indira Gandhi precum și aripa C.N.I. cu vederi progresiste nu mai pot continua politica aplanării cu orice preț a diferendelor cu dreapta C.N.I., fără riscul unei puternice fisurări între ceea ce a reprezentat C.N.I. pentru masele largi populare, ce trebuie să însemne în contextul dezvoltării țării, și ce ar putea deveni dacă nu se blochează la timp orificiile de influență ale reacțiunii. De aici rezultă actualul joc cu „cărțile pe față”, consumat în fața opiniei publice indiene și care subliniază, o dată mai mult, priza politică de care se bucură stînga congresistă în fața poporului.

NEȘANSELE „FILTRELOR” POLITICE

Ultimele trei runde ale acestei confruntări politice începute, după cum se vede, cu mult timp în urmă, s-au materializat cu ocazia naționalizării celor 14 bănci indiene, a alegerilor prezidențiale din vară și a recentului schimb de opinii între Indira Gandhi și președintele partidului de guvernămînt, Nijalingappa. Într-o succesiune ale cărei faze concludente s-au consumat cu o frecvență considerată de observatori alarmantă, disensiunile între stînga și dreapta congresistă nu și-au urmat, pur și simplu, una altele, ci s-au amplificat și s-au explicat retrospectiv.

Naționalizarea principalelor bănci indiene — între faza de proiect susținut de primul ministru, gruparea progresistă cu vederi democratice, de partidul comunist, sindicatele progresiste și păturile largi ale opiniei publice, și faza legitimată — a trebuit totuși să traverseze filtrul opoziționist al grupărilor de dreapta („activate” de marele capital). Votarea naționalizării bancare în parlament a însemnat, în plan economic, ieșirea unui important sector al activității financiare de sub controlul capitalului particular și, deci, aducerea sub controlul de stat și al planificării producției a unor importante posibilități de investiție. Din punct de vedere politic, actul naționalizării a marcat, pe de o parte, diminuarea tentației capitalului privat de a „coopera” cu cel străin, iar, pe de altă parte — demonstrarea, în fața opiniei publice, că în condițiile existenței unei baze comune a tuturor forțelor de stînga viața social-economică a Indiei poate înregistra reformele atât de necesare în vederea ridicării nivelului de trai al poporului, în vederea introducerii unui suflu nou, progresist, în armătura suficient de rigidă a structurii administrative indiene. Victoria Indirei Gandhi și, implicit, a tuturor forțelor de stînga, care au susținut-o în elaborarea și punerea în practică a acestei reforme, nu a lăsat cu miinile încrucișate dreapta congresistă care, cu ocazia alegerilor prezidențiale, a încercat să-și impună propriul candidat. Tactica de a viza fotoliul prezidențial pentru un reprezentant al C.N.I., dar cu o orientare politică exclusiv de dreapta, nu explică nici pe departe o simplă mișcare de baraj. Ea urmărea o perspectivă mai largă, avînd ca moment cheie desemnarea primului ministru de către președintele republicii. Un președinte partizan al dreptei congresiste ar fi preferat, după criteriile evidente, un prim ministru cu simpatii de dreapta. Lupta pentru fotoliul prezidențial depășea, așadar, actualitatea strict electorală și prezenta ca miză fundamentală organizarea unui curs sau altul mișcărilor de reforme începute de Indira Gandhi. Tocmai din această cauză primul ministru a refuzat să lupte pentru Sanjiva Reddy, candidatul dreptei, și i-a opus un reprezentant cu vederi democratice, pe Venkata Varahagiri Giri, ieșit învingător în cursa electorală ca urmare a puternicei baze de masă a candidatura sale.

Cu un președinte simpatizant al introducerii unor reforme progresiste în viața țării, cu un prim ministru lider al grupării de stînga din Congres și cu o puternică mișcare populară gata oricînd să contribuie la continuarea unor noi reforme enunțate de Indira Gandhi, dreapta din C.N.I. s-a orientat spre utilizarea unor noi metode care să periclitizeze buna desfășurare a actualului program social-economic, al cărui important pas a fost făcut cu ocazia naționalizării bancare. Cum a înțeles dreapta să-și aplice metodele? Măcinînd baza de susținere parlamentară a primului ministru. Astfel, trei dintre partizanii Indirei Gandhi, membri ai Comitetului de lucru al Congresului, au fost scoși din circuitul politic ca urmare a excluderii lor din partid la sugestia președintelui C.N.I., Nijalingappa.

Firește, că atari modalități de „rarefiere” a rîndurilor de congresiști pro-Gandhi, la care se adaugă o „campanie de calomnii” a căror țintă este stînga C.N.I., după cum s-a exprimat primul ministru, nu puteau facilita stabilirea unui climat de calm

acceptabil între forțele reprezentative ale Congresului. Recentul schimb de scrisori și întîlniri între primul ministru și președintele partidului, care a marcat punctul culminant al conflictului, rămas oricum treaz în ultimele luni, readuce în lumină miezul problemei deși, de astă dată, într-o orchestrare nouă: încercarea de rezolvare a disensiunilor nu se va mai produce, ca pînă acum, în sectoare adiacente (votări de legi în parlament, alegeri prezidențiale etc.), ci „la fața locului”, adică în cadrul și în special în centrul partidului. În această ordine de idei, Indira Gandhi opinează că în condițiile convocării urgente a unei sesiuni a Comitetului pe întreaga Indie a C.N.I., multe din complicațiile existente între congresmeni, precum și boicotul unora împotriva politicii guvernamentale, s-ar evita în viitor. La rîndul său, Nijalingappa, președintele partidului, caracteriza dorința primului ministru de a se convoca reuniunea C.N.I. drept o „violare flagrantă” a statutului partidului, deși ulterior, în cadrul unei întîlniri directe cu Indira Gandhi, în urma presiunilor liderilor provinciali, același Nijalingappa s-a arătat de acord cu un „consiliu general” de alegeri. Oricum, la o concluzie concretă nu s-a ajuns încă, ideea de reuniune fiind în continuare handicapată de inadvertențe organizatorice privind în special numărul districtelor care să participe la alegeri, precum și stabilirea datei cînd urmează să demareze actul electoral. Faptul că, după un schimb puternic de învinuiri, corespondența Gandhi-Nijalingappa a continuat cu o întîlnire la care nu s-a ajuns la nici un rezultat, faptul că următoarele dialoguri par să acumuleze din ce în ce mai vizibil noi elemente de divergențe, stabilesc în actualul climat politic indian o stare de tensiune cu atât mai pronunțată cu cît primul ministru a anunțat, nu de mult, intenția sa de a pune în practică noi reforme.

În legătură cu perspectivele „infuziei de sînge nou” în arterele C.N.I., Indira Gandhi a subliniat, în foarte recenta conferință de presă ținută la New Delhi, că renovarea structurii și politicii partidului de guvernămînt, rămas aproape neschimbate în ciuda modificărilor intervenite în viața socială, este un element de strictă necesitate care atrage după sine hotărîrea aripii democratice de a nu permite dreptei continuarea metodelor de baraj, de conservare a rigidităților de orientare politică, contrazise de viață. În cadrul aceleiași conferințe, primul ministru indian a remarcat că faza actuală a conflictului nu se consumă între persoane, între liderii unor grupări, ci între modul de a aborda, teoretic și practic, realitatea Indiei contemporane. În acest context, proporțiile disensiunilor devin limpezi, iar amploarea mișcărilor de forțe din cadrul C.N.I. depășește interesul imediat.

Este clar că dreapta va folosi actuala stare de nervozitate din cadrul C.N.I. și a parlamentului central, în vederea încercărilor de a intercala între organismul social-economic și intențiile de reformă guvernamentală noi „filtre” cu ochiuri mărunte. Este însă la fel de clar că niciodată în ultimii ani, aceste reforme progresiste nu au fost mai aproape de obiectivul lor — servirea intereselor maselor largi populare, care și-au manifestat de cite ori a fost nevoie adeziunea la programul susținut de aripa progresistă a Congresului.

Radu BUDEANU

New York:

O simplă realegere de primar?

John Lindsay (primul din stînga), într-un cartier newyorkez, în timpul campaniei sale electorale

Ce este, de fapt, New Yorkul? Ce înseamnă să fii primarul acestei citadele gigantice, eteroclite, în care se vorbesc limbile tuturor neamurilor și în care tot ce e bun, ca și tot ce e rău în societatea americană capătă forme exacerbate, paroxistice? New Yorkul, spun cunosătorii, nu e America, e o excrescență cosmopolită și înșelătoare a ei. Spiritul Americii e mai la el acasă în orașele adormite în prerie, în tumultuoasele cetăți cenușii ale industriei, în sudul tradiționalist și exclusivist, în Bostonul snob și de asemenea (dar altfel) exclusivist, în nonconformistul San Francisco, în... Dar New Yorkul este, pe plan spiritual și material, toate acestea și ceva în plus. E totodată Houston și Las Vegas, Watts și Hollywood, sediul Națiunilor Unite și orașul cu cele mai complicate — parcă insolubile — probleme gospodărești. A fi primarul acestui superbabilon cu opt milioane de locuitori și cu un buget anual de peste șase miliarde și jumătate de dolari e o sarcină care n-ar putea fi îndeplinită niciodată într-un mod cu totul și pentru toată lumea satisfăcător.

Guvernatorul statului New York, Nelson Rockefeller, le mărturisea cu vreo două săptămîni în urmă unor lideri sindicali că ar fi putut deveni candidatul partidului republican în alegerile prezidențiale de anul trecut, dacă n-ar fi fost handicapat de greva gunoierilor din New York și de modul în care a tratat-o: „Cred — a spus el — că acest incident m-a costat desemnarea republicană”. Și Rockefeller e guvernatorul statului, nu doar primarul orașului. Un guvernator are, în Statele Unite, șanse apreciabile de a deveni președinte; mai multe chiar decît un senator. Un primar însă...

De ce, dar, și-a ales, cu patru ani în urmă, John Lindsay, această funcție, ca eventuală platformă pentru saltul spre alta mai înaltă? Știa doar încă de pe atunci că „în aceste zile și în această epocă, un primar trebuie să inițieze experiențe și să-și asume riscuri; el devine astfel omul cel mai nepopular din oraș”. Și, mai ales, de ce a încercat

să-și reînnoiască un mandat împovărat de toate reproșurile ce se pot aduce unui primar care nu s-a dovedit în stare să prevină crizele dureroase provocate de paralizarea succesivă a unor organe vitale ale orașului? Polițiștii și pompierii, învățătorii și serviciile de salubritate făcuseră pe rînd grevă, deregînd funcționarea oricum dificilă a imensului complex urban. Din punct de vedere financiar, municipalitatea newyorkeză se apropie cu pași mari de faliment: prăpastia dintre venituri și cheltujeli crește an de an. Propriul său partid, partidul republican, îl repudiasse pe John Lindsay în alegerile preliminare din iunie, preferîndu-i un candidat cu vederi conservatoare, pe John Marchi, care și-a ales o platformă simplă și — se credea — infailibilă în aceste zile: „lege și ordine”. Partidul democrat — cel care, înainte de Lindsay, dăduse pe aproape toți primarii acestui oraș unde, din nouă alegători înregistrați, șapte se declară democrați — optase pentru o soluție similară. Candidatul democrat, Mario Procaccino, căruia sondajele de opinie din vară îi acordau toate șansele, nu e o personalitate ștersă, ca Marchi. S-a dovedit, dimpotrivă, a fi prea exuberant, prea volubil și lipsit de simț al măsurii, pentru a nu dăuna propriei sale cauze. La fel ca și Marchi, însă, este de origine italiană (cum au fost și primarii Impellitteri și La Guardia), ceea ce i-ar fi creat un ascendent în relațiile cu salariații municipali ai New Yorkului în marea lor majoritate italieni, după cum aproape toți polițiștii sînt irlandezi, și după cum două treimi dintre învățători și profesori sînt evrei. Mai important: la fel ca și Marchi, flutura lozineca „lege și ordine” (admirabilă în sine, dar foarte suspectă americanilor cu tendințe liberale de cînd a devenit emblema „eleganță” a rasiștilor și a tuturor tendințelor reacționare). „Pentru mine — se apăra Procaccino — «lege și ordine» nu e o expresie de cod. Înțeleg prin aceste cuvinte exact ceea ce spun ele”. Tot el avea să facă însă — între altele o sută de greșeli — și greșeala de a afirma că

„nu există nici o Mafie la New York sau în Statele Unite”, împingînd astfel dincolo de limitele raționale solidaritatea cu compatrioții săi luați de-a valma și punînd și mai puternic în evidență faptul că „legea și ordinea” ar fi urmat să fie impuse aproape exclusiv negrilor și tinerilor nestăpîniți, categorii cu totul străine de așa-zisa „crimă organizată”. Ca și Marchi, Procaccino fusese preferat de partidul său eventualilor candidați cu vederi mai progresiste (fostul primar Robert Wagner, scriitorul Norman Mailer și alții) și tot ca și el făcea apel la „americanul uitat”, pătura de jos a clasei mijlocii, despre care se afirmă că ar reprezenta astăzi elementul determinant al oricărei victorii politice în America.

Înainte de a încerca să determinăm ce reprezintă și ce dorește acest „american uitat”, să arătăm cum și-a explicat Lindsay hotărîrea de a înfrunta toate handicapurile amintite și de a candida din nou: pentru că „aici, la New York, este locul unde se întîmplă totul. A fost și este cea mai mare miză din Statele Unite”. A candidat, deci, pe lista unui partid minor, partidul liberal (care există numai la New York) și la patru ani după ce realizase performanța de a fi ales ca republican într-un oraș aparținînd prin tradiție democraților, el, un intelectual anglo-saxon și protestant, în New Yorkul care își încredințează de obicei primăria reprezentanților altor grupuri etnice albe, de preferință din tagma oamenilor de afaceri, a obținut una și mai dificilă: i-a determinat pe alegători să nu țină seama nici de linia oficială a partidului lor nici de ceea ce n-a izbutit el să facă în patru ani și să-i acorde, din nou, încrederea lor.

John Lindsay redevine, astfel, ceea ce se spunea în 1965 că ar putea fi, și anume „un Kennedy republican”, o speranță a elementelor liberale din partidul său pentru 1976 sau chiar pentru mai tîrziu (are acum 47 de ani).

„Americanului uitat”, „americanului frămîntat”, „majorității albe, docile dar nemulțumită”, i se consacră acum anchete, studii, cărți. „Americanul negli-

„jat“ este adus în prim plan, interogată, etichetată, transformată în etalon al stărilor de spirit dominante. Lui Lindsay, adversarii săi îi reproșau că nu ține seama de acest „american uitat“, că el, reprezentant al „lumii bune“ din Manhattan, este preocupat exclusiv de capriciile intelectualiste sau snoabe ale acesteia și de ceea ce se întâmplă la capătul opus al spectrului social: în ghetoul Harlemului, printre săracii care trăiesc din mila publică, printre „neprivilegiații“ definiți ca atare. Când, între timp, marea masă a oamenilor cu venituri între cinci mii și zece mii de dolari anual — muncitori calificați, funcționari etc. — este neglijată, jertfită în fapt în favoarea unor opere samaritane de pe urma cărora ea nu beneficiază. Când, între timp, problemele ei de viață se complică, se agravează, fără să fie luate în seamă, „Americanul uitat“ este definit de majoritatea observatorilor ca un conservator care privește cu neîncredere mișcarea pentru drepturile civile, consideră că între măsurile în favoarea populației de culoare și creșterea delinvenței este o legătură de la cauză la efect, că asistența publică reprezintă o primă de încurajare pentru a nu munci, plătită din propriul său buzunar, că intelectualii, tineretul și Curtea Supremă vor duce de ripă Statele Unite. Aceste categorii sau mai curând stări de spirit astfel definite au vrut să-i fie pe plac partidele democrat și republican când și-au desemnat candidații pentru recente alegeri municipale din New York.

Existența „americanului neglijat“ și indispoziția lui cronică sint, astăzi, elemente indiscutabile. John Lindsay a înțeles însă să abordeze problema din alt unghi. „Se conturează, spunea el, o evoluție fundamental nouă: milioane de muncitori, considerați până acum ca făcând parte din societatea belșugului, încep să descopere că nu-i adevărat. Ca și negrii acum zece ani, ca și studenții acum cinci ani, au descoperit că sistemul nu lucrează în favoarea lor. Nimeni n-a adus până acum vreo soluție motivelor lor de nemulțumire și de îngrijorare“. El nu crede că revendicările lor ar veni în contradicție cu cele ale altor grupuri defavorizate sau cu revendicări mai vechi, mai insistente sau mai general recunoscute. Dimpotrivă. După părerea lui, „a găsi de lucru unui om nevoiaș, a-i pune la dispoziție o locuință, o școală pentru copiii lui, a-l încadra într-o societate care să-i permită să-și regăsească demnitatea, toate acestea fac parte dintr-un anumit spirit. În ziua când New Yorkul va întoarce spatele acestui ideal, va risipi această moștenire și își va trăda propriul suflet, în ziua aceea n-aș vrea să mai fac parte din New York. Dacă vreți un primar care să respingă această moștenire și care să facă apel numai la ceea ce vă nemulțumește, nu și la speranțele voastre, spunea el înainte de scrutin, dacă vreți un primar care să vorbească limba fricii și a represiunii, nu sint eu omul pe care îl doriți“.

Chiar dacă New Yorkul nu este o mostră perfect ilustrativă a Statelor Unite, problemele sale se regăsesc, în proporții mai mici sau mai mari, pe întreg cuprinsul țării. Reinnoirea mandatului lui Lindsay este considerată o surpriză de proporții naționale. Conservatorismul mărginit există, amenință într-adevăr să ia proporții (Marchi și Procaccino au întrunit, la un loc, mai multe voturi decât John Lindsay), dar nici de data aceasta n-a izbândit în fapt tendința „backlash“ — reacția negativă a albilor nemulțumiți de progresele negrilor în

materie de drepturi civile — pe care și-au bazat candidaturile la președinția S.U.A., Goldwater și Wallace.

Ca primar, John Lindsay este departe de a fi mai presus de orice reproș. Fiind continuu în mijlocul populației de culoare (în noaptea de după asasinarea lui Martin Luther King, de pildă, a străbătut Harlemul pentru a calma spiritele), luând măsuri pentru ameliorarea condițiilor ei de viață, a evitat în acești patru ani orice incidente rasiale violente. A întreprins însă și acțiuni controversabile ca aceea care a declanșat șirul de greve ale învățătorilor și profesorilor. N-a izbutit să prevină paralizarea vieții marelui oraș când acesta a fost blocat de viscol, când a fost încremenit de o catastrofă până de curent electric, când a fost istovit de grevele care au afectat metroul, salubritatea, pompierii, dar în ultimii patru ani, Tammany Hall — primăria newyorkeză — n-a mai fost sediul unor răsunătoare scandaluri rezultate din corupție.

Dacă e greu de stabilit în ce măsură bilanțul acestei perioade este activ sau pasiv, un lucru e mai presus de orice îndoială: John Lindsay privește dincolo de limitele orașului pe care-l gospodărește, încearcă să integreze politica municipală într-o politică națională. „Dacă guvernul federal nu se va preocupa el însuși de problema urbană — le-a mărturisit el alegătorilor — tot ce putem face este să câștigăm timp. Toate municipalitățile sint amenințate de faliment“. Cum New Yorkul este orașul american cu cel mai ridicat cost al vieții și cu cele mai mari impozite, contribuabilii newyorkezi au fost, fără îndoială, interesați să afle că din cele 22 miliarde de dolari pe care le trimite anual la Washington sub formă de impozite, nouă miliarde sint consacrate cheltuielilor militare. Iată cum problemele de viață ale New Yorkului se leagă direct de războiul din Vietnam. Astăzi există enorm de mulți newyorkezi care se împotrivesc continuării acestui război. În ceea ce-l privește, John Lindsay militează de patru ani pentru încetarea lui. Foarte mulți observatori sint de părere că atitudinea sa în „Ziua M“, când a ordonat arborarea drapelului în bernă pe tot cuprinsul orașului și a exprimat cu tărie opinia că soldații americani din Vietnam trebuie să fie readuși acasă, a contribuit în bună măsură la succesul lui Lindsay.

În timpul campaniei electorale un partizan al lui Mario Procaccino îi adresase acestuia următoarele cuvinte: „Nu te necăji, Mario. Lindsay îi are pe liberalii din limuzine. Tu îi ai pe liberalii din metrou“. „Liberalii din limuzine“ au devenit de îndată un slogan anti-Lindsay. Fapt este însă că, fie că au limuzine, fie că merg cu metroul, liberalii newyorkezi — și e vorba nu de adepții micului partid cu acest nume, ci în special de oamenii cu orizont mai larg din cele două partide mari — i-au trecut multe cu vederea lui Lindsay pentru că aprobă orientarea lui față de problemele politicii americane în general.

Caleidoscopul politic american este, în prezent, agitat. Polarizările, cristalizările viitoare vor depinde de evoluția unor probleme aparent separate dar, pe undeva, strâns legate între ele: soarta marilor orașe, drepturile civile, tineretul, dar înainte de toate și mai presus de ele războiul din Vietnam. Când lucrurile se vor mai așeza, New Yorkul va fi poate pregătit să ofere țării un om politic de statură națională.

Felicia ANTIP

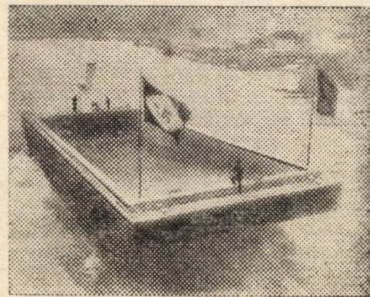
reflector

„APA POLIMERICĂ“

O nouă substanță lichidă — un tip neobișnuit de apă — a fost descoperită în 1960 de către savanții sovietici Boris Derjaghin și Nikolai Fediakin, în condensările tuburilor capilare pe care le utilizează în experiențele lor. Recent, un grup de chimiști americani au demonstrat și ei existența unei ape cu caracteristici „anormale și ciudate“. Cercetătorii americani au obținut această „apă polimerică“ prin condensarea vaporilor de apă în tuburi capilare de cuarț, cu un diametru de 10 microni, plasate în suspensie în apă distilată. „Materia primă“ lichidă, astfel obținută, prezintă caracteristici nemaîntilnite până acum: este cu 40 la sută mai densă decât apa „normală“, nu fierbe decât la 500 grade și nu se solidifică decât la —40 grade! Iar atunci, se transformă într-o substanță cu o structură moleculară și un aspect foarte diferit de cele ale gheții obișnuite. Acum, chimiștii sovietici și americani caută aplicațiile posibile ale acestei descoperiri. Un lucru pare de pe acum probabil: masele lichide din străfundurile oceanelor ar putea foarte bine — ținând seama de suprapresiunea care există în aceste regiuni abisale — să fie constituite din mase enorme de „apă polimerică“.

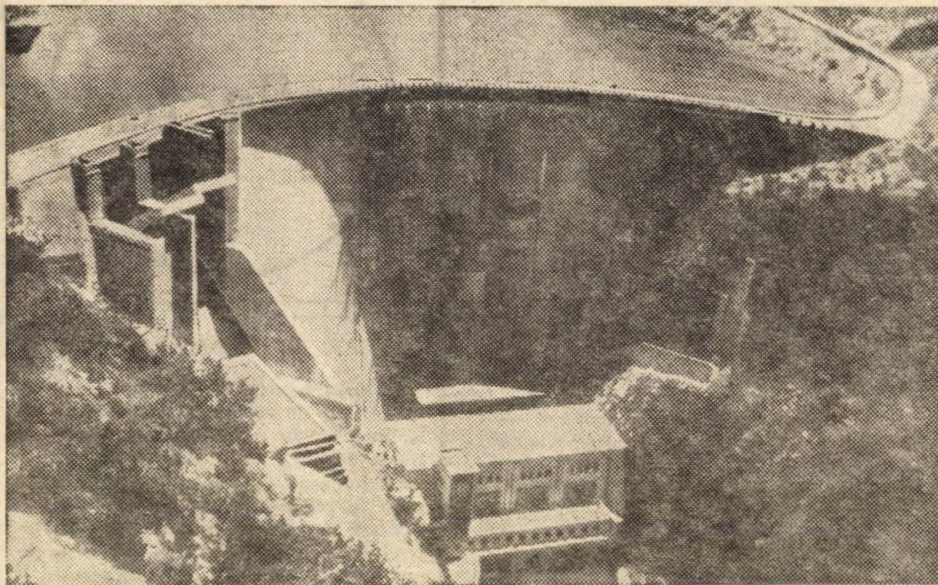
NAVE PENTRU... SCUFUNDAT

„Ambarcațiunea“ din fotografia de mai jos face parte dintr-un lot de douăsprezece „bucăți“, comandate și construite la șantierele navale din

Marsilia cu scopul de a fi... scufundate. În realitate, ele sint piscine ce urmează a fi amplasate la marginea unor plaje din dreptul citorva localități de pe riul Saône. Fixarea lor în apă se va face pe piloni, iar scufundarea — cu ajutorul unor saci cu leș.

„Nava“ are o greutate de 100 tone și dimensiunile: 31 de metri lungime și 12 metri lățime. O astfel de piscină costă cu 30 la sută mai puțin decât cele „clasice“.

Barajul Ben-El-Ouidane

Ceea ce este comun discuțiilor purtate, la cele mai diverse niveluri, în Maroc (înainte de a detalia câteva din ele), poate fi rezumat în mare la aspirația — implicită sau direct exprimată — către accelerarea propășirii țării, corelată cu preocuparea pentru independența națională, cucerită în plan politic în urmă cu 13 ani. Ca opțiune fundamentală a țării, binomul „dezvoltare-independență” beneficiază în Maroc de cea mai largă audiență; evident, în aspectele sale concrete și de detaliu, el capătă dezvoltări proprii în diferitele categorii sociale sau segmente ale spectrului politic marocan.

Despre dinamica raportului dintre aceste principale imperative ale actualității marocane — dezvoltarea și independența — dl ABDESSALAM ZNINED, secretar general la Ministerul Informațiilor, îmi spune: „Este un truism afirmația că cele mai bune condiții — și în fond singurele posibile — în vederea îndeplinirii obiectivelor dezvoltării nu pot fi decât acelea ale deplinei independențe naționale. În același timp, pentru a-ți putea manifesta ca stat suveran independența în relațiile internaționale, mai exact pentru a beneficia de o bază sigură și a putea oferi în modul cel mai concret o pondere manifestărilor proprii pe arena mondială, se impune existența unei economii naționale viabile în sine, capabilă de a rezista unor eventuale încercări de presiune sau intimidare exercitate din exterior. Este doar un aspect, însă, cred, suficient de convingător al condiționării strânse între imperativele dezvoltării și exercitarea independenței naționale.”

Este firesc deci ca necesitatea emancipării țării să fie resimțită ca o sarcină prioritară la scară națională. Cu intenția de a evalua amploarea eforturilor în acest sens, am solicitat domnului BENSOUA, șeful Diviziei Plan și Studii Economice din Ministerul Planului, să ne schițeze în câteva linii situația economică a țării în momentul obținerii independenței.

„Marilor dificultăți moștenite din perioada protectoratului francez li s-au adăugat efectele politicii exercitate de autoritățile coloniale spaniole în zonele

Dialoguri despre MAROC

de nord ale țării noastre. Mai precis, Marocul independent moștenește o economie caracterizată prin subdezvoltare și dezarticulare — în sudul țării se întâlnește o economie orientată spre asigurarea exportului de materii prime către Franța, deci concepută drept complementară economiei franceze, iar în nord, în zonele ocupate de Spania, stadiul dezvoltării economice nu era prea diferit față de cel din evul mediu. La aceasta se mai adăugau și problemele generate de integrarea Tangerului — multă vreme oraș cu statut internațional — în ansamblul național marocan. Primele dificultăți au trebuit, așadar, depășite mai întâi în procesul de fuziune completă a tuturor acestor teritorii, pe plan nu numai economic ci și politic, social sau cultural, apoi în elaborarea unei politici economice unitare și adecvate pentru întreaga țară. Pornind la rezolvarea acestei situații, Marocul a optat încă din 1957 pentru planificarea dezvoltării economice.”

De la această dată, dezvoltarea țării a fost orientată de mai multe planuri de stat. L-am solicitat pe dl Bensouda să se refere la experiența marocană a planificării.

„Primul nostru plan, pe doi ani, a avut un caracter de tranziție — între perioada protectoratului și elaborarea unui plan de stat național; el a continuat, de fapt, acțiuni deja angajate și a efectuat studii statistice și economice în vederea elaborării viitoarelor planuri. Au urmat apoi un plan cincinal și un plan trienal. Trebuie spus că, în ciuda unor progrese evidente, bilanțul lor economic rămâne relativ modest, fie că e vorba de producție, de nivel de viață, de investiții sau de resurse în vederea lărgirii producției. Obiectivele lor, prioritățile stabilite de ele nu au

fost întotdeauna fixate în mod realist, nu au ținut seama uneori de lipsa de cadre și capitaluri și de alți cîțiva factori. Ca urmare, între 1960-1967, produsul interior brut a crescut în medie numai cu 3 la sută.

În această situație, am început încă din 1966, pe baza experienței succesorilor și eșecurilor, să elaborăm un plan pornind de la situația de fapt, de la posibilitățile noastre concrete. Primul nostru obiectiv a fost stabilirea priorităților dezvoltării. Evaluind resursele proprii ale Marocului am ajuns la concluzia că obiective prioritare sînt dezvoltarea agriculturii, promovarea turismului și formarea de cadre.”

„Stabilind aceste priorități — ne spune dl Znined — am pornit de la constatarea că, în prezent, peste 80 la sută din populația țării este ocupată în agricultură. Deci, pentru a dezvolta țara în ansamblu, nu putem evita dezvoltarea cu prioritate a agriculturii. De aici, faptul că în acești ani vom investi cea mai mare parte a bugetului național în modernizarea agriculturii, construirea de baraje și rețele de irigație, creșterea nivelului profesional al țăranilor.

În ce privește o altă prioritate — formarea de cadre — se pune întrebarea: în fond, de ce țara noastră este subdezvoltată, deși are atîtea bogății? Pentru că nu exploatăm încă, în mod rațional și în folosul nostru toate aceste resurse. Iar aceasta din lipsă de cadre. Iată de ce se impune formarea, într-un timp cât mai scurt, a unor cadre cât mai bine pregătite. Dezvoltarea turismului se impune de asemenea atenției noastre, date fiind condițiile naturale privilegiate ale Marocului. Trebuie să folosim din plin aceste avantaje; cu date inițiale aproximativ similare, Spania primește anual circa 20 de milioane de turiști, în timp ce noi ne străduim încă să atingem cifra de un milion. Într-un secol cînd turismul a devenit o industrie, Marocul trebuie să facă din el o pirghie a dezvoltării.”

Și în ce privește dezvoltarea industriei?

„Faptul că am enunțat mai întâi agricultura — spune dl Bensouda — nu înseamnă în nici un caz că noi ignorăm necesitatea industrializării țării. Industria este de asemenea o prioritate a planului nostru. Noi am stabilit cîteva principii generale privind dezvoltarea industriei, printre care folosirea posibilităților locale și valorificarea la maximum a produselor locale în vederea obținerii, prin exportul lor, a unor sume importante în devalize, dezvoltarea diferitelor ramuri industriale în funcție de debușeele lor posibile, folosirea tot mai multor cadre și crearea de noi posturi.”

„Noi grefăm dezvoltarea industriei pe cea a agriculturii — adaugă dl Znined. Însăși valorificarea produselor agricole la prețuri mai avantajoase pentru noi, ceea ce presupune transformarea lor, determină dezvoltarea anumitor ramuri ale industriei ușoare și alimentare.”

Care este situația în ce privește finanțarea dezvoltării economice a Marocului?

„Datele oficiale observă îndatorarea crescîndă față de exterior, arată dl Bensouda. În șapte ani, 1960-1966, ajutorul exterior public s-a ridicat la 1,9 miliarde dirhani. Ca urmare, în ultimii ani, au fost adoptate o serie de măsuri, inclusiv de austeritate bugetară, care au dus la o redresare sensibilă a situației, la o creștere a rezervelor externe și a acumulărilor interne. Bineînțeles, însă, că oricît de necesară și salutară ar fi, această politică de aus-

teritate financiară nu constituie decât un punct de plecare, obiectivul esențial rămânând dezvoltarea economică și socială a țării”.

Dl ministru SNOUSSI îmi spunea că, angajat în procesul dezvoltării, Marocul manifestă un interes deosebit pentru colaborarea cu alte state, încurajând asistența economică sau tehnico-științifică. Îl întreb pe dl. Znined cum asigură statul marocan conducerea procesului dezvoltării în această conjunctură, caracterizată prin promovarea investițiilor străine în economie. Cum este asigurată, pe de altă parte, dezvoltarea planificată a economiei?

„Efectele planificării — îmi spune d-sa — se extind asupra întregii noastre economii. Ea este obligatorie pentru sectorul de stat și indicativă pentru celelalte sectoare. Statul are posibilitatea de a controla și orienta dezvoltarea de ansamblu a economiei noastre prin numeroase căi. Astfel, sînt acceptate numai acele forme de colaborare care exclud clauze politice și care servesc realmente interesele dezvoltării economiei noastre. Pentru aceasta, sectoarele vitale sau de un mare interes public al economiei (în primul rînd cele bazate pe exploatarea principalelor bogății ale țării — fosfații etc.) sînt administrate direct de către stat. De curînd, și industria zahărului, ramură importantă, a trecut sub autoritatea directă a statului.”

Referindu-se apoi la situația creată în urma ajutorului exterior masiv primit în ultimul deceniu de Maroc, dl Znined a remarcat preocuparea statului marocan de a promova forme noi de cooperare externă în domeniile economice și financiare, care să nu afecteze nici în viitorul imediat, nici în perspectivă, ritmul dezvoltării economice a țării, să nu greveze posibilitățile sale de a-și concepe și urma în mod independent politica economică.

Noul plan cincinal marocan (1968—1972) este apreciat la Rabat ca un moment de referință în dezvoltarea economică a țării. L-am rugat pe dl Bensouda, conducător al grupului de specialiști care a conceput și elaborat actualul plan, să argumenteze această apreciere.

„Ceea ce caracterizează în primul rînd actualul plan față de cele precedente este realismul său. E pentru înțila oară cînd un plan de dezvoltare marocan se elaborează practic doar de cadre naționale. 95 la sută din colaboratorii cu care am lucrat la întocmirea acestui plan sînt marocani. Un alt element nou îl constituie regionalizarea planului, fapt care permite fiecăreia din cele șapte regiuni ale țării, cărora le sînt fixate sarcini proprii în procesul dezvoltării, să-și activeze într-un mod mai eficace forțele, să-și utilizeze mai din timp resursele în vederea realizării obiectivelor stabilite”.

Discuțiile cu factori de răspundere marocani, reliefînd atenția deosebită acordată accelerării progresului economic și satisfacția îndreptătită pentru rezultatele obținute deja în această direcție, au pus în evidență totodată aprecierea lucidă, realistă, a marilor dificultăți întîmpinate, semnalarea acelor erori care, în acest rîstimp, au întîrziat uneori realizarea obiectivelor dezvoltării. Tendința de aprofundare a datelor concrete ale realității marocane în vederea stabilirii telurilor concrete ale propășirii țării, a căilor menite să asigure succesul în acest sens, accentul tot mai mare pus pe efortul național și pe exploatarea în folos propriu cu maximum de beneficiu a bogățiilor sale, sînt un gir al viitoarelor progrese în dezvoltarea, pe diverse planuri, a țării.

În cinci, în șase, în șapte...

„Cei șase” se vor întîlni la Bruxelles, la nivel înalt. „Cei șapte” au în program o reuniune semestrială, la Gêneva. „Cei cinci” — denumire mai puțin consacrată a membrilor Consiliului Nordic (Suedia, Norvegia, Danemarca, Finlanda și Islanda) — s-au consultat la Stockholm, săptămîna trecută, în privința proiectului „Nordek”, vizînd crearea unei piețe comune a nordului. Veleitățile integraționiste cunosc, în această toamnă, o reală eferescență, materializată într-o suită de negocieri extrem de susținută.

Susținută, evident — dar cît de fructuoasă? Bilanțul și prognozele provizorii nu îndeamnă la mult optimism comunitar. „Cei șase” au hotărît să-și amine cu două săptămîni reuniunea programată pentru începutul săptămînii viitoare; bineînțeles, pentru a mai aprofunda dosarele dificile — al politicii agrare și al extinderii C.E.E. (se consideră improbabil ca Franța să fi devenit simțitor mai favorabilă primirii de noi membri, și chiar ca noul guvern de la Bonn să se arate mai indiferent la sentimentele guvernului francez). „Cei șapte”, porniți din start cu ambiții mai reduse, întîmpină dificultăți chiar și în aplicarea formulei mai nepretențioase a zonei liberului schimb; în plus, demersurile unora dintre ei pe lîngă C.E.E. dau naștere la suspiciuni: dorește într-adevăr Anglia să adere înainte de alegerile generale — și dacă dorește, nu se va dezinteresa de intrarea în Piața comună a altor membri A.E.L.S.? Este oare adevărat că Danemarca, exportatoare de produse agricole, preferă politica agricolă a C.E.E. în forma existentă, și nu așa cum ar dori să o schimbe Londra? În ce-i privește pe „cei cinci”, un răspuns mai clar, deși provizoriu, există: reuniunea de la Stockholm nu a reușit decât să decidă amînarea discuțiilor asupra proiectului „Nordek”.

Dificultățile nordicilor surprind, poate, într-o măsură mai mare. Este vorba despre țări cu incontestabile afinități, și pe

care le apropie nu numai istoria și geografia, ci și tradiții verificate de cooperare. Acordurile bi și multilaterale, o rețea de organisme, între care forul consultativ și coordonator care este Consiliul nordic, oferă premise dintre cele mai promițătoare. Necesitatea și posibilitatea extinderii cooperării sînt larg recunoscute în cele cinci țări la toate nivelele. Ce anume a determinat, în această situație, impasul proiectului „Nordek”, al cărui obiectiv declarat ar urma să fie tocmai trecerea pe un plan superior a colaborării existente?

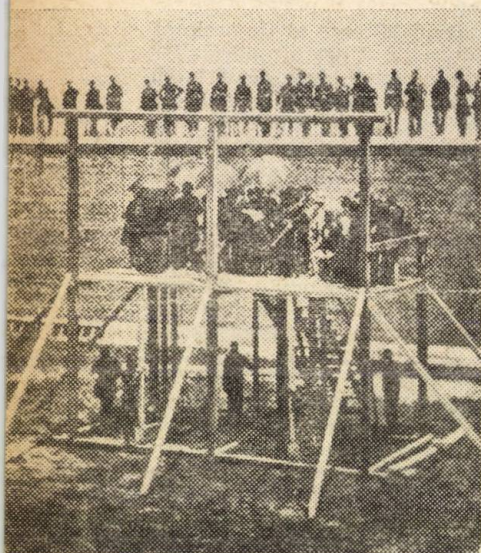
Viciul fundamental pare să fie acela că „Nordek”, încercînd să dea o replică altor grupări vest-europene, face acest lucru însușindu-și multe aspirații și formule ale acestora; mai precis, el aspiră la integrare și organizare supranațională. Obiectivul este evident chiar din geneza proiectului, apărut ca o întărire a pozițiilor defensive față de C.E.E. tocmai prin adăugarea, la avantajele liberului schimb, a unor structuri comunitare nordice. Situația s-a modificat, mai multe țări nordice renunțînd la a da o replică „din afară” Pieței comune; dar „Nordek”-ul continuă să fie privit, și în nolle condiții, prin prisma C.E.E. De exemplu, entuziasmul diminuat al Norvegiei și Danemarcei se explică prin calculul că apartenența la „Nordek” s-ar putea dovedi un impediment în negocierile lor pentru primirea în Piața comună; în același timp, Suedia, interesată numai de o asociere care să nu fie incompatibilă cu neutralitatea — și, totodată, țara cu cea mai puternică economie dintre „cei cinci” — acceptă proiectul ca pe o perspectivă promițătoare. Să mai adăugăm că Finlanda, care consideră orice asociere cu C.E.E. incompatibilă cu neutralitatea sa, dar este neliniștită de eventualitatea ca partenerii nordici tradiționali să treacă de cealaltă parte a barierei vamale, speră ca „Nordek”-ul să evolueze spre, sau să fie înlocuit cu, o formulă care nu i-ar afecta libertatea de acțiune pe calea neutralității.

Așadar, proiectul Pieței comune nordice nu a progresat pentru că el nu a reușit să se arate compatibil nici cu aspirațiile spre C.E.E. ale unor nordici, nici cu consecvența în neutralitate a altora. Dar aceasta nu este totul; perspectiva ca un asemenea proiect să aducă atingerea unei politici de neutralitate nu este decât una dintre fațetele unei probleme mai cuprinzătoare și care îi confruntă, de fapt, pe fiecare dintre „cei cinci”. Este vorba, pe scurt, despre incompatibilitatea generală între integrare și dezvoltare independentă, nestingherită de nimic, a statelor. Ca orice proiect asemănător, „Nordek”-ul nu poate avantaja decât pe cei dinainte puternici; introdusă într-o situație de inegalitate a nivelelor economice — și această inegalitate există între nordici — integrarea menține și amplifică decalajele. (Nu este, oare, și acesta un motiv pentru care Stockholmul manifestă cel mai activ interes pentru proiect?). Iar organismele supranaționale nu ar contribui la reducerea inegalităților pentru simplul motiv că, prin definiție, ele nu își pun problemele din unghiul de vedere al unei țări sau alteia.

Chiar dacă unii factori de conjunctură apar mai reliefați în prezent — un asemenea factor îl constituie diversitatea atitudinilor față de C.E.E. — motivele expuse în rîndurile de mai sus au jucat un rol important și vor continua să joace un astfel de rol, în avaturile proiectului „Nordek”. Cooperarea nordică nu a găsit în integrare nici modalitatea cea mai avantajoasă, nici cea mai realizabilă. În cinci, în șase sau în șapte, datele problemei rămîn, în esență, aceleași.

Mihai MATEI

Executarea celor patru condamnați în procesul de la Washington — Mary Surratt, Lewis Paine, David Herold și George Atzerodt — acuzați de complicitate în asasinarea lui Lincoln

**DUPĂ 97 DE ANI,
JOHN KENNEDY...**

Și încă un amănunt: la mulți ani după moartea lui Lincoln, fiul său, Robert, a pus pe foc unele documente din moștenirea rămasă de la tatăl său. El spunea că este în interesul societății ca aceste documente să fie nimicite, întrucât ele conțin dovezi că un membru al cabinetului lui Lincoln se făcuse vinovat, la timpul său, de o crimă de înaltă trădare. Nu se mai poate stabili dacă Robert Lincoln făcea aluzie la Stanton — care în alegoria generalului de brigadă Baker era prezentat sub numele de Iuda — și nici dacă fostul ministru de război era cel învinuit de crimă de înaltă trădare. S-ar putea să fie vorba de altcineva. „Existau, pare-se, prea multe forțe care nu erau dispuse să tolereze prezența unui conciliator ca Lincoln în rindurile lor”, scrie istoricul german Walter Gurlitz, după o sută de ani de la asasinarea lui Lincoln, și ajunge la convingerea că „se poate considera ca o certitudine faptul că inspiratorii acestui atentat au rămas până astăzi neidentificați”.

În orice caz, indiferent dacă au mers sau nu atât de departe încât să fie părtași la crimă, cei care, în locul politicii de împăcare promovate de Lincoln, preconizau o politică de război, au învins. Acest lucru a devenit clar încă din timpul procesului. Atunci a apărut teza funestă, la care procurorul revenea fără încetare, și care reprezenta una dintre cele mai grave denaturări juridice: „Războiul civil, în sprijinul căruia a fost urzită această conspirație și a fost săvârșită a-

ceastă crimă de sârb, a fost, la rindul său, o conspirație criminală și un asasinat gigantic”.

Prin această falsificare juridică au fost practic condamnați toți cetățenii statelor sudice. Pe capul lui Jefferson Davis, fostul președinte al Confederației, acuzat de complicitate la asasinarea lui Lincoln, a fost fixat un premiu de 100 000 de dolari. Fanatismul politic a câștigat partida, ducând la rezultate contrare celor pe care le urmărise Lincoln. Una dintre consecințe a fost menținerea Sudului, timp de decenii, într-o stare de sărăcie, în timp ce Nordul se redresa cu repeziune. Dar lucrul cel mai grav este că problema negrilor, care devenise unul dintre principalele puncte ale programului lui Lincoln, a rămas nerezolvată până în zilele noastre.

tori oculari care atestă locul de unde s-a tras. Instalatorul Howard L. Brennan și un școlar în vîrstă de 15 ani l-au zărit chiar pe asasin, astfel încît, după 15 minute de la săvîrșirea atentatului, toate mașinile poliției au primit — iar apoi au fost transmise și prin radio și televiziune — următoarele semnalemente ale făptașului: „Bărbat alb, în vîrstă de aproximativ 30 de ani, zvelt, înălțimea 1,78 m, greutatea 75 kg”.

Exact la 45 de minute după uciderea președintelui, tot la Dallas, a fost împușcat în stradă polițistul J. D. Tippit. Și în acest caz au existat martori oculari. Ei dau despre ucigaș următoarele date: „Bărbat alb, în vîrstă de aproximativ 30 de ani, înălțimea 1,73 m, părul negru, zvelt, îmbrăcat într-o jachetă albă, cămașă albă și

Cînd polițistii, împreună cu Oswald, au sosit la chestura de poliție a orașului, alți polițisti tocmai se pregăteau să plece pentru a-l aresta pe Oswald la pensiunea unde locuia și pentru a face o percheziție în camera lui. Ceea ce făcuse ca bănuielile să cadă asupra lui Oswald a fost faptul că lucra în clădirea „Texas School Books Depository Building” (Depozit de manuale școlare), de unde se trăsesese asupra președintelui. Oswald fusese văzut imediat după atentat dar, la apelul nominal al funcționarilor și muncitorilor depozitului, făcut la cîteva minute după aceea, a lipsit.

La poliție, unde a fost interogată în total timp de 12 ore, Oswald a tăgăduit orice amestec în asasinarea polițistului Tippit. La ora 19 și cîteva mi-

Versiuni oficiale și

enigme ale istoriei

Gerhardt Prause

După 97 de ani de la asasinarea lui Lincoln începu să se vorbească din nou despre problemele nerezolvate legate de atentat, de data aceasta în cadrul unei paralele cu atentatul comis împotriva lui John Fitzgerald Kennedy, cel de-al 35-lea președinte al Statelor Unite ale Americii.

John F. Kennedy a fost asasinat în ziua de 22 noiembrie 1963, la ora 12,30, în timp ce trecea cu automobilul prin orașul Dallas din statul Texas. Gloanțele, dintre care unul l-a rănit grav pe John B. Connally, guvernatorul statului Texas, aflat în mașina președintelui, au fost trase în serie rapidă de la etajul al 6-lea al unui depozit situat la o distanță de 63 metri.

Potrivit Raportului Comisiei Warren, după care mă călăuzesc exclusiv, au existat mar-

Cortegiul prezidențial pe străzile Dallas-ului. Cîteva minute mai tîrziu avea să se producă atentatul

pantaloni de culoare închisă”. Ucigașul a fost chiar văzut cum a luat-o la fugă, străbătînd în goană un loc de parcare a automobilelor, unde mai tîrziu i s-a găsit jacheta. A pornit de-a lungul unei străzi și a dispărut apoi într-o sală de cinematograful, fără a mai cumpăra bilet de intrare. În jurul orei 13,50 a fost arestat acolo de polițisti, după ce, servindu-se de un revolver, încercase fără succes să se apere. Criminalul, în vîrstă de 24 de ani, se numea Lee Harvey Oswald.

Revolverul pe care polițistii l-au găsit la Oswald era — după cum a reieșit din cercetările ulterioare — arma cu care fusese ucis polițistul Tippit. Jacheta descoperită la locul de parcare a fost, de asemenea, identificată ca fiind a lui Oswald.

nute, el a fost acuzat în mod formal de asasinarea lui Tippit. Pînă atunci, nu fusese învinuit de asasinarea președintelui. După ora 19, cînd a fost adus în fața presei și cînd un ziarist l-a întrebat dacă el l-a ucis pe președinte, Oswald a răspuns: „Nu. Nu sînt învinuit de acest lucru. Pînă acum, nimeni nu mi-a vorbit despre asta. De această crimă am aflat abia atunci cînd reporterul unui ziar mi-a pus în sală aceeași întrebare”. Și, numai cu puțin înainte, Oswald declarase: „Efectiv, nu știu despre ce este vorba. Nimeni nu mi-a spus nimic altceva decît că sînt acuzat de uciderea unui polițist. Altfel nu știu nimic”.

Către miezul nopții, căpitanul Fritz semnă și actul de acuzare în care Oswald era învinuit de asasinarea lui Kennedy.

După 36 de ore, duminică, 24 noiembrie, ora 11,21, în timp ce era transportat la închisoarea districtului, sub ochii a milioane de telespectatori și în prezența unui mare număr de zia-riști, Oswald a fost împușcat. Asasinul era Jack Ruby, proprietarul unui bar, un om în vîrstă de 52 de ani. El trăsesese în Oswald cu un Colt de calibru 38, rănindu-l în abdomen. Oswald s-a prăbușit și — se spune în Raportul Comisiei Warren — și-a pierdut imediat cunoștința. „După 7 minute era internat în spitalul Parkland, unde a murit, fără a-și fi recăpătat cunoștința, la ora 13,07”.

Jack Ruby a fost arestat, fiind acuzat de asasinarea lui Lee Harvey Oswald, iar la 14 martie 1964 a fost declarat vinovat și condamnat la moarte. El a afirmat — și nimic altceva nu s-a putut dovedi — că l-a împușcat pe Oswald într-o criză de deprimare și sub impulsul indignării provocate de asasinarea președintelui.

UN ASASIN IZOLAT SAU O CONSPIRAȚIE ?

Moartea asasinului prezumtiv al președintelui incită la speculații în legătură cu existența unor oameni politici care ar fi inspirat atentatul și ar fi fost interesați să-l înlăture pe martorul principal. La aceasta se adaugă depozitiile contradictorii cu privire la săvîșirea atentatului împotriva lui Kennedy, cum ar fi, bunăoară, cea cu privire la direcția din care s-a tras — unii aveau impresia că împușcăturile au venit din direcția opusă — sau la caracterul rănilor produse.

Abia la autopsie, făcută la National Naval Medical Center din Bethesda (Statul Maryland), s-a stabilit că președintele Kennedy fusese nimerit în ceafă, pe unde glonte a pătruns în creier și, ieșind de acolo, i-a zdrobit feasta. Medicii din Dallas — care procedaseră la o traheotomie pentru a-i facilita președintelui respirația și încercaseră să-i stimuleze circulația sîngelui — nu s-au încumetat să întoarcă victima rănită mortal și, de aceea, nu i-au examinat spatelul. Din această cauză, în legătură cu caracterul rănilor, ei au emis unele ipoteze pe care autopsia le-a infirmat.

În întreaga lume, asasinarea președintelui Statelor Unite a produs o puternică impresie și, ca atare, au apărut pretutindeni diverse teorii în legătură cu cauzele și dedesubturile crimei. Se știa că în sudul Statelor Unite John Kennedy nu era iubit ; ba, mai mult, că mulți îl urau pentru că luase poziție în favoarea egalității în drepturi a populației de culoare. În 1960, majoritatea locuitorilor orașului Dallas nu votaseră pentru el. În dimineața zilei de 22 noiembrie 1963, așadar în ziua crimei, ziarul „Dallas Morning News” publica pe o pagină întreagă un articol în chenar negru, purtînd titlul : „Bun venit domnului Kennedy în Dallas”, în care președintelui i se puneau o serie de întrebări pline de venin. Acest

articol, a cărui proveniență a fost ulterior clarificată, a contribuit în bună parte la apariția ipotezei potrivit căreia Oswald ar fi fost unelalta unui grup de conspiratori.

Potrivit unora, autorii atentatului erau niște rasiști fanatici, care ar fi lucrat mină în mină cu poliția din Dallas și cu Oswald. Alții erau de părere că Kennedy ar fi fost înlăturat de Serviciul secret american, în colaborare cu o serie de militari și cu milionarii din industria petrolului. Acestor teorii și altora asemănătoare li se opunea punctul de vedere exprimat de poliția din Dallas, în sensul că Oswald ar fi acționat de unul singur și din proprie inițiativă.

La o săptămînă după atentat, succesorul lui Kennedy, președintele Lyndon B. Johnson, a numit o comisie care să facă cercetări în legătură cu acest atentat. Președinte al Comisiei era Earl Warren, președintele Curții Supreme a Statelor Unite, fost guvernator și procuror general al statului California, pe atunci în vîrstă de 73 de ani. Avînd în vedere numeroasele zvonuri și speculații lansate, președintele Johnson, autoritățile federale și cele ale statului Texas au considerat că nu ar fi indicat ca acest caz să fie anchetat de judecătorii de instrucție ai statului Texas sau ai orașului Dallas. Ca membri ai Comisiei, președintele Johnson i-a numit din partea Senatului pe : Richard B. Russell (senator democrat din partea statului Georgia, membru al comisiei senatoriale pentru forțele armate) și pe John Sherman Cooper (senator republican din partea statului Kentucky) ; din partea Camerei Reprezentanților — pe : Hale Boggs (reprezentant democrat al statului Louisiana, șeful fracțiunii partidului democrat) ; Gerald R. Ford (reprezentant republican al statului Michigan, președinte al Conferinței republicanilor. În Comisie au mai fost numiți doi juriști : Allen W. Dulles (fost director al Agenției Centrale de Informații C.I.A.) și John J. McCloy (fost președinte al Băncii Internaționale pentru reconstrucție și dezvoltare, fost Înalt Comisar pentru Germania și fost subsecretar de stat la Ministerul de război în timpul celui de-al doilea război mondial).

Denumirea oficială a Comisiei, compusă din șapte persoane, era „President's Commission on the Assassination of President Kennedy” (Comisia prezidențială pentru cercetarea cazului asasinării președintelui Kennedy), dar publicul îi spunea „Comisia Warren”, după numele președintelui ei. Unii au criticat titlatura oficială a Comisiei deoarece din ea nu reieșea dacă este vorba de o comisie de anchetă sau de un colegiu judecătoresc. În legătură cu acest punct, în prefața la raport, Comisia a precizat următoarele : „Comisia nu consideră că misiunea ei este de a îndeplini funcțiile unei instanțe judecătorești, în fața căreia se prezintă părțile în litigiu și nici nu urmează să aibă un rol de ocu-

zator. Ea se consideră mai curînd o instituție avînd sarcina de a stabili faptele care pot duce la descoperirea adevărului”.

Comisia, care și-a alcătuit un colectiv de colaboratori și a primit din partea Congresului largi împuterniciri, și-a prezentat raportul la sfîrșitul lunii septembrie 1964. Pînă la acea dată, în colaborare cu Biroul Federal de Investigații și cu Serviciul de Siguranță, au fost efectuate peste 27 000 de audieri, Comisia propunîndu-și să meargă pe urmele tuturor ipotezelor și speculațiilor. În ediția originală, raportul cuprinde aproape 900 de pagini, la care se adaugă 26 volume de „Anexe”, cu copii ale proceselor-verbale de anchetă, schițe și fotografii, cu acte privind verificarea zvonurilor, precum și cu biografiile lui Oswald și Ruby.

Publicarea raportului a trezit un puternic ecou în lumea întreagă. De fapt, acest ecou fusese stîrnit încă înainte ca raportul să fie dat publicității (la început el a fost transmis președintelui Johnson), adică îndată ce au devenit cunoscute concluziile sale, și anume că Oswald este singurul vinovat de asasinarea președintelui, că tot el l-a ucis și pe poliștistul Tippit, că nu poate fi vorba de un complot între Oswald și Ruby, sau între Oswald și alte persoane, în vederea asasinării președintelui.

Încă înainte ca raportul să fi devenit accesibil și conținutul său controlabil, concluziile sale au fost acceptate de către cea mai mare parte a presei mondiale. Pentru analiza istorică a acestui complex de evenimente, o asemenea reacție nu este nicidecum lipsită de importanță. Ea este pe deplin firească dacă ținem seama de fundalul pe care s-a proiectat această crimă. Asasinarea tînărului președinte american stîrnise nesiguranță și teamă. Mulți se temeau că descoperirea unui complot politic ar putea duce la complicații cu urmări grave.

RAPORTUL OFICIAL ȘI CRITICIILE SAU

Așa cum numeroși oameni politici și comentatori au acceptat fără rezerve raportul încă înainte de a-l fi citit, numai pentru că socoteau concluziile lui binevenite, tot astfel și criticii raportului s-au grăbit să-și dea verdictul în privința lui, fără ca, în prealabil, să-l verifice cu seriozitate. Acest lucru este valabil, de pildă, pentru filozoful englez Bertrand Russell. Este absolut neîndoios că atunci cînd califica raportul drept un material „complet inutilizabil” și-l respingea ca pe o „cirpăceală rușinoasă”, el nu-l citise încă. Russell se baza exclusiv pe informațiile primite de la avocatul Mark Lane din New York, care îl considera pe Oswald nevinovat și, acționînd în numele mamei lui Oswald, încerca să demonstreze nevinovăția lui.

Din inițiativa lui Bertrand Russell, pe atunci în vîrstă de 92

de ani, în iunie 1964 a luat ființă în Anglia un comitet care se intitula „Cine l-a ucis pe Kennedy? La acest comitet au aderat intelectuali de vază ai Marii Britanii, ca, de exemplu, scriitorul J. B. Priestley, Michael Foot, membru al Parlamentului, John Arden, Victor Gollancz, criticul teatral Kenneth Tynan. În decembrie 1964, importantul cotidian „The Sunday Times”, sub semnătura lui Hugh Trevor-Roper, profesor de istorie modernă la Universitatea din Oxford, a apărut un articol menit să sprijine inițiativa comitetului. Trevor-Roper exprima îndoieli în privința exactității concluziilor raportului Comisiei Warren, semnalînd o seamă de contradicții și de inadvertențe. Dar el însuși face afirmații care necesită corectări privind unele puncte nicidecum neesențiale. De pildă, el a afirmat că poliția ar fi distrus ambalajul de hîrtie în care Oswald își adusese arma în depozitul de manuale școlare — și care ar fi putut servi drept probă determinantă — prezentînd apoi martorilor spre identificare un ambalaj confecționat de poliști. Dar Trevor-Roper se înșela. Poliția a confecționat, într-adevăr, un nou ambalaj, dar numai pentru că cel original se decolorase în urma diferitelor examene de laborator și nu mai putea fi folosit pentru a fi identificat de martorii oculari. Ambalajul original, pe care poliția descoperise amprentele digitale și palmare ale lui Oswald, nu a fost nicidecum distrus.

Un alt punct în care afirmațiile lui Trevor-Roper sînt pasibile de corectări privește interogatoriile. Oswald a fost audiat în total timp de 12 ore. Dar nu există nici un fel de însemnări cu privire la interogatoriul lui și nici nu fusese folosit vreun magnetofon. În legătură cu aceasta, Trevor-Roper scrie : „Dacă la dispoziția Comisiei nu s-a putut pune nici un fel de proces-verbal, explicația nu poate fi decît una singură : procesul-verbal a fost distrus de Biroul Federal de Investigații sau de poliție, iar Comisia Warren, vîdînd o nepăsare de neiertat, nu și-a dat nici măcar osteneala de a descoperi motivele care au determinat acest lucru”. Trevor-Roper, care în această privință susține că „pînă și în cele mai banale cazuri, în mod automat, poliția americană întocmește procesul-verbal al interogatoriului”, a avut mai tirziu prilejul să afle că poliția americană încheie rareori procese-verbale ale interogatoriilor înainte de a se fi ajuns la depoziii demascatoare sau la mărturisiri.

Dat fiind că și într-un al treilea punct — referitor la depozitia unuia dintre medici cu privire la rănile președintelui — profesorul Trevor-Roper s-a dovedit a fi insuficient informat, din atacul profesorului de la Oxford n-a mai rămas nici urmă. Mai mult : întrucît cunoscutul profesor fusese calificat drept un „născocitor de povești”, unii au început să crea-

dă că se poate trece cu ușurință peste celelalte obiecții aduse raportului. Criticii nu puteau fi decât niște „sceptici incorrigibili”, niște „extremiști” și, bineînțeles, „ziariști în goană după materiale senzaționale”.

UNDE ESTE VULNERABILĂ INCRIMINAREA LUI OSWALD

Un alt element caracteristic pentru această dramă contemporană: discuțiile cu privire la diferitele amănunte și dedesubturi ale crimei au fost purtate cu o înspăimântătoare lipsă de obiectivitate. Observația se referă mai ales la partizanii raportului Comisiei Warren, care califică, în cel mai bun caz, drept fanteziști pe cei ce se încumetă să pună la îndoială fie și numai faptul că, din lantul de probe, nu lipsește absolut nici o verigă.

Astfel, comentatorul ediției integrale în limba germană a raportului, dr. Robert M. W. Kempner, fost adjunct al procurorului principal al Statelor Unite la procesul de la Nürnberg, în cuvântul său introductiv, spune următoarele: „Secrete au mai rămas numai pentru aceia care, din considerente de ordin personal, politic sau din alte motive, ar vrea ca asasinatul să fie învâluit într-un mister de nepătruns. Pentru orice observator obiectiv al istoriei contemporane, fie el om politic, jurist, „om de pe stradă” sau cititor pasionat de romane polițiste, concluziile cercetărilor trebuie... să constituie un adevăr demonstrat”. Este absurd, firește, ca prin asemenea sentințe sau altele de felul acesta, care în mod anticipat exclud sau declară suspectă orice obiecție, să se creadă că poate fi interzisă chiar și îndoiala.

Cel care proclamă drept un adevăr demonstrat concluziile, „verdictul” la care a ajuns Comisia Warren, merge mult prea departe. Lord Devlin, juristul englez care, la întrebarea „Era oare Oswald vinovat?”, a intervenit în această discuție, situându-se în mod indiscutabil de partea Comisiei, a ajuns la următoarea concluzie: „Dacă Oswald ar fi fost condamnat la moarte în contumacie, s-ar fi putut spune numai că a fost condamnat pe bază de indicii care par incontestabile”.

În continuare, Lord Devlin își exprimă părerea că avocatul care și-ar asuma apărarea lui Oswald și ar trebui să explice, din punctul de vedere al acuzatului, toate faptele care pledează împotriva lui, s-ar afla într-o situație fără ieșire. La aceasta se poate obiecta însă că, în fața unui tribunal, apărătorul lui Oswald nu ar fi obliat să accepte, nur și simlu, faptele și depozitiile marturilor, cuprinse în raportul Comisiei Warren. El le-ar putea pune sub semnul întrebării și, desigur, ar încerca să demonstreze că unele sau altele dintre mărturiile acuza- toare nu stau în picioare.

Problema veridicității depozitiilor marturilor a fost ridicată și

de Comisie, dar nicidecum în toate cazurile, ci îndeosebi când era vorba de martorii ale căror declarații veneau în sprijinul unor ipoteze ce nu concordau cu concluziile la care ajunsese poliția... Astfel, bunăoară, fiind întrebat la interogatoriu ce-a făcut în momentul săvârșirii atentatului, Oswald a răspuns că a luat masa la cantină, apoi a băut o sticlă de Coca-Cola, după care a ieșit afară, „a stat 5-10 minute de vorbă cu șeful de echipă, Bill Shelley, și a plecat spre casă” (textual în raportul Comisiei Warren). Oswald a susținut că a părăsit lucrul deoarece Bill Shelley i-ar fi spus că „în ziua aceea nu mai lucrează nimeni în depozit”. În continuare, în raport se arată doar că „Shelley neagă că l-ar fi văzut pe Oswald după ora 12 și, în general, după atentat”.

Comisia nici măcar nu și-a pus întrebarea în ce măsură declarația lui Shelley este de la bun început mai demnă de crezare decât cea a lui Oswald. Că poliția nu și-a pus această întrebare, nu este de mirare, dar Comisia era datoră să și-o pună și să-i dea un răspuns. Poliția a fost de la început convinsă că Oswald este făptașul și toate afirmațiile lui — mai ales, desigur, cele prin care și susținea inocența — le-a considerat ca neplauzibile. Comisia și-a însușit punctul de vedere al poliției și a precizat în raportul ei: „Întrucât, din dovezi independente, a reieșit că Oswald a mintit poliția, în repetate rânduri și în mod vădit, Comisia n-a acordat prea multă importanță declarațiilor prin care își tăgăduia vinovăția”.

Aici se ajunge la un punct la care s-a referit și Trevor-Roper și în care profesorul de la Oxford nu poate fi corectat. Este vorba de problema fundamentală și hotărâtoare a metodei. Trevor-Roper impută Comisiei lipsa unei atitudini critice față de activitatea poliției din Dallas. Într-adevăr, în raportul ei, Comisia nu arată pretutindeni, cu toată claritatea, când și pe temeiul căror garanții a preluat diferite date de la poliția din Dallas. E drept, dacă asigurări că a verificat datele respective, dar nu o dovedește.

Aceasta ne pune în fața unei alte probleme de importanță capitală: trebuie oare să acordăm încredere Comisiei atunci când afirmă un lucru, dar nu-l demonstrează? Dacă răspundem afirmativ, putem renunța cu totul la raportul Comisiei — ceea ce, practic, mulți au și făcut — și să ne mulțumim exclusiv cu concluziile ei. În ce mă privește, aș răspunde negativ la întrebarea de mai sus și nu pentru că aș socoti Comisia nedemnă de încredere, ci pentru că nu mi se pare cu neputință ca ea să fi trecut cu vederea unele lucruri sau să nu fi fost în stare să verifice absolut tot ceea ce poliția sau alte autorități au stabilit în legătură cu această afacere.

Cît de verosimilă este această ipoteză, o arată foarte limpede interogatoriile. După cum s-a

mai spus, Oswald a fost audiat în total 12 ore. Nu există însă nici un fel de însemnări din timpul interogatorului. Firește, Comisia a fost informată asupra desfășurării lui, dar 7 pagini referitoare la interogatoriu, într-un raport care cuprinde aproximativ 900 de pagini, este surprinzător de puțin. Acest lucru nu mai poate fi explicat prin lipsa proceselor-verbale. Căci, firesc ar fi fost ca, în memoria celui care, timp de 12 ore, a interogot pe omul aflat de la bun început sub bănuiala de a-l fi asasinat pe președintele Statelor Unite, să se fi întipărit ceva mai mult. Și apoi, interogatoriul a fost luat în prezența unor funcționari ai poliției criminale din Dallas, a unor agenți ai Biroului Federal de Investigații și ai Serviciului de Siguranță. Există, așadar, posibilitatea de a consulta un număr mare de persoane și de a se aduna, poate, o sumedenie de informații interesante.

Din felul cum s-a procedat, însă, cititorul nu află decât prea puține amănunte, iar în rest trebuie să se mulțumească cu declarația foarte generală: „În cursul interogatorului, Oswald a oferit puține informații. El a fost totuși deseori pus în fața unor fapte pe care nu le-a putut explica, fiind nevoit să recurgă la declarații ce s-au dovedit a fi mincinoase”.

În altă parte a raportului este citat căpitanul Fritz, care conducea interogatoriile: „Știji, n-am avut cu Oswald nici un fel de bătaie de cap. Cît timp vorbeam cu el liniștit, așa cum discutăm noi acum, totul mergea strună. Cum îi puneam însă o întrebare importantă, declara că nu este de acord să răspundă. Și părea să bănuiască ce voiam să-l întreb”.

James W. Bokkhou, funcționar cu însărcinări speciale, care a reprezentat Biroul Federal de Investigații la cele mai multe interogatorii, a declarat la rîndul său: „Cred că, în general, se poate spune că, de fiecare dată cînd i se pune o întrebare care prezenta importanță pentru mersul cercetărilor, refuza să răspundă”.

După părerea mea, Comisia nu ar fi trebuit să se mulțumească cu aceste informații cu caracter atît de general. Trebuia să aducă cel puțin unele exemple în sprijinul afirmațiilor sale.

UN PRECEDENT ISTORIC: COMISIA ROBERTS

Pe bună dreptate, Ralph Schoenman, un american stabilit în Anglia, unul dintre cei patru directori ai Fundației „Bertrand Russell Peace Foundation”, scria: „Pentru clarificarea numeroaselor conexiuni, Comisia era... în realitate dependentă de Agenția Centrală de Investigații, de Biroul Federal de Siguranță și de poliția din Dallas... Or, toate aceste autorități erau ele însele amestecate în împrejurările în care s-a pro-

pus crima, întrucît n-au fost în stare să împiedice asasinarea președintelui și erau răspunzătoare de arestarea lui Oswald, de declarațiile lui, precum și de faptul că, la rîndul lui, acesta a putut fi omorît. Putem oare spune că ele erau independente și imparțiale?”

Schoenman tăgăduiește chiar și Comisiei această calitate: nici ea nu ar putea fi considerată imparțială pentru că membrii ei erau prea strîns legați de „virfurile guvernante”. Firește, nu este de neconceput că o asemenea comisie ar putea lucra în interesul țării ei. Și, în această ordine de idei, Schoenman se referă la raportul „Comisiei Roberts”, întocmit după atacul japonezilor asupra bazei de la Pearl Harbour, la 7 decembrie 1941.

Președintele Roosevelt încredinșase atunci unei comisii de anchetă, prezidată de Owen Roberts, membru al Curții Supreme de Justiție a S.U.A., misiunea de a clarifica împrejurările în care s-au produs evenimentele. Pe baza unor „cercetări și interogatorii amănunțite”, a fost alcătuit un raport voluminos, foarte apreciat la acea dată, care mergea exact pe linia politicii guvernului. Astăzi, nu mai există nici o îndoială că raportul „Comisiei Roberts” a trecut sub tăcere unele informații esențiale, privind evenimentele care au precedat bombardamentele de la Pearl Harbour, pe care Comisia le cunoștea. În legătură cu aceasta, profesorul Donald G. Brownlow scria la 12 octombrie 1964, în „The New York Times”: „Pe vremea aceea, opinia publică era mai interesată să găsească un țap ispășitor decât să afle adevărul. Judecătorul Owen Roberts s-a inclinat în fața acestei dorințe”.

Desigur, nu se pot trage concluzii asupra raportului Comisiei Warren pornind de la raportul Comisiei Roberts. Nici Schoenman nu face acest lucru. El amintește totuși că, într-o perioadă cînd Comisia se afla la începutul activității ei, Earl Warren a declarat la o conferință de presă: „Probabil că materialele conținînd dovezi corespunzătoare nu vor fi date publicității în timpul vieții dv. O spun cu toată seriozitatea”. Răspunzînd la alte întrebări, el a precizat: „Este o problemă de domeniul securității naționale”.

Sustinătorii raportului Comisiei Warren afirmau că ar fi ridicol și absurd să se accepte chiar și teoretic posibilitatea că Comisia ar fi putut suprima cu bună știință anumite date de importanță hotărâtoare. Ar fi fost și greu s-o facă, întrucît prea mulți oameni și prea multe organe ale autorităților aveau cunoștință de datele respective. Dar acest argument nu stă în picioare. El demonstrează numai că ar fi fost greu dar nu și imposibil. De altfel, în cazul de față, nu ar fi indicat să se vorbească chiar de „suprimare”, ci poate numai de posibilitatea de a se fi omis unele lucruri.

(Va urma)

Die Presse

VIENA

FINLANDA ȘI SECURITATEA EUROPEANĂ

Interviu cu ministrul
afacerilor externe
al Finlandei,
Ahti Karjalainen

— Domnule ministru, tratativele sovieto-americane pentru limitarea înarmării cu vehicule strategice vor începe la 17 noiembrie, aici, la Helsinki. Poate fi considerată alegerea locului un succes al convorbirilor personale pe care le-ați avut cu cei doi miniștri de externe în cursul șederii Domniei-Voastre la Națiunile Unite, la New York, sau are această o importanță principală?

— Cred că mai important decât alegerea locului este faptul că S.U.A. și U.R.S.S. încep și încearcă să ia măsuri comune în domeniul dezarmării nucleare. În legătură cu alegerea orașului Helsinki pentru începerea acestor convorbiri preliminare, sînt de părere că această atestă considerația de care se bucură politica de neutralitate a Finlandei atât în Vest cît și în Est. Mai mult decît atât, consider că este foarte importantă aprecierea de care se bucură țările neutre europene: fiecare țară europeană e menită să-și pună serviciile în slujba păcii și securității.

— Pînă în momentul de față, peste douăzeci de țări au răspuns, în principiu, pozitiv la memorandumul guvernului finlandez din 5 mai a.c., în care s-a propus ținerea unei conferințe general-europene pentru securitatea europeană. Ce a determinat, domnule ministru, această inițiativă a guvernului dv.?

— Pentru început, aș spune că înseși problemele securității noastre sînt, pînă la un anumit grad, legate de cele ale

securității continentului european. Știți din istoria țării noastre că problema germană are anume legături cu dezvoltarea noastră. De aceea, sperăm să putem rezolva pe cale pașnică problemele postbelice din Europa. Sperăm, totodată, ca inițiativa noastră să îmbunătățească atmosfera internațională, în special în Europa, în comparație cu cea din anul trecut.

— Înaintea memorandumului guvernului dv., care se adresa nu numai țărilor europene, ci și Canadei și S.U.A., se părea că unele țări s-au pronunțat împotriva participării acestor state. S-a schimbat situația între timp?

— Problema nu este încă încheiată. În orice caz, de la publicarea inițiativei noastre, nu s-au manifestat păreri negative. Multe țări s-au exprimat în sensul că participarea S.U.A. și Canadei ar fi o premisă pentru succesul conferinței.

— Pregătirile pentru organizarea unei conferințe pentru securitate constituie un program cuprinzător de destindere în Europa. Cum considerați posibilă atingerea unui asemenea țel?

— Am pornit de la faptul de a nu se pune nici un fel de condiții preliminare, iar răspunsurile care au sosit pînă acum nici nu le-au pus. După părerea mea, este evident — respectiv o realitate politică, pentru toate statele participante — că statu quo-ul apărut după al doilea război mondial nu poate fi schimbat esențial decît cu ajutorul unui alt război. Iar acesta ar duce, foarte probabil, la un al treilea război mondial.

Desigur, ar trebui să fie unul din scopurile conferinței acela de a se ajunge la o înțelegere asupra unei permanente garanții pentru securitatea europeană.

— Care este rolul ce ar trebui să se acorde problemei germane la conferință?

— Bineînțeles, aceasta este o problemă centrală. Care va fi locul ei pe ordinea de zi nu s-a hotărît încă. Poate ar fi mai bine să se înceapă conferința cu unele probleme mai simple.

— Care ar fi acele probleme mai simple?

— Diferite probleme de cooperare între țările europene, de exemplu, în economie, tehnologie, cultură etc. Sînt foarte multe problemele ce trebuie rezolvate și care sînt potrivite pentru începutul conferinței.

— Sinteți de părere, deci, să se supună dezbaterii o formulă de cooperare general-europeană?

— De ce nu?

— Credeți că rezultatul alegerilor pentru Bundestag din R. F. a Germaniei are sau va avea o influență asupra politicii europene, în special în problema securității?

— Da, ar putea avea o influență pozitivă. Foarte multe depind de politica pe care o va promova noul guvern al R. F. a Germaniei. Nu o cunoaștem încă, dar nutrim speranțe de bine.

— Intrevedeți posibilitatea ca Austria, în calitatea ei de stat neutru, să colaboreze în vreun fel la pregătirea conferinței pentru securitatea europeană?

— Pentru pregătirile în vederea conferinței este necesară o colaborare internațională activă și cuprinzătoare. Dorim să colaborăm cu plăcere și cu Austria.

Le Monde

PARIS

SUBSTRATUL „REALISMULUI” ÎN RELATIILE S. U. A. — AMERICA LATINĂ

„ALIANȚA PENTRU PROGRES”, lansată în 1961 de John Kennedy, este în mod oficial îngropată. Se știe că e muribundă de mult timp. Nixon i-a rostit orația funeabră.

Pentru președinte, timpul „legăturilor speciale” s-a terminat. La fel și responsabilitățile speciale ale Statelor Unite în ce privește subcontinentul. Lupta pentru dezvoltare nu se poate limita la o regiune. Aceasta e o problemă mondială care trebuie să fie rezolvată pe scară mondială, relațiile multilaterale urmînd legăturilor bilaterale. Noțiunea de State Unite protectoare și tutore ale Americii Latine trebuie să dispară în avantajul „unui nou concept de asociație” pe picior de egalitate.

Acest nou concept este aplicabil între Statele Unite și țările latino-americane? Se pare că nu, și poate din cauza aceasta președintele Nixon a avut prevederea de a-și începe discursul, retransmis în direct în zece țări ale Americii Latine, prin acest avertisment plin de realism: „Eu nu vă fac promisiuni grandioase. Nu vă ofer leacuri”.

Și, într-adevăr, în zadar s-ar căuta în discursul prezidențial urme de „promisiuni grandioase”. Acest text, de fapt, nu conține decît un singur angajament precis: acela de a permite țărilor latino-americane, care primesc un ajutor public american, să nu mai cheltuiască

dolarii doar în Statele Unite. Avantajele acestui ajutor „condiționat” au fost deseori expuse: ele constau în fapt în transformarea unei părți a ajutorului pentru străinătate în subvenții indirecte pentru industria americană. Dar chiar această promisiune nu va avea decît consecințe foarte limitate, pentru că creditele vor trebui, în orice caz, să fie cheltuite pe continent, și niciodată în Europa, iar țările latino-americane vor continua să se aprovizioneze tot în Statele Unite.

Acest ajutor public, la urma urmelor, riscă să se micșoreze încă. Desigur, președintele s-a angajat „ferm” să-l promoveze. Dar nu se poate spune același lucru despre parlamentarii americani, atotputernici în această direcție. Astfel, la începutul săptămîinii, creditele acordate Americii Latine cu titlu de buget pe 1969—1970 au fost amputate cu 100 milioane de dolari, de către Comisia pentru afacerile externe a Camerei Reprezentanților. Această tendință este pe cale să continue și fără îndoială că tocmai pentru aceasta Nixon a lansat un avertisment țărilor latino-americane care nu respectă investițiile particulare. Totul se întîmplă ca și cum, pentru președinte, ele ar constitui principala posibilitate de dezvoltare economică a Americii Latine.

Celelalte hotărîri „realiste” ale președintelui Nixon se lovesc de un handicap major: nu depinde de președinte ca ele să fie aplicate sau nu. Este vorba în special de deschiderea piețelor mondiale pentru produsele latino-americane.

Ultima consecință a acestei orientări a „realismului” adoptat de șeful Casei Albe: desigur, Washingtonul ar prefera să trateze cu țările democratice, dar Statele Unite nu vor refuza să angajeze dialoguri cu dictaturile militare. Bineînțeles, de foarte multe ori s-a mai procedat așa, dar este prima dată cînd această poziție este proclamată oficial, după cum este prima dată din 1960 cînd un președinte al Statelor Unite consacră un discurs atît de important Americii Latine, trecînd sub tăcere reformele interne de care majoritatea acestor țări au cea mai mare nevoie.

jeune afrique

KENYA: TENSIUNEA PERSISTĂ

DUPĂ asasinarea lui Tom Mboya, la 5 iulie, Kenya a cunoscut din nou momente de încordare. Incidente, soldate cu morți și răniți, au avut loc la 25 octombrie la Kisumu, ca urmare a vizitei efectuate în această regiune de președintele Jomo Kenyatta. Se vor trage multă vreme tot felul de concluzii asupra motivelor vizitei președintelui în inima regiunii tribului Luo. Urma ea să reprezinte preludiul unei delicate reconcilierii cu șeful opoziției, Oginga Odinga — regiunea respectivă fiind fief electoral al acestuia? Sau nu era, dimpotrivă, decît o imprudentă provocare? Oficial, președintele Kenyatta trebuia să inaugureze la Kisumu un nou spital. Deplasarea lui în această localitate comporta riscuri evidente. Oginga Odinga, vechi tovarăș de luptă al lui Kenyatta, înainte de a deveni adversarul său începînd din 1966 (dată la care a fost demis din funcția de vicepreședinte), acceptase să participe alături de șeful statului la ceremonie. Nici unul nici celălalt nu ignorau situația explozivă pe care prezența lor în același loc ar fi putut-o provoca. Asasinarea lui Tom Mboya declanșase deja nenumărate ostilități între cele două triburi din Kenya — Kikuyu (dominant) și Luo (minoritar).

Funeraliile lui Tom Mboya provocaseră în regiunea tribului Luo manifestări sîngeroase împotriva partidului

de guvernămînt, Uniunea Națională Africană din Kenya (KANU), dominat de Kikuyu. Mboya, fostul ministru al economiei și planului, era un Luo, în timp ce asasinul său, Njoroge, era un Kikuyu. Luo au tras concluzia că asasinarea lui Mboya a fost înainte de toate o afacere tribală. Faptul că victima era considerată drept succesor prezumtiv al lui Kenyatta le-a întărit această convingere.

În mod paradoxal, Odinga avea să profite de pe urma dispariției celui mai periculos rival al său la conducerea tribului Luo și la președinția republicii. În atmosfera încordată care avea să învalui procesul lui Njoroge — condamnat la moarte fără ca tribunalul să stabilească dacă a acționat de unul singur sau în contul vreunei mișcări — a izbucnit un scandal care avea să neliștească profund pe Luo: triburile Kikuyu au fost invadate de o epidemie de prestări de jurăminte. Puține triburi în Africa acordă o asemenea importanță jurămîntului ritual ca în Kenya. Ceremoniile de prestare a jurămîntului au fost folosite de șapte sute de ani pentru cimentarea unității triburilor Kikuyu față de amenințările din afară și fiecare nouă criză suscită automat o recrudescență a fenomenului. Or, de cîteva luni, triburile Kikuyu au impresia că poziția lor dominantă în Kenya este amenințată și, ca atare, au început să strîngă rîndurile.

Președintele Kenyatta a refuzat pînă acum să condamne ultimele prestări de jurăminte, pe care le consideră ca nedepășind limite acceptabile. Vicepreședintele Daniel Arap Moi, care s-a afirmat drept cel mai fidel aliat al triburilor Kikuyu în actuala criză, a negat inițial existența acestor ceremonii, pentru ca ulterior, ca urmare a discuțiilor din Parlament, să fie nevoit să publice un comunicat în numele președintelui, anunțînd „deschiderea unei anchete și aplicarea de sancțiuni în cazul în care oamenii ar fi fost obligați să depună jurămînt”.

Într-o asemenea atmosferă încordată, președintele s-a hotărît să se deplaseze la Kisumu. Incidentele aveau să izbucnească la sfîrșitul ceremoniei, cînd mașina lui Kenyatta a fost înconjurată de o mulțime vociferînd, iar garda prezidențială a tras asupra ei. Lui Oginga Odinga, care prezenta scuze președintelui cîteva minute mai tîrziu, acesta din urmă avea să-i spună: „Dacă nu mi-ai fi fost prieten odinioară, știi ce ai fi pătît astăzi”. Aceasta nu-l va împiedica însă ca, două zile mai tîrziu, să-i stabilească lui Odinga domiciliu forțat, împreună cu alți șase deputați ai partidului „Uniunea Poporului Kenyan” (K.P.U.). La 28 octombrie, în Parlament, deputații partidului de guvernămînt au cerut pedepsirea liderului opoziției, răspunzător — după părerea lor — pentru incidentele de la Kisumu. A doua zi, conducătorii K.P.U. aflați în libertate au protestat într-un comunicat împotriva acestor afirmații, anunțînd intenția partidului lor de a prezenta candidați la viitoarele alegeri generale, prevăzute pentru 1970. Guvernul kenyan a răspuns prin hotărîrea de a interzice partidul „Uniunea Poporului Kenyan”, fără îndoială la presiunea deputaților partidului de guvernămînt.

În timpul incidentelor de la Kisumu (Kenya)

The New York Times
Magazine

OPINII DESPRE SOCIETATEA AMERICANĂ

Convorbire cu
Earl Warren

Din iunie, când s-a retras din funcția de președinte al Curții Supreme a Statelor Unite, Earl Warren și-a petrecut o bună parte din timp călătorind. Atunci când Curtea Supremă și-a reînceput activitatea sub președinția succesorului său Warren Burger, fostul președinte se afla la Londra, unde a acceptat să acorde un interviu.

El a evitat să vorbească despre oamenii politici din trecut și prezent, și de orice probleme cu caracter angajant: rezerva pe care trebuie s-o observe un președinte al Curții Supreme nu ia sfârșit o dată cu retragerea sa din această funcție. Earl Warren și-a exprimat însă păreri generale asupra unui număr de subiecte și convorbirea aruncă o lumină nouă asupra omului care, timp de 16 ani, a avut una din cele mai puternice influențe în viața americană.

Care sînt, după părerea dv., cauzele amplorii criminalității care tulbură astăzi într-o asemenea măsură Statele Unite? Unde trebuie să fie căutate soluțiile: în tribunale, în poliție sau într-o reformă socială generală?

— Nu se poate da, desigur, un răspuns simplu la această întrebare, dar cred că, în principal, ea demonstrează că avem o societate dezechilibrată.

Un lucru pe care-l consider că fiind realmente fundamental pentru întreaga noastră situație este acela că oamenii care au astăzi în Statele Unite vîrsta de 30 de ani nu au cunoscut altceva decît condiții de război în țara noastră și în lume. Din momentul în care au învățat să vorbească, ei au aflat că sîntem

într-o situație de război; mulți tineri sînt învățați să ucidă și să considere violența ca fiind o parte a vieții. Consider că acest lucru a avut un efect important asupra poporului nostru.

Există, de asemenea, în marile noastre orașe oameni care trăiesc în ghettouri, fără slujbe. Sînt ignoranți, nu au trecut prin școli, nu au meserii cu care să concureze pe piața economică și sînt o pradă ușoară pentru toate influențele rele existente în comunitate.

Cred că unul din lucrurile care trebuie făcute pentru a înlătura în mare măsură această stare de lucruri este de a se îmbunătăți condițiile din orașele noastre. Trebuie să desființăm ghettourile, să avem grijă ca orice tînar din țara noastră să se bucure de posibilități decente de învățămînt și să capete o specializare cu care să poată concura pe piață. Cred, de asemenea, că această specializare nu ajunge, că tînarul trebuie să aibă și posibilitatea de a obține o slujbă și posibilitatea de a se alătura unui sindicat. Dacă dorim să avem o societate care să se adapteze în general legii, trebuie să înlăturăm discriminarea atît de prevalentă în numeroase locuri.

— Ce considerați că s-a schimbat în problema criminalității? De ce pare ea să se înrăutățească într-o asemenea măsură?

— Oamenii au tendința să uite că și în alte timpuri am avut probleme enorme în ce privește criminalitatea. Mă pot referi, deosebi, la perioada în care am fost procuror districtual, adică între 1925 și 1938. După cum vă amintiți, majoritatea acelor ani au fost ani ai prohibiției și, în acel timp, am avut contrabanda, atacurile împotriva vehiculelor de transport, fabricarea ilegală a romului și toate crimele legate de businessul băuturilor alcoolice, precum și crimele bandelor de gangsteri pe care acest business le implica.

După părerea mea a fost o perioadă de criminalitate deosebit de accentuată la care publicul a contribuit prin refuzul său de a da ascultare legilor prohibiției. În momentul de față avem situații comparabile cu perioada menționată, dar situația de astăzi e dominată de un alt gen de crime. Astăzi, populația este preocupată în mod deosebit de jafuri și de atacuri cu mîna armată, de asasinat și de violuri și de toate celelalte crime individuale. Opinia publică e deosebit de indispusă de toate acestea, dar nici măcar în momentul de față nu este suficient preocupată de criminalitatea organizată. Unde pot fi găsiți oamenii care să lupte împotriva crimei organizate, a celei care reprezintă un mare business, cum ar fi de exemplu businessul stupefiantelor?

În plus, pot spune că criminalitatea de acest gen nu poate exista și înflori în nici o comunitate decît dacă există corupție într-o formă oarecare într-un sector al aparatului de aplicare a legii. Acest sector ar putea fi poliția, ar pu-

tea fi procuratura, s-ar putea chiar ca la această situație să contribuie și tribunalele.

— Domnule președinte, există vreo zi de care să vă amintiți ca fiind cea mai nefericită din cursul anilor pe care i-ați petrecut la Washington?

— Nu e greu de răspuns la această întrebare. Ziua cea mai tristă de care îmi amintesc, săptămîna cea mai tristă, anul cel mai trist, au început într-o vineri după-amiază cînd ne aflam în conferință și am primit din partea secretarei mele o notă prin care eram anunțat că președintele Kennedy a fost împușcat.

Am suspendat imediat conferința și, în momentul în care am ajuns la birou, secretara m-a informat că se anunțase la radio însoarta președintelui. Și această săptămîna, ca și săptămîna care a urmat, au reprezentat cele mai triste zile pe care le-am trăit nu numai în cursul acestor 16 ani, ci, cred, în tot cursul vieții mele.

La numai o zi sau două după înmormîntarea lui Kennedy, președintele Johnson i-a trimis pe avocatul general al statului, Archibald Cox, și pe ministrul adjunct al justiției, Nicholas Katzenbach, să mă întrebe dacă aș fi de acord să iau conducerea unei comisii menite să cerceteze faptele privind asasinarea lui Kennedy. Le-am spus că aș dori să comunic președintelui că nu cred că aș putea face acest lucru, deoarece Curtea Supremă nu privea în mod favorabil sarcinile suplimentare de acest fel. Eu însumi îmi exprimasem aversiunea față de ele și consideram că ar fi fost mult mai bine dacă ar fi fost găsit altcineva pentru această funcție; am propus chiar cîteva nume.

Am considerat problema închisă. O oră mai tîrziu am primit însă din partea președintelui un mesaj cerîndu-mi să-l vizitez în biroul său. Am dat urmare cererii sale și președintele mi-a vorbit despre zvonurile uluitoare care circulau în întreaga lume și despre ceea ce ar fi putut însemna ele pe plan intern în lipsa unei verificări serioase a faptelor și a unei concluzii cu privire la răspunderea pentru asasinarea lui Kennedy.

Mi-a mai spus că a discutat cu liderii din Congres ai ambelor partide și că va înființa o comisie care să cerceteze faptele; mi-a mai spus că toți aceștia erau dispuși să participe la comisie dacă eu acceptam președinția ei. Considera că numai o personalitate ca președintele Curții Supreme a Statelor Unite, adică principala autoritate judiciară a țării, trebuie să se afle în fruntea ei.

Am închinat zece luni acestei activități. Consider, de asemenea, că a fost anul cel mai nefericit din viața mea. Mi-am petrecut cel puțin jumătate din fiecare zi și noapte desfășurînd această activitate. — restul închinîndu-l Curții Supreme — și analizarea întîmplărilor îngrozitoare ale acestui asasinat, zi de zi, timp de zece luni, a reprezentat o experiență traumatizantă.

Aceste zile au fost cele mai nefericite din întreaga mea carieră publică.

— Și se pare că nu ai fost deosebit de elogiât pentru această activitate, nu-i așa?

— Da, este foarte adevărat. Dar, până acum, nimeni nu a putut să prezinte vreun fapt care să intre în contradicție cu constatările comisiei. Multe persoane au scris că lucrurile s-ar fi putut întâmpla într-un fel sau altul și că s-ar fi putut să se ajungă la alte concluzii decât cele la care a ajuns comisia. Nu s-a produs, însă, nici o confruntare de fapte de natură să discrediteze conținutul raportului.

— Ținând seama de toate dificultățile prin care am trecut, considerați că ne aflăm într-o perioadă de decădere?

— Consider că națiunea noastră este o națiune tânără, că nu am atins încă potențialul nostru în nici un sens al cuvântului. Am convingerea că formele noastre de guvernământ se află încă în stadiul de încercare, că ne aflăm încă în procesul de creștere și că învățăm zi de zi.

Consider, de asemenea, că multe din problemele de care ne lovim astăzi sînt mai degrabă rezultatul unei conștiințe mai active decât al degradării sau al decadenței. Am fost, timp de 52 de ani, în serviciul public și cînd am intrat prima oară în serviciul statului meu, acum 50 de ani, am găsit în guvern standarde morale cu mult mai joase decât cele existente astăzi.

Standardele de astăzi sînt cu mult peste ceea ce ele erau în acele zile și mă refer acum atît la autoritățile locale cît și la guvernele statelor și la cel federal. Astăzi, se aduc la lumină o serie de lucruri care provoacă... scandal, dar în acele zile nu ar fi fost nici măcar menționate, ar fi fost pur și simplu trecute cu vederea.

Cred, deci, că există o îmbunătățire.

— Luați în serios avertismentul dat de președintele Eisenhower în cuvîntarea sa finală, împotriva a ceea ce el a denumit complexul militaro-industrial?

— Da, îl iau în serios și aș fi dorit ca generalul Eisenhower să fi făcut această declarație înainte de ziua în care a părăsit Casa Albă. Cred că există un mare pericol. Se poate constata că lumea industrială este legată de cea militară în aproape tot ceea ce cere aceasta din urmă.

Cu vreo șase luni în urmă am resimțit un șoc cînd am citit într-un ziar de duminică un interviu cu conducătorii principali a zece dintre cele mai mari societăți din țară care au încheiat contracte militare și cînd am văzut că fiecare dintre ei declara că societățile respective nu se așteptau la nici un fel de reducere a contractelor lor militare, chiar dacă războiul din Vietnam ar fi luat sfîrșit a doua zi. Am impresia că forțele armate sînt întotdeauna interesate să-și îmbunătățească capacitatea pînă la punctul de perfecțiune pe care ele îl consideră necesar și, datorită alianței lor cu lumea de afaceri, această tendință devine aproape irezistibilă.

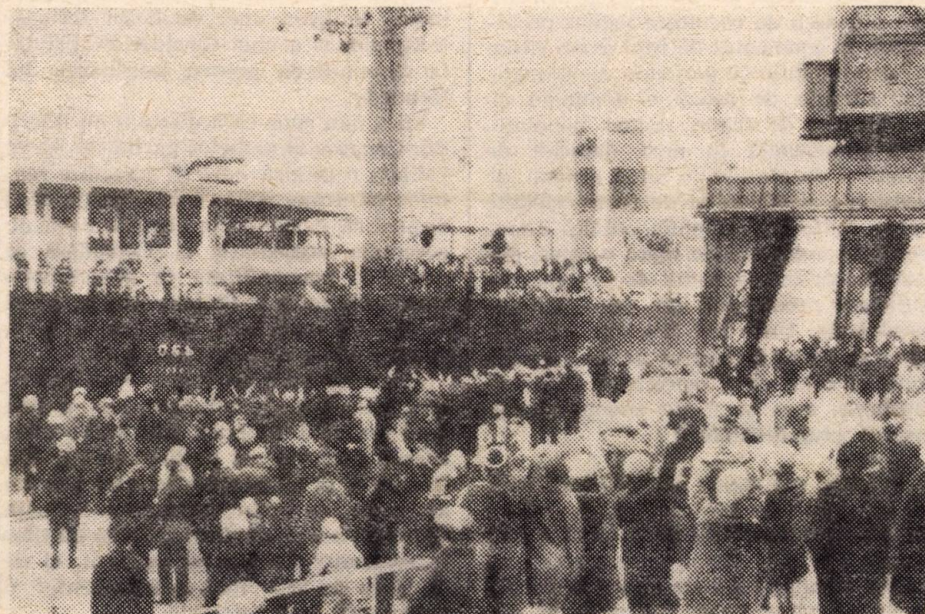
Nutresc, de asemenea, o oarecare îngrijorare față de faptul că universitățile și colegiile sînt și ele atrase în acest complex. Se poate vedea că o parte importantă a bugetelor marilor noastre universități se referă astăzi la domeniul cercetărilor în scopuri militare.

— Din ceea ce ați declarat la început trag concluzia că dv. considerați curmarea violenței și în special terminarea războiului din Vietnam ca fiind vitale pentru viitorul Statelor Unite.

— Într-adevăr, aceasta este părerea mea. Nu cred că putem continua să ne aflăm în război, să învățăm mai departe tineretul nostru că războiul constituie o parte esențială a vieții sale și, în același timp, să ne așteptăm ca tinerii să crească normali și echilibrați.

Anthony LEWIS

Nava sovietică „Obi” a pornit de curînd din Leningrad într-o călătorie cu caracter științific în apele Antarcticii

Alfred RAOUL

primul ministru al Republicii Congo (Brazzaville)

La invitația președintelui Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România, Ion Gheorghe Maurer, primul ministru al Republicii Congo (Brazzaville), comandantul Alfred Raoul, a sosit la 10 noiembrie într-o vizită oficială în România.

Născut la 4 decembrie 1938, la Pointe-Noire, Alfred Raoul a optat pentru profesia de militar. În octombrie 1959 pleacă în Franța, unde urmează cursurile școlii militare de la Saint-Cyr, Coetquidan și ale școlii de aplicație de geniu din Angers, devenind ofițer de carieră. În septembrie 1963, după patru ani de pregătire militară în Franța, Alfred Raoul se întoarce în Congo (devenit între timp independent) cu gradul de căpitan și intră în rândurile armatei populare naționale, unde îndeplinește diferite funcții de răspundere. El ocupă succesiv postul de adjunct al comandantului șef al armatei populare naționale, iar la sfîrșitul anului 1965, pe cel de comandant șef și director al lucrărilor de geniu.

Debutează în activitatea politică în anul 1968 cînd, la 14 august, este ales membru și secretar pentru problemele apărării în Consiliul Național al Revoluției. La 21 septembrie 1968, A. Raoul devine comandant de batalion, în același timp cu președintele republicii, N' Gouabi.

Alfred Raoul deține diferite funcții în guvernul provizoriu al Republicii Congo, iar în ianuarie 1969 devine președinte al Consiliului de Miniștri.

La un an de la preluarea puterii de către Consiliul Național al Revoluției, eforturile conducătorilor sînt îndreptate spre înlăturarea unui program de înnoire a structurilor țării. În acest scop au fost create o comisie de organizare avînd ca sarcină înzestrarea țării cu instituții noi, o comisie însărcinată cu elaborarea unui program de dezvoltare economică și socială și o comisie educativă, a cărei misiune este formarea activiștilor și a cadrelor de partid.

Pe plan african, guvernul congolez promovează o politică de consolidare a păcii și unității țărilor africane, de participare activă la problemele continentului. Această linie politică se reflectă în respectarea principiilor Cartei O.U.A., în ajutorul acordat mișcărilor de eliberare națională, în sprijinirea luptei pentru consolidarea independenței politice și economice a statelor africane.

Cu diferite prilejuri, primul ministru Alfred Raoul a declarat că Republica Congo dorește să-și întărească relațiile cu toate țările lumii și că va promova consecvent o politică de neangajare și neamestec în treburile interne ale altor țări.

A. M.

PREMIILE NOBEL 1969

Grigore Enescu, București. Profesorul Salvador Edward Luria, care a primit la 16 octombrie premiul Nobel pentru medicină, împreună cu colegii săi americani Max Delbrück și Alfred Day Hershey, s-a născut la Torino în 1912. La 23 de ani susține teza de doctorat. În 1938, după o scurtă perioadă de studii și cercetări la Institutul de fizică și radiologie din Roma, sub conducerea lui Fermi și Amaldi, pleacă la Paris, unde lucrează în laboratorul Curie al Institutului Pasteur. În 1940 pleacă în Statele Unite, unde obține cetățenia americană în 1947. Din 1959 predă biologia generală și microbiologia la Institutul Tehnologic din Massachu-

setts. Este căsătorit cu o profesoară de filozofie și are un băiat student. Luria e considerat drept unul din fondatorii geneticii microbiene. **Max Delbrück** s-a născut la 4 septembrie 1906, la Berlin; în 1930, obține titlul de doctor în științe al Universității din Göttingen. Este elevul lui Max Born și al lui Niels Bohr. Emigrează în Statele Unite în 1937 și începe să se ocupe de genetică în 1940, studiind înmulțirea virusilor bacteriofagi. Devine cetățean american în 1945. Actualmente este profesor de biologie la California Institut of Technology. **Alfred Hershey** s-a născut la 4 decembrie 1908, la Owosso, statul Michigan. În

1934 obține titlul de doctor în științe; din 1950 se consacră geneticii, lucrând la Institutul Carnegie. Premiul Nobel pentru chimie a fost acordat lui Derek H. R. Burton (Marea Britanie) și Odd Hassel (Norvegia). **Burton** s-a născut la Gravesend, la 8 septembrie 1918; obține doctoratul în chimie organică la Londra, în 1942. A fost profesor în Anglia, Scoția și Statele Unite — la Universitatea Harvard, la Massachusetts Institute of Technology și la universitățile din Illinois și Wisconsin. Cercetările sale asupra corpurilor organice îl duc la fundamentarea analizei conformațională în chimie. E totodată unul din pionierii studiilor despre relațiile existente între rotația moleculelor corpurilor organice complexe

mondial, este consultant economic al mai multor organisme internaționale sau guverne (Indonezia, R.A.U., Venezuela, Pakistan). Este unul din cei mai cunoscuți economiști occidentali de astăzi. **Ragnar Frisch**, născut în 1895, obține diploma în economie la Oslo, în 1919; pune bazele econometriei și înființează în 1932 revista „Econometrica”. E folosit ca expert în elaborarea planurilor de dezvoltare ale Indiei și R.A.U.

Premiul Nobel pentru fizică a fost obținut de dr. **Murray Gell-Mann** în vîrstă de 40 de ani, profesor la Institutul de Tehnologie din California (Caltec) pentru „contribuțiile și descoperirile sale privind clasificarea particulelor elementare și interacțiunea lor”. Teoriile sale SU 3 și SU 6 (simetria unitară de ordinul 3 și simetria unitară de ordinul 6) au permis clasificarea particulelor într-un sistem care oferea prevederea elementelor necunoscute pînă acum.

LEOPOLD SEDAR SENGHOR

Josef Mazeș, București. Leopold Sedar Senghor, președintele Republicii Senegal, a întreprins, încă în anii studenției, în Franța, un studiu aprofundat al problemelor civilizației africane, probleme de care se ocupă și astăzi, paralel cu responsabilitățile sale de om de stat. În opera sa poetică se întîlnesc influențe franceze (Claudel, Saint-John Perse), însă temele sale sînt esențialmente africane. De altfel, poemele sale de un ritm interior intens sînt elaborate pentru a fi nu numai recitate ci și cîntate contopind astfel poezia modernă cu tradiția poeziei africane, orale și muzicale. A publicat mai multe volume de versuri, printre care: „Cîntece de umbră” (1945), „Cîntece pentru Naëtt” (1949), „Etiopice” (1956), „Nocturne” (1961). Este și autorul a numeroase studii asupra culturii africane, dintre care menționăm: „Spiritul civilizației sau legile culturii negro-africane” (1956) și „Negritute și umanism” (1964). O traducere din poemele sale a fost publicată de Editura pentru literatură. Pentru amănunte de ordin biografic, consultați rubrica „Profil” din nr. 8/1963 a revistei noastre.

Gavril Băină, Rădăuți. În legătură cu recente evenimente din Liban, vă recomandăm să consultați nr. 45 și 46/1969 ale revistei noastre.

F. Iancu, București. 1) Regatul Hașemit al Iordaniei are o suprafață de 96 622 km² și o populație de peste 2 000 000 locuitori. A fost înființat la 24 ianuarie 1949, în locul fostului stat al Transiordaniei. 2) Fiind, după cum susțineți, un cititor permanent al revistei „Lumea”, veți găsi, răsfoind colecția, numeroase articole privind situația din Orientul Apropiat, precum și poziția guvernului țării noastre în legătură cu reglementarea acestui conflict.

Viorel Neamțu, București. 1) Plaju, Pladju sau Plodjou este numele uneia și aceleiași localități din Indonezia, în sud-estul Sumatrei. În această localitate se află o rafinărie de petrol. 2) Point-de-Loide este o mică localitate franceză (aproximativ 4 000 locuitori) în munții Juva. Posedă întreprinderi metalurgice (laminoare), de construcții metalice și articole de sport.

„DOCTRINA NIXON”

Cristian Livescu, București. Așa-numita „doctrină Nixon”, expusă în timpul ultimei călătorii a președintelui în țări ale Asiei și reafirmată în cuvîntarea ținută la 3 noiembrie, constă în retragerea trupelor americane din Asia de sud-est și furnizarea de ajutor militar și economic, statele implicate de această „doctrină” urmînd să pună la dispoziție forța umană. Referitor la Vietnam, „doctrina Nixon” îmbracă aspectul „vietnamizării” războiului, preconizînd retragerea treptată a trupelor americane și înlocuirea lor cu trupe saigoneze. Aceasta înseamnă nu încetarea războiului ci continuarea lui. „Vietnamizarea” războiului a început, potrivit afirmațiilor președintelui Nixon, după vizita din martie a secretarului de stat al apărării, Laird, în Vietnamul de sud, prin intensificarea instruirii și echipării trupelor saigoneze. Observatorii apreciază că „doctrina Nixon” este o încercare de a se degaja de presiunea crescîndă a opiniei publice americane, care cere insistent rechemarea soldaților trimiși să lupte în Vietnam. „Asia asiaticilor” nu înseamnă că Statele Unite ar renunța să se mai amestece în problemele Asiei de sud-est. S.U.A. urmează să-și respecte „angajamentele” față de fiecare țară cu care a încheiat tratate și să continue acordarea de ajutor mai ales militar (în armament, experti etc). Este vorba, de fapt, de reeditarea cunoscutei „doctrine Eisenhower” — „asiaticii să lupte împotriva asiaticilor” — prin care Statele Unite urmăreau să-și crute propria lor forță umană. Un exemplu concludent al concretizării „doctrinei” îl oferă recentele dezvăluiri ale ziarului „New York Times” despre armata clandestină pe care Statele Unite o întrețin în Laos, armată înarmată, echipată și îndrumată, din punct de vedere strategic și tactic, de către autoritățile militare ale S.U.A.

MONTEIRO LOBATO

Aurel Popescu, Timișoara. Scriitorul brazilian José Bento Monteiro Lobato s-a născut la Taubaté, statul Sao Paulo, în 1882, și a murit la Sao Paulo în 1948. Povestitor de mare popularitate, el a creat un personaj devenit celebru în Brazilia — Jeca Tatu — un om indolent, care trăiește departe de orașe.

Salvador Luria

Max Delbrück

Alfred Hershey

Ragnar Frisch

Jan Tinbergen

Derek Burton

Odd Hassel

Murray Gell-Mann

și structura lor. **Odd Hassel** s-a născut la 17 mai 1897, la Oslo; în 1934 devine profesor de chimie și fizică. Publică numeroase articole despre structura cristalelor și a moleculelor studiate cu ajutorul razelor X sau cu ajutorul difracției prin electroni. Face o serie de cercetări privind forma moleculelor închise la șase atomi. Premiul Nobel pentru economie, acordat pentru prima oară, a fost decernat lui Jan Tinbergen (Danemarca) și Ragnar Frisch (Norvegia). **Jan Tinbergen** s-a născut la Haga în 1903; în 1929 obține la Leyda doctoratul. Lucrează apoi la Biroul central de statistică din Haga apoi, după al doilea război

mondial, este consultant economic al mai multor organisme internaționale sau guverne (Indonezia, R.A.U., Venezuela, Pakistan). Este unul din cei mai cunoscuți economiști occidentali de astăzi. **Ragnar Frisch**, născut în 1895, obține diploma în economie la Oslo, în 1919; pune bazele econometriei și înființează în 1932 revista „Econometrica”. E folosit ca expert în elaborarea planurilor de dezvoltare ale Indiei și R.A.U.

SUCCESIUNEA EVENIMENTELOR DIN LIBAN

Valentin Petrescu, București. Despre tensiunea din Liban revista noastră a scris în nr. 45. Iată, pe scurt, succesiunea incidentelor și evenimentelor. La 18 octombrie se înregistrează o ciocnire între forțele de comandă palestiniene și forțele armate libaneze în apropierea satului Majdal-Selm, în sud-estul Libanului; un soldat și un membru al comandou-ului sint omorâți, iar alți trei soldați și doi civili — răniți. La 22 octombrie se închide frontiera siriano-libaneză de către autoritățile de la Damasc; au loc noi ciocniri în regiunea Majdal-Selm ale căror urmări sint uciderea unui soldat și a patru palestinieni și rănirea a opt persoane, de ambele părți. La 23 octombrie, postul libanez de la Masnaa, la frontiera siriano-libaneză, este atacat de un grup de membri ai unui comandou. Armata ripostează cu blindate, un libanez e rănit. În același timp, alte două posturi libaneze sint atacate în nordul țării. Palestinienii iau 24 de ostați, pe care îi eliberează ulterior. La 24 octombrie se declară grevă generală în semn de protest împotriva poziției autorităților. La Tripoli (în Libanul de nord) au loc violente ciocniri între forțele de ordine și manifestanți, care ocupă orașul vechi; patru manifestanți sint uciși. La 25 octombrie este ocupat Yanta, un sat aflat la 15 km de frontiera siriană. Postul de jandarmi de la Sir-Deniye, lângă Tripoli, e atacat de șaiszei de oameni înarmați. La Beirut, un civil este rănit de un glonte, în clipa cînd trecea în apropierea unei zone locuite de refugiați palestinieni. La 26 octombrie sint înregistrate atacuri în regiunile Deir-El-Achayer și Rachaya-Ayha, în sud-est. La 27 octombrie, un grup de comando-uri atacă unul din rezervoarele de petrol de la Taplin, lângă Saida (Libanul de sud). Un nou atac în regiunea Rachaya e declanșat la 28 octombrie. Postul de jandarmerie de la Machta-Al-Hassan (în nord-est) este ocupat, în timp ce un atac de mortiere e îndreptat împotriva unui post al armatei libaneze la Ayha. La 29 octombrie se semnalează ciocniri la Rachaya. A doua zi, la 30 octombrie, luptele se desfășoară lângă satul Ayha. Un baraj militar aflat la intrarea orașului Saida, la 40 km sud de Beirut, este ținta focurilor unui grup înarmat; un soldat este grav rănit. În dimineața aceleiași zile, aerodromul militar de la Koléyat (lângă Tripoli) este atacat cu rachete și mortiere; un soldat e rănit. La 1 noiembrie, un nou atac se înregistrează asupra postului de frontieră Masnaa. Acordul privind încetarea focului s-a semnat la Cairo, la 2 noiembrie.

ONASSIS

Ion Necula, Slobozia. Nu se cunoaște vîrsta exactă a lui Aristoteles Onassis; se presupune că s-a născut în 1906. Datele

certe despre viața lui încep în 1923, cînd se îmbarcă pe un vas care-l duce în America de Sud, unde se lansează în afaceri. Amănunte despre „imperiul Onassis“ găsiți în nr. 44, 45, 48/1968.

TRIEST

Dumitru Opreșcu, Rimnicu Vilcea. 1) Orașul Triest, aflat în golful cu același nume, are o populație de 273 400 locuitori. Menționat pentru prima oară în istoria romană în anul 52 î.e.n., Tergeste devine o importantă colonie în timpul domniei împăratului August. În Evul Mediu, orașul depinde de Veneția (între 1202 și 1379) dar, luptînd împotriva acestei dominații, orașul sfîrșește prin a cădea într-o altă — cea a lui Leopold al III-lea Habsburg (1382). Prosperitatea sa din secolele următoare este determinată de rolul de intermediar între Veneția (și în general Italia) și Austria. În 1719, Triestul e proclamat port liber. Importanța portului crește o dată cu deschiderea Canalului de Suez: traficul ajunge de la 635 000 t în 1869, la 3 500 000 t în 1913. Totodată, orașul este, împreună cu Pola, pînă în 1918, singura bază a marinei austro-ungare. În 1918, Triestul devine teritoriu italian. Prin tratatele de la Saint-Germain (1919) și Rapallo (1920), Triest devine teritoriu italian. Ocupat în 1943 de trupele hitleriste, orașul e eliberat de forțele iugoslave în mai 1945. Prin tratatul de pace cu Italia (10 februarie 1947, intrat în vigoare la 15 septembrie), se creează teritoriul liber al Triestului, aflat sub protecția Organizației Națiunilor Unite și împărțit în zona A, la nord (cuprinzînd și orașul), sub control anglo-american și zona B, la sud, sub control iugoslav. Pe baza unui acord încheiat la 20 martie 1948, orașul este redat Italiei, iar zona B și o parte din zona A revin Iugoslaviei. Postul Triest, important mai ales pentru tranzitul internațional, are 12 km de cheiuri. Printre monumentele orașului pot fi menționate catedrala San Giusto, construită în secolul XIV, ruinele castelului, construit în secolele XV—XVI, ruinele romane: teatrul și arcul din epoca lui Augustus. 2) Insula Taiwan are o suprafață de 35 961 km² și o populație de 11 696 000 locuitori. Orașe importante: Tai-pe, Tai-ciong, Tainan, Kao-Hiong.

INCHIZIȚIA

Mihai Stroescu, Ploiești. În mod oficial, Inchiziția este înființată de Papa Grigore al IX-lea, în 1233. Inceputurile Inchiziției ca instituție sint destul de dificile, mai cu seamă datorită opoziției maselor (printre altele, doi închizitori sint masacrați lângă Toulouse, în 1242). Inchiziția își extinde treptat acțiunile asupra întregii lumi catolice, în afara Angliei, fiind utilizată împotriva oricăror „erezii“ sociale sau religioase. Suspecții erau examinați potri-

vit unor simple denunțuri, fără a li se permite angajarea unui apărător; tortura și supliciul erau, de cele mai multe ori, singurele metode de interogare. Inchiziția a fost deosebit de puternică în Spania, unde Ferdinand al V-lea Catolicul a subordonat-o direct regalității, în vederea întăririi absolutismului. În timpul contrareforme, Inchiziția a fost reorganizată (1542) de către Papa Paul al III-lea. Prigoanirea învățaților și a gînditorilor progresiști din acele timpuri devenise un fapt comun pentru Inchiziție. Giordano Bruno și Galileo Galilei sint exemplele cele mai concludente. Majoritatea celor condamnați erau acuzați de „vrăjitorie“ — în Țările de Jos, spre exemplu, din cele 30 000 de victime ale Inchiziției, 20 000 au fost acuzate de „demonolatrie“. Dintre condamnările celebre de acest fel amintim: arderea în 1537, în Spania, a 30 de tinere care vorbeau în somn (ceea ce a fost interpretat ca o dovadă că „pot comunica cu Satana“); arderea în 1574, la Valéry (Franța) a 80 de femei care nu denunțaseră pe o demnă.

Ultimele procese de vrăjitorie, însoțite sau nu de condamnări la moarte, au avut loc în Anglia (1716), în Scoția (1772) și în Germania (1749). În Franța, execuțiile sint interzise în 1670 printr-un decret al lui Ludovic al XIV-lea, iar legea care considera vrăjitoria drept o crimă a fost abrogată în 1736. Inchiziția este lichidată în secolele XVIII—XIX.

DIN ISTORICUL TELEVIZIUNII

Dragos Leculete, com. Mihăești, jud. Vilcea. Proiectul cel mai complet pentru o emisiune televizată rudimentară a fost realizat de un student german, Paul Nipkow, în 1884. Acest proiect consta în utilizarea, pentru analiza imaginii, a unui disc în care se făcuseră o serie de goluri echidistante, dispuse în spirală. În timpul emisiunii, în spatele discului era așezată o celulă fotoelectrică; la trecerea fiecărui gol, elementele unei linii a imaginii erau proiectate succesiv asupra celei fotoelectrice. La recepție, imaginea era reproducă de un tub de neon a cărui strălucire era comandată de un semnal primit de emetor și care se afla tot în spatele u-

nui disc, căruia i se imprimase o mișcare identică discului folosit la emisie. Proiectul însă necesita o serie de elemente care încă nu fuseseră descoperite. Prima demonstrație cu un televizor rudimentar are loc la Londra, în 1926. Trei ani mai tîrziu, emisiuni de televiziune au început să fie transmise de emetorul englez de la Daventry, funcționînd pe unde lungi. Televiziunea catodică (actuală) își face apariția în anii care preced cel de-al doilea război mondial. La 2 iunie 1953, cu ocazia încoronării reginei Angliei, a funcționat pentru prima oară rețeaua „Eurovizionii“. Primele transmisiile „Mondovizion“, realizate cu ajutorul satelitului artificial „Telstar“, au avut loc în iulie 1962. În ce privește televiziunea în culori, principiul a fost enunțat pentru întia oară de englezul John Logie Baird în 1928: imaginea era descompusă cu ajutorul unor filtre speciale în trei culori fundamentale (roșu, albastru și verde), fiecare din ele transmise separat și reconstituit imaginea inițială la recepție.

„TURISMUL SUBTERAN“

Iancu Vlad, Constanța. Singura localitate din lume unde se practică „turismul subteran“ este Kiruna — mare centru minier suedez, situat la 150 km dincolo de Cercul polar. Minele de fier din această localitate au o mare rețea de căi de acces în interior, pe care circulă, cu orar zilnic precis, 100 de autobuze și 18 garnituri de trenuri. La anumite ore, turiștii dispun de aceste mijloace de locomotie și pot vizita astfel interioarele minei. Kiruna pretinde a fi cel mai modern centru minier din întreaga lume. Cele 18 trenuri, care intră și ies din mină de mai multe ori pe zi, nu sint deservite de nici un singur om, toate manevrele — circulație, staționare, încărcare, descărcare — fiind executate prin comenzi date, din exterior, de un ordinator. În 1965, cînd s-au împlinit 75 de ani de la întemeierea minelor, Kiruna a produs 17 000 000 de tone de minereu. Numărul turiștilor care vin în fiecare an la Kiruna ajunge pînă la 20 000.

LUMEA

săptăminal de politică externă editat de
Uniunea Ziaristilor din Republica Socialistă România
Redactor-șef Ion Cârje

Redacția și administrația: București, Piața Școlii 1
Telefon 17.60.10, Internațional 18.50.05. și 18.53.55
Telex 187

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Școlii“

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali
și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții

C. I. L. PITEȘTI SUFRAGERIA „ARGEȘ”

Se compune din : bufet, bibliotecă, vitrină, masă radio-televizor și masă extensibilă cu 6 scaune tip Hercules

Garnitura este furniruită cu furnir de nuc, finisată cu lacuri poliesterice

Garnitura a fost concepută din panouri modulate și tipizate cu posibilități de schimbare între ele

Noutatea garniturii constă în prezența unei vitrine cu cristale și oglindă, a unei mese combinate pentru radio și televizor, precum și alcătuirea bibliotecii și vitrinei, din două corpuri suprapuse, ceea ce oferă facilitatea în transport și manipulare, precum și multiple posibilități în aranjare

Prețul garniturii este de cca 6 800 lei.

ADAS

NU SUBESTIMAȚI RISCURILE
CIVILIZAȚIEI MODERNE

Luind o măsură de
prevedere, prin în-
cheierea unei asigurări
de bunuri sau de per-
soane, diminuați efec-
tele materiale ale unor
riscuri ce se pot pro-
duce în orice clipă și în
orice loc.

ADMINISTRAȚIA A-
SIGURĂRILOR DE
STAT vă oferă forme
complexe și variate de
asigurări, care răspund
intereselor și preferin-
țelor dv.

**NU UITAȚI: O ASIGURARE ÎNSEAMNĂ
UN PLUS DE LINIȘTE ÎN VIAȚA DIURNĂ
A FIECĂRUIA**

LUMEA

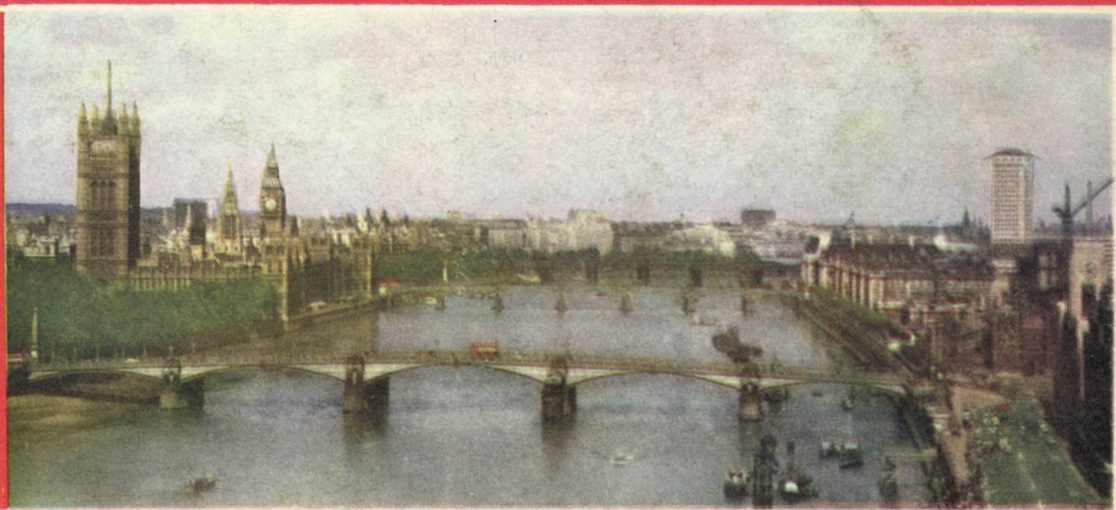
Nr. 48

20 noiembrie 1969

**Convorbirile
privind limitarea
armamentelor
strategice**

**Al doilea
Moratoriu pentru
VIETNAM**

**Reportaj
pe glob
ANGLIA**

**Piața comună
și raporturile
economice
europene**

**Din nou
în culisele cazului
DALLAS 1963**

Paralel cu viguroasele acțiuni de protest organizate în S.U.A. împotriva războiului din Vietnam, în numeroase orașe ale lumii au avut loc demonstrații similare. În fotografie : manifestanți pe străzile Munchen-ului

O imagine de la convorbirile preliminare sovieto - americane, care au început la Helsinki, în legătură cu limitarea înarmărilor strategice

În Japonia s-au desfășurat noi demonstrații de amploare pentru retrocedarea necondiționată a Okinawei și pentru retragerea tuturor trupelor și a armamentului nuclear american de pe insulă

LUMEA

Nr. 48 (317) — 20 NOIEMBRIE 1969

sumar

2 SAPTĂMINA în telegrame. *Radu Budeanu*

SINTEZE

- 4 Lărgirea relațiilor economice — cerință fundamentală a păcii și securității în Europa. *George G. Potra*

DE LA CORESPONDENȚII ȘI TRIMIȘII NOȘTRI

- 6 HELSINKI. Convorbirile sovieto-americe. *Sergiu Verona*
8 NEW YORK. O dezbateră de importanță majoră. *Constantin Alexandroaie*
11 NEW DELHI. Conferința interparlamentară. *Ion Mărgineanu*
15 VARȘOVIA. Exigențe ale progresului tehnico-științific. *Iosif Dumitrașcu*

ARTICOLE

- 9 „Majoritatea tăcută care dorește pacea”. *Felicia Antip*
12 Canada și reconsiderarea priorităților. *Florin Hera*
14 Situația din Argentina și relația syndicate—armată. *Elena de la Souchère*
18 „Piața comună” și raporturile economice europene. *Marko Marchetti*
20 Turcia. Programul noului guvern. *Liana Enescu*
21 Rhodesia. Simptomele apartheidului se confirmă. *Mihai Matei*

REPORTAJ PE GLOB

- 16 Permanențe și înnoiri britanice. *Ștefan Andrei*

LUMEA ÎN CĂRȚI ȘI REVISTE

- 22 Despre arta diplomației și despre slujitorii ei. *Florica Șelmaru*
24 Washington 1865 — Dallas 1963. Versiuni oficiale și enigme ale istoriei (4). *Gerhardt Prause*

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

- 27—30 The New York Times, Le Jour, International Herald Tribune, Voix Ouvrière, Le Nouvel Observateur

PROFIL

- 30 BAHİ LADGHAM, primul ministru al Tunisiei

POȘTA REDACȚIEI (31—32)

În acest număr:

ROLUL RELAȚIILOR ECONOMICE ÎN ÎNFĂPTUIREA SECURITĂȚII EUROPENE

DIN ACTUALITATEA POLITICĂ INTERNAȚIONALĂ

HELSINKI: Convorbirile sovieto-americe

WASHINGTON: Al doilea Moratoriu
pentru Vietnam

NEW DELHI: Conferința interparlamentară

ROMA: Maladii cronice în „Piața comună”

OTTAWA: Reconsiderarea priorităților

ANKARA: Programul noului cabinet

BUENOS AIRES: Relația syndicate—armată

Dallas 1963

O PRIVIRE

ÎN CULISELE ANCHETEI

Tokio

CU SAU FĂRĂ BAZE MILITARE?

Vizita la Washington a premierului japonez Eisaku Sato, începută luni, a fost precedată în capitala Japoniei, precum și în alte orașe de pe întreg cuprinsul țării, de puternice demonstrații la care au participat peste 600 000 de persoane. Aeroportul internațional Haneda din Tokio a trebuit să fie „asigurat” de un cordon de 3 000 de polițiști, iar pistele de decolare au fost blocate pînă în momentul cînd avionul primului ministru și al celorlalți membri ai delegației, ajunși la Haneda cu două elicoptere, s-a desprins de pe sol. Tensiunea înregistrată în rîndurile opiniei publice nipone față de dialogul Washington—Tokio se explică prin subiectul discuțiilor: problema Okinawei.

A fost natural ca, din moment ce premierul Sato a discutat cu președintele Nixon asupra termenului și condițiilor de retrocedare a Okinawei (care, după al doilea război mondial, s-a aflat fără intermitențe sub control american), opinia publică japoneză să-și fi exprimat interesul asupra modalităților de rezolvare a acestei probleme, cu atât mai mult cu cît statutul Okinawei a devenit, în timp, laitmotivul demonstrațiilor nipone împotriva armelor nucleare și a prezenței bazelor militare străine în Japonia.

Trebuie subliniat, în același timp, că dorința populației ca insula să fie trecută sub administrarea directă a guvernului de la Tokio este dublată de dezideratul, din ce în ce mai pronunțat, ca retrocedarea să nu fie efectuată oricum, ci în absența totală a bazelor militare. În acest sens, una din organizațiile pacifiste japoneze și a nume „Asociația pentru retrocedarea Okinawei” a făcut publică o rezoluție în care se protestează împotriva vizitei premierului japonez la Washington, criticînd orice intenție de obținere a insulelor acceptînd ca „bazele nucleare să rămînă intacte și aprobînd folosirea nelimitată a bazelor militare americane de pe insule”.

În contextul politic actual, rezoluția mai sus-amintită exprimă dorința întregului popor japonez, în ce privește esența retrocedării Okinawei. Trebuie remarcat, în acest sens, că în ultima perioadă, numită de comentatorii politici drept a „reorientării japoneze”, tot mai multe voci din etajele superioare ale administrației nipone s-au încadrat în curentul, care a evoluat și s-a adîncit în decursul

anilor, opoziției față de „sugestiile” diplomației americane. Așa este interpretat și momentul actual de la Washington și care a fost pregătit prin contactele între Kiichi Aichi și ambasadorul american Armin Meyer.

Din punct de vedere diplomatic este evident că dialogul Tokio—Washington în elaborarea unei soluții acceptabile în chestiunea Okinawei va depăși, în contextul zonei, simpla deplasare a unor teritorii de sub controlul unei administrații spre alta. Problema centrală va fi aceea a existenței sau a inexistenței armamentului nuclear în Okinawa. În această ordine de idei, șeful diplomației japoneze, Aichi, a remarcat într-o conferință de presă: „poziția Japoniei este ca Okinawa să aibă același statut ca și Japonia însăși. Cînd, după retrocedare, se va pune problema introducerii armelor nucleare, atunci, potrivit principiului consultărilor prealabile, guvernul japonez va spune nu, în concordanță cu principiile nenucleare ale politicii japoneze”.

Soarta concluziilor în discuțiile de la Washington este de parte de a fi clară, cu atât mai mult cu cît partenerii vor aborda și alte chestiuni „auxiliare” la ordinea zilei, dintre care una de o deosebită importanță: situația exportului de textile japoneze pe piața americană. Statele Unite fiind direct interesate să intercaleze un filtru riguros în fața afluenței de textile japoneze pe piața americană vor încerca, desigur, să creeze un al doilea pivot al discuției, „complementar” cu problema Okinawei.

Firește, aceste elemente formează o parte a unei chestiuni cu mult mai largi care se așteaptă să fie rezolvată și formulată clar în paragrafele viitorului comunicat comun, pe care opinia publică japoneză îl dorește cît mai scutit de nebulozități. Misiunea premierului Sato este, după cum se vede, dintre cele mai dificile: la Washington trebuie să evite compromisurile, la Tokio trebuie să se întoarcă cu un răspuns precis. Și, firește, acceptabil.

Cosmos

CONFORM PROGRAMULUI DINAINTE STABILIT, PLUS UN OBIECT BIZAR

În timp ce Richard Gordon, Charles Conrad și Alan Bean se pregăteau să doarmă, în a doua noapte de zbor, „Apollo-12” depășise jumătatea distanței dintre Pămînt și Lună,

adică 264 835 km și zbura cu 3 591 de km pe oră.

Cei trei cosmonauți se linișteră, odată intrați pe „traectoria hibridă” care avea să permită plasarea navei pe o orbită lunară de 110 km altitudine, cu atât mai mult cu cît sarcinile electrostatice, care perturbaseră bunul mers al aparatelor, rămăseseră în urmă înglobate în „coada de flăcări” ionizată.

Programul de zbor decurgînd normal, Charles Conrad (comandantul navei), Richard Gordon și Alan Bean au putut executa, conform instrucțiunilor, o primă transmisie de televiziune în culori, care a durat 56 de minute și a prezentat Centrului Houston imagini din cabina cosmonauților, secvențe din spațiul cosmic, precum și a scoarței terestre. În toată perioada emisiunii, secvențele din cosmos și din cabină erau cuplate cu imaginea globului lunar care se apropia, vizibil, de hublourile navei. Înainte de ultima verificare a modului lunar, cosmonauții au putut transmite pe pămînt: „Toți trei ne simțim perfect. Facem exerciții, dormim bine, avem mîncare bună, apă rece de băut și ne bucurăm de minunata priveliște pe care ne-o oferă Pămîntul și Luna. Nu ducem lipsă decît de cei dragi de acasă”.

Între timp, „Apollo-12” a depășit linia teoretică în care puterea de atracție a celor două planete, Pămîntul și Luna, se înfiltează și se anulează reciproc și a intrat în spațiul de atracție al obiectivului zborului — Luna. De la 3 691 km pe oră, nava cosmică și-a ridicat viteza de 3 884 km pe oră, urmînd ca în continuare să și-o

amplifice pînă la 8 120 km pe oră.

În pas cu această viteză, observatoarele au surprins un „appendice” bizar care urmărea nava. Ipotezele asupra provenienței acestui obiect nu s-au aliniat la unison, dar părerea majoritară l-a considerat ca reprezentînd cea de a treia treaptă a rachetei „Saturn” sau panourile de protecție care „ambalau” modulul lunar înaintea desprinderii sale de cea de a treia treaptă a rachetei „Saturn”. „Apollo-12” și-a continuat „aproape perfect” zborul, a atins o viteză de 4 002 km pe oră îndreptîndu-se, conform programului dinainte stabilit, spre Lună.

În ultimele două zile de zbor, marți și miercuri, cosmonauții au trebuit să se acomodeze cu modulul lunar și să-i verifice „reacțiile” pe fondul unor reale emoții, cel puțin la Houston. Această stare de tensiune terestră fusese determinată de exploziile puternice ale unor vulcani solari care ar fi putut periclita zborul navei. Radiațiile periculoase ale erupțiilor nu au ajuns pînă la aparatele de înregistrare ale navei, care, miercuri dimineață, după 46 de minute de absență totală pe cadranele Houstonului, a început, la 6,46 (ora Bucureștiului), să se desprindă de modulul lunar. După alte două ore, mai precis la 8,53, modulul lunar a aselenizat lin într-un punct din „Oceanul liniștii”, lăsînd în urmă perdelele de umbră și de perturbații luminoase care emoționaseră Houstonul și lumea, stabilînd, pentru a doua oară în istoria asaltului cosmosului, o legătură tehnică și umană între Pămînt și Lună, la fel de importantă ca prima.

Charles Conrad, Richard Gordon și Alan Bean (de la stînga la dreapta)

Orientul Apropiat

SITUAȚIE STAȚIONARĂ

Tripoli, al doilea oraș ca mărime după Beirut, capitala Libanului, se află din nou sub controlul forțelor libaneze. O dată cu retragerea trupelor palestiniene de comando calmul, cel pufin din punct de vedere militar, pare a se fi instalat în țară. Tensiunea se menține însă la nivel guvernamental: Rashid Karame, desemnat de președintele Helou cu formarea noului guvern libanez, nu a reușit încă, să reducă la un numitor politic comun diversele tendințe divergente vehiculate de partidele care ar putea forma viitoarea echipă ministerială. Criza de guvern, considerată drept cea mai lungă din istoria țării, suportă pe de altă parte presiunea unor ultimatumuri, dintre care cel mai acut aparține liderului „Falangelor libaneze” (principalul partid de dreapta al țării), Pierre Gemayel, și care amenință că partizanii săi vor ocupa, prin forță, sediile centrale ale capitalei și vor institui un guvern de natură, opinează liderul dreptei, să facă „ordine” în haosul politic actual.

În timp ce la Beirut situația politică este confuză, la Sanaa guvernul se prezintă stabil, dar s-a agravat conflictul militar care acționează cu intermitențe din 1962 dintre unitățile armate ale Yemenului și grupele regaliste ale fostului imam El Badr. Trupele republicane, întărite de noi unități, au bombardat și distrus pozițiile forțelor regaliste situate la granița cu Arabia Saudită.

Fără intermitențe se derulează divergențele, cu frecvente ciocniri militare, între Iordania și Israel. Schimbul de focuri de mortiere și artilerie înregistrat pe Valea Iordanului, a fost dublat de acțiunea unei arupe submarine de „oameni broască”, membrii unei grupe de comando, care au montat explozibile sub două vase ancorate în portul israelian Eilat. Agenția M.E.N. precizează că atacul a fost efectuat de forțe ale R.A.U.

Aceeași agenție consemnează activitatea diplomatică a guvernului egiptean marcată cu ocazia întrunirii Consiliului unificat al apărării Liqii Arabe, și despre care a informat, la Cairo, Mahmud Riad, șeful diplomației egiptene. Tot la Cairo, Gamal Abdel Nasser a expus cu prilejul reuniunii Consiliului de Miniștri al R.A.U. agenda dialogului diplomatic cu Gaafar El Numeiry, președintele Consiliului Comandamentului Re-

voluției Sudanese, care a efectuat o vizită în capitala R.A.U.

Tot într-o reuniune a Consiliului de Miniștri, de data aceasta la Tel Aviv, s-a discutat asupra agravării ostilităților pe linia de încetare a focului. În cadrul analizării acestei situații, între ministrul de externe al Israelului, Abba Eban și ministrul apărării, generalul Dayan, a avut loc un aprins dialog în contradictoriu, asupra măsurilor care ar trebui luate în continuare.

Orientul Apropiat este, de asemenea, gazda unor turnee diplomatice dintre care ultimul este al lui Mitchell Sharp, ministrul de externe al Canadei. După dialogurile sale cu înalte personalități politice din Teheran, Tel Aviv și Cairo, Sharp a declarat: „Situația din Orientul Mijlociu rămîne foarte primejdioasă. Este o confruntare fără concesii între cele două părți și s-au făcut prea puține progrese pentru reglementarea politică a acestui conflict”.

Se semnalează totodată și vizita în regiune a generalului Odd Bull, șeful misiunii de observatori ai O.N.U. în Orientul Apropiat, care a examinat condițiile de securitate ale observatorilor O.N.U. staționați de-a lungul malului occidental al Canalului de Suez.

New Delhi

SCIZIUNEA DIN PARTIDUL CONGRESULUI

Liderii Congresului Național Indian din guvernele locale au insistat și au obținut ca dialogul în contradictoriu, prin corespondență, între Indira Gandhi și președintele partidului de guvernământ, Nijalingappa, să fie urmat de o întâlnire directă. Aceasta a avut loc într-o atmosferă „de calm”, dar concluziile nu au deplasat cu un pas înainte, pe drumul reconcilierii, Congresul, ci mai degrabă au subliniat divergențele care, după opinia generală a membrilor marcanți, ar fi putut fi estompate prin organizarea unor alegeri de partid înainte de termen. Deși ideea alegerilor a fost în general aprobată în cadrul convorbirii între primul ministru și președintele Congresului, lipsa amănunțelor organizatorice (stabilirea datei, numărul de districte participante etc.) indică eșecul unei soluții reciproc acceptabile.

Conflictul între stînga și dreapta congresistă s-a derulat mai departe, sub imperiul unei nervozități crescînde, Nijalingappa eliminînd din partid trei

New Delhi. Indira Gandhi ieșind din clădirea parlamentului, după obținerea votului de încredere

dintre susținătorii liniei politice a primului ministru, iar apoi, în sesiunea Comitetului Executiv al Congresului, cu 11 voturi contra 10, a trecut, cu o grabă neînregistrată în istoria disensiunilor între principalele două fracțiuni, la „excluderea” din C.N.I. a Indirei Gandhi.

Intenționată ca o scoatere din circuitul politic a Indirei Gandhi, „excluderea” primului ministru din partid nu a schimbat datele problemei, aceasta avînd în continuare o poziție favorabilă în C.N.I. și în parlamentul central din New Delhi. În sprijinul Indirei Gandhi, 330 din cei 431 de deputați congresiști ai celor două Camere ale parlamentului au votat o rezoluție în care se afirmă că acțiunea dreptei este fortuită, „excluderea” din partid fiind considerată „nevalidată și ilegală”. În același timp, liderii dreptei caută noi căi de acces spre controlul partidului, una din metodele puse în practică recent fiind împiedicarea activității guvernului prin organizarea unor demisii în lanț. Astfel, ministrul muncii, Hathi Kaisukhlal, al căilor ferate, Ram Subhag Singh, precum și alți funcționari superiori, adepți ai grupării conduse de Nijalingappa, „s-au retras” din fotoliile oficiale.

Implicațiile politice ale mișcărilor de forțe din Congresul Național Indian au depășit granițele partidului, devenind centrul atenției opiniei publice indiene. La Madras, New Delhi și în alte centre comerciale și urbane au avut loc mari mitinguri de solidaritate față de politica primului ministru. Cu ocazia unei asemenea adunări, ținută la reședința Indirei Gandhi, la care au participat mai multe mii de membri ai C.N.I., primul ministru a declarat: „Sciziunea din cadrul partidului Congresul Național Indian a fost inevitabilă, întrucît un grup

minoritar a dorit să-și impună voința și ideile sale care contravin dorinței poporului și întregului partid. Nu putem pierde timp, trebuie să pășim înainte pe calea construirii unei Indii puternice și prospere, să eliminăm cauzele bolilor și mizeriei, iar în domeniul industriei și agriculturii trebuie să înfăptuim sarcini care corespund intereselor majorității națiunii”.

Intenția stîngii congresiste de a pune în practică noi reforme cu caracter democratic nu a lăsat indiferentă dreapta, care a continuat în încercările de a îngusta baza de susținere în Congres a primului ministru, ducînd sciziunea pînă la crearea unui nou „partid al congresului”, cu 65 de reprezentanți, avînd ca președinte pe Morarij Desai (fost vice-prim-ministru demisionar). Acest ultim episod a determinat o schimbare a raportului de forțe intercongresiste, cu repercusiuni în repartizarea parlamentară. Astfel, în „Lok Sabha” (Camera Inferioară), din majoritatea absolută de 266 numai 210 s-au menținut pro-Gandhi.

Repliată, stînga congresistă a găsit în cadrul grupărilor de stînga din afara C.N.I. o largă adeviziune. Deputații comuniști, socialiști și independenți care, cu ocazia sesiunii parlamentare începute luni, s-au alăturat partizanilor primului ministru, au reușit să modifice raportul de forțe din parlamentul central și astfel mișcarea de neîncredere în guvern, prezentată de extrema dreaptă (partidul Swatantra) și susținută de dreapta congresistă, a fost respinsă cu 306 voturi contra 140. Desigur, lupta între principalele tendințe ale Partidului Congresului continuă, dar baza de sprijin a aripii progresiste a C.N.I. și-a probat, încă o dată, viabilitatea.

Radu BUDEANU

Lărgirea relațiilor economice – cerință fundamentală a păcii și securității în Europa

O analiză atentă și realistă a configurației politice contemporane, a dinamicii și sensului evoluției relațiilor pe continentul nostru, duce la concluzia încurajatoare că momentul politic întrunește condițiile și premisele pentru abordarea într-un mod nou a problemei securității europene. Opțiunii pentru pace a popoarelor europene, ca o condiție fundamentală favorizantă, i se adaugă în prezent, ca premise de esențială însemnătate, tendințele tot mai frecvent și mai pregnant exprimate și manifestate de a așeza în mod ferm relațiile dintre state pe baza principiilor unanim recunoscute ale dreptului internațional, de a susține un neîntrerupt și amplu dialog, de a întreține și dezvolta relații de colaborare constructivă în interesul păcii și înțelegerii între popoare.

Ca țară europeană, vital interesată în instaurarea unui climat de pace și securitate pe continentul nostru și în lume, România socialistă a manifestat și manifestă o preocupare constantă pentru dezvoltarea multilaterală a relațiilor dintre statele europene, pentru eliminarea focarelor de încordare, pentru respectarea strictă în raporturile internaționale a principiilor suveranității și independenței naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, a dreptului inalienabil al popoarelor de a dispune de soarta lor — condiții indispensabile ale desfășurării unei activități fructuoase, spre beneficiul material și spiritual al fiecărei națiuni, al progresului și prosperității popoarelor europene.

Recenta hotărâre a Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România, din 13 noiembrie 1969, privind aprobarea activității desfășurate de către delegația română la Consfătuirea de la Praga a miniștrilor de externe ai țărilor participante la Tratatul de la Varșovia, a constituit un nou prilej de afirmare a liniei consecvente a politicii externe a țării noastre, pusă în mod constant în slujba destinderii, păcii, înțelegerii și cooperării. Hotărârea adoptată exprimă, încă o dată, preocuparea neabătută a partidului și statului nostru de a-și aduce contribuția activă la triumful acestor nobile idei, a căror transpunere în viață este de natură să favorizeze consolidarea pe continentul european a unui nou climat, de pace trainică și largă cooperare între toate statele.

În hotărârea sa, guvernul român apreciază Declarația de la Praga a miniștrilor de externe ai statelor participante la Tratatul de la Varșovia ca o nouă expresie a eforturilor constante ale țărilor socialiste din Europa, consacrate so-

luționării uneia dintre cele mai importante probleme ale vieții internaționale contemporane — înfăptuirea securității pe continentul european. Reafirmându-și punctul său de vedere în aceste probleme, guvernul român — așa cum se arată în hotărâre — se pronunță pentru o dezbatere largă, bilaterală și multilaterală, a căilor și mijloacelor de natură să ducă la statornicirea păcii și securității în Europa, declarând că este gata să examineze, cu toată atenția, într-un spirit de cooperare, orice propuneri constructive îndreptate spre realizarea acestui obiectiv. Apreciind că securitatea europeană este un obiectiv care privește toate statele continentului nostru, hotărârea guvernului român subliniază necesitatea ca toate țările europene să participe pe baze egale la pregătirea și desfășurarea viitoarelor conferințe pentru securitate și cooperare în Europa; în același timp, țara noastră apreciază că la conferință ar putea lua parte și alte state interesate să-și aducă contribuția la realizarea securității pe continentul nostru.

Referindu-se la propunerea cuprinsă în Declarația de la Praga, de a include pe ordinea de zi a conferinței europene punctul privind renunțarea la folosirea forței și la amenințarea cu forța în relațiile reciproce dintre statele europene și punctul privind extinderea relațiilor comerciale, economice și tehnico-științifice, pe baza egalității în drepturi, în scopul dezvoltării colaborării politice, guvernul român a precizat, în recenta sa hotărâre, că o ordine de zi astfel concepută oferă o bază serioasă pentru dezbaterile primei conferințe europene, contribuind la promovarea unor relații normale, de bună vecinătate, de securitate și cooperare între toate statele, la însănătoșirea atmosferei politice pe continentul nostru și în lumea întreagă.

După părerea țării noastre, dezvoltarea relațiilor comerciale, economice și tehnico-științifice dintre state constituie în epoca contemporană o necesitate obiectivă, ea fiind de natură să influențeze pozitiv evoluția economică a fiecărei țări, evoluția economică generală, cit și atmosfera politică internațională. Sintetizând caracterul obiectiv al acestui proces cu implicații majore pentru evoluția fiecărei țări, ca și a întregii comunități a popoarelor, președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, sublinia: „În epoca noastră, când cuceririle științifice și tehnice pun la îndemina popoarelor imense mijloace și posibilități de a-și spori

avuția materială și spirituală, de a valorifica resursele naturale în folosul societății, dezvoltarea relațiilor economice între state, participarea la diviziunea internațională a muncii se impun ca o cerință obiectivă a progresului uman. Schimbînd între ele produsul muncii, participînd împreună la accelerarea progresului economic, științific și cultural, aducîndu-și contribuția la dezvoltarea patrimoniului civilizației moderne, popoarele se cunosc mai bine, se prețuiesc mai mult, conlucrează mai eficient și în direcția consolidării păcii”.

Aprecierea partidului și guvernului țării noastre, potrivit căreia în condițiile desfășurării revoluției tehnico-științifice contemporane, ale creșterii continue a nivelului tehnic și a complexității producției, dezvoltarea relațiilor comerciale, economice și tehnico-științifice între state, participarea la circuitul economic mondial nu pot avea în nici un caz la bază considerente de ordin conjunctural, impunîndu-se ca o necesitate, ca o cerință obiectivă a progresului lumii contemporane, are un fundament științific, a cărui valabilitate este confirmată de întreaga evoluție social-economică actuală.

Faptul că factorul fundamental în dezvoltarea unei economii rămîne efortul propriu, folosirea resurselor naturale, materiale și umane ale țării respective nu exclude, ci, dimpotrivă, implică o largă colaborare internațională pe plan economic și tehnico-științific între toate țările. Această colaborare reprezintă o importantă pirghie a progresului, întrucît schimburile economice dintre țări, cooperarea în industrie, în știință, tehnologie și în alte ramuri de activitate pot contribui la o mai bună valorificare a potențialului material și uman al fiecărei țări, la accelerarea asimilării în producție a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii pe plan mondial, în vederea ridicării nivelului tehnic calitativ al producției, la îmbunătățirea structurii economice și a comerțului exterior.

Țara noastră consideră că lărgirea și intensificarea legăturilor comerciale, economice și tehnico-științifice între țările Europei corespund intereselor fiecărui popor de pe continent, pot exercita o influență pozitivă, în mod direct sau indirect, asupra evoluției de pe alte continente, constituie o contribuție la cauza progresului economic și social general. Într-un schimb viu, neîntrerupt, al valorilor materiale și spirituale, omenirea poate găsi sensul major al cooperării pentru pace. Prezentul oferă mai mult ca oricînd posibilitatea de a transforma cooperarea dintr-o noțiune plină

de semnificație, într-o realitate plină de conținut. „*Imaginea lumii de astăzi* — afirma președintele Consiliului de Miniștri, tovarășul Ion Gheorghe Maurer — *consacră ca o necesitate de ne tăgăduit existența unui circuit viu, continuu, care să lege printr-o multitudine de fire toate popoarele lumii, pentru că fiecare națiune are, după părerea noastră, capacitatea reală să dea și simte necesitatea vitală să beneficieze de fructul colaborării internaționale*”.

Este semnificativă în acest sens dinamica pe care o cunoaște în epoca noastră circuitul economic european și mondial, a cărui dezvoltare fără precedent confirmă cursul pozitiv ce caracterizează mereu mai definitoriu evoluția raporturilor economice pe plan internațional, ca și posibilitățile virtuale pe care acesta le are pentru a atinge parametri mereu mai înalți. Dacă în anul 1960, de pildă, valoarea comerțului exterior al țărilor din Europa era de aproximativ 90 miliarde dolari, în anul 1966 ea a atins cifra de aproximativ 157 miliarde dolari. Extinderea raporturilor economice între țările europene în ultimul deceniu, ritmul de creștere al acestora, diversificarea lor continuă reprezintă, fără îndoială, un fenomen pozitiv, cu consecințe profunde pentru dezvoltarea normală a relațiilor pe multiple planuri între țările europene.

România socialistă consideră că politica de largire și întărire a relațiilor economice și tehnico-științifice cu toate statele reprezintă, în același timp, una din modalitățile esențiale ale procesului de destindere, de înțelegere și cooperare, de asigurare a păcii și progresului. Dezvoltarea schimburilor comerciale, extinderea cooperării economice și tehnico-științifice, reprezintă — prin contactele multiple și conlucrarea directă pe care le presupun — o cale deosebit de eficientă pentru cunoașterea reciprocă, pentru sporirea încrederii între popoare, constituie fundamentul material al conviețuirii pașnice a popoarelor, o verigă de uriașă importantă în înfăptuirea securității pe continentul nostru. Este verificat de viață faptul că extinderea schimburilor economice, adâncirea cooperării tehnico-științifice contribuie la producerea acelor acumulări pozitive care permit abordarea și rezolvarea problemelor politice de mai mare anvergură, pe plan european sau pe plan universal.

Evoluția vieții politice internaționale, inclusiv europene, a confirmat și confirmă în întregime faptul evident că progresele realizate în ultimul deceniu pe calea înlăturării neîncrederii reciproce, întreținută artificial de cercurile imperialiste în întreaga perioadă a „războiului rece”, pașii pozitivi realizați în ultimii ani pe calea destinderii, însuși dialogul inaugurat în problemele politice europene se leagă în mod strâns, pînă la determinare, de stabilirea, largirea și diversificarea raporturilor comerciale, economice, culturale, tehnico-științifice. La rîndul său, procesul de slăbire a tensiunii și neîncrederii, tendințele realiste manifestate pe planul relațiilor politice au influențat pozitiv relațiile comerciale, economice, culturale și tehnico-științifice dintre statele Europei.

De dezvoltarea legăturilor comerciale, economice, tehnico-științifice este de altfel un proces care concordă intim cu principiile și spiritul Cartei Organizației Națiunilor Unite. Punînd în fața popoarelor idealurile nobile ale realizării păcii și prieteniei între națiuni,

Carta O.N.U. a proclamat promovarea cooperării internaționale pe multiple planuri drept scop principal și cale eficientă pentru realizarea păcii și înțelegerii între popoare. Acesta este sensul prevederilor art. 1, par. 3, art. 11 par. 1, art. 13 par. 1, precum și al art. 55 din cap. IV al Cartei, intitulat „Colaborarea economică și socială internațională”. Art. 56 din Carta O.N.U. prevede, de asemenea, obligația și angajamentul statelor membre de a întreprinde acțiuni în vederea realizării scopului colaborării economice și sociale internaționale, stipulînd obligația statelor de a coopera între ele, de a dezvolta într-o măsură cît mai largă raporturi reciproce.

Partidul și guvernul țării noastre consideră că o condiție esențială a dezvoltării în continuare a relațiilor economice și tehnico-științifice dintre țările europene, a dobîndirii de către acestea a unui caracter stabil și a unui curs permanent ascendent, o constituie respectarea consecventă a principiilor independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, egalității depline în drepturi și avantajului reciproc, într-un cuvînt — fundamentarea lor pe principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional contemporan. Respectarea acestor principii — care se află într-o strînsă intercondiționare, formînd un tot organic, indisolubil — s-a dovedit a fi, de-a lungul anilor, singura bază care poate asigura atît desfășurarea fructuoasă și echitabilă a relațiilor economice dintre state, cît și instaurarea climatului de deplină încredere reciprocă între popoare, indispensabile păcii și securității.

Statornicirea fermă în raporturile dintre state a principiilor amintite impune, desigur, ca o condiție majoră, eliminarea din practica relațiilor economice internaționale a oricăror restricții și practici discriminatorii, a oricăror piedici în calea evoluției normale a relațiilor comerciale, economice și tehnico-științifice. Renunțarea la practicile nocive, jucînd rolul de frînă în dezvoltarea relațiilor economice internaționale, așezarea consecventă a raporturilor economice, comerciale și tehnico-științifice între țări pe baza egalității suverane și a avantajului reciproc, fără nici un fel de discriminări, ar oferi, după părerea guvernului țării noastre, noi posibilități certe de destindere, de normalizare a relațiilor dintre toate statele, ar oferi garanția unui schimb larg, neîntreșnat, durabil, al valorilor materiale și spirituale, ar da noi impulsuri dezvoltării relațiilor bi și multilaterale între statele europene, ar contribui efectiv și într-o manieră substanțială la consolidarea păcii și securității în Europa și în lume.

Încadrarea nestînjinită în circuitul de schimburi materiale și culturale, în procesul largirii și intensificării relațiilor comerciale, economice, tehnico-științifice, oferă o garanție obiectivă pentru participarea tuturor statelor europene la realizarea operei de pace, securitate și cooperare pe continentul nostru. Aceasta este o modalitate realistă, constructivă de a concepe și aborda căile de înfăptuire a securității în Europa. Proces evolutiv complex spre care se poate înainta doar progresiv, pas cu pas, asigurarea securității în Europa, impune ca o cerință fundamentală din partea fiecărui stat european eforturi stăruitoare, o contribuție proprie permanentă; convergența eforturilor sistematice ale tuturor sta-

telor europene este singura în măsură să asigure succesul operei de securitate și pace în Europa, oferă chezașia sigură că securitatea nu va fi o simplă operă de formule, ci o stare de fapt reală, căreia îi stau garanți, prin interesele și contribuțiile lor, toate popoarele continentului nostru.

Punînd în centrul politicii sale externe prietenia, alianța și colaborarea frățască cu toate țările socialiste — de care este legată prin comunitatea de orînduire socială, ideologie și interese fundamentale — România promovează cu consecvență o politică de dezvoltare a colaborării multilaterale, de extindere a relațiilor și cooperării economice și tehnico-științifice cu toate statele membre ale C.A.E.R., cu toate celelalte țări socialiste. Țara noastră a urmărit și urmărește în mod perseverent, pe plan bilateral și multilateral, perfecționarea și adîncirea acestei cooperări în interesul reciproc al popoarelor țărilor socialiste, al întăririi forțelor socialismului și păcii. Este binecunoscut faptul că, în ultimii ani, s-au încheiat noi acorduri și înțelegeri de cooperare între România și celelalte țări socialiste, a crescut continuu volumul schimburilor comerciale cu aceste state, volum care reprezintă ponderea principală în comerțul exterior al țării noastre.

Acționînd în spiritul coexistenței pașnice, România socialistă a desfășurat și desfășoară, totodată, o intensă activitate pe linia dezvoltării relațiilor comerciale, economice și tehnico-științifice cu toate statele, indiferent de orînduirea social-politică, pe baza principiilor fundamentale ale relațiilor dintre state. România întreține astăzi relații economice cu peste 100 de state. Țara noastră a încheiat un mare număr de acorduri economice, comerciale, de schimburi tehnico-științifice, turistice, sportive, cu numeroase state ale lumii. Este elocvent faptul că, în perioada 1948—1969, România a încheiat un număr total de aproximativ 700 de acorduri în diferite domenii de activitate (dintre care peste 300 acorduri comerciale, aproape 80 acorduri economice industriale, peste 40 acorduri tehnico-științifice), față de numai 112 acorduri încheiate în perioada 1918—1938. O foarte mare parte din aceste acorduri au fost încheiate cu țările europene. Amploarea relațiilor internaționale pe care le are astăzi România socialistă constituie o expresie vie a eforturilor constructive ale țării noastre de a dezvolta buna înțelegere, prietenia și colaborarea cu toate popoarele lumii.

Acțiunea perseverentă desfășurată de țara noastră în direcția largirii relațiilor sale externe, a explorării și promovării unor noi posibilități de cooperare, pe cele mai diverse planuri, în spiritul stimei și încrederii reciproce, pentru cauza păcii și securității și-a găsit, de asemenea, o exprimare semnificativă în numeroasele schimburi de vizite, contacte politice și diplomatice, în tratativele purtate de reprezentanții țării noastre cu cei ai altor țări europene, ca și din alte continente. Aceste contacte au permis identificarea unor puncte comune în abordarea problemelor continentului nostru, constituind, în același timp, un prilej de a explora căile de dezvoltare și diversificare a colaborării existente, de a da noi impulsuri schimburilor de valori materiale și spirituale, de a căuta în continuare, cu străduință și

consecvență, noi elemente menite să favorizeze evoluția spre pace și înțelegere a situației politice de pe continentul nostru.

Dînd expresie dorinței sale de a depune eforturi constructive pentru dezvoltarea prieteniei, bunei înțelegeri, păcii și colaborării cu toate popoarele, România a desfășurat de-a lungul anilor o permanentă acțiune pentru asigurarea destinderii și păcii, pentru respectarea strictă a normelor relațiilor dintre state, pentru intensificarea raporturilor de colaborare pe multiple planuri între toate statele europene. În acest context se înscriu, de pildă, propunerile făcute de țara noastră în anii 1957 și 1959 în legătură cu dezvoltarea relațiilor de cooperare multilaterală între statele din regiunea Balcanilor. De asemenea, după cum este cunoscut, cea de-a XX-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U. a adoptat, în anul 1965, rezoluția „Acțiuni pe plan regional în vederea îmbunătățirii relațiilor de bună vecinătate între țări europene aparținând unor sisteme social-politice diferite”, inițiată de țara noastră și avînd drept coautoare alte 8 state europene.

Aceeași finalitate, a găsirii și promovării căilor și modalităților de a instaura un climat de pace și cooperare pe continentul nostru, o exprimă și alte inițiative și acțiuni pe care România le-a avut și urmărit în cadrul Organizației Națiunilor Unite, în cadrul diverselor sale organisme economice, al instituțiilor specializate din sistemul Națiunilor Unite, ca și în cel al organizațiilor guvernamentale și ne-guvernamentale cu caracter economic și științific. Se impun a fi menționate, printre altele, propunerile făcute de către țara noastră la O.N.U. în legătură cu elaborarea unei Declarații asupra principiilor cooperării economice internaționale, contribuția plină de conținut, concretizată într-un mare număr de inițiative și propuneri, adusă la activitatea Comisiei Economice pentru Europa. Împreună cu celelalte state europene, coautoare ale Rezoluției adoptată de către O.N.U. în 1965, România a relansat în anul 1966, în cadrul U.N.E.S.C.O., ideea cooperării europene, propunînd adoptarea unui program european de cooperare cultural-științifică.

Evoluția situației politice actuale pe plan european, deplasările social-politice în curs, tendințele pozitive care se manifestă tot mai evident, nu numai în rîndurile opiniei publice, dar și în cadrul a numeroase guverne, oferă în prezent posibilitatea de a întreprinde acțiuni practice, concrete, noi pași importanți, pe calea înfăptuirii idealurilor de pace și securitate, înțelegere și progres, ale popoarelor de pe continentul nostru. Împreună cu celelalte țări socialiste europene, România este hotărîtă să-și aducă și în viitor o contribuție activă, plină de conținut, la transpunerea în viață a acestor deziderate majore, convinsă fiind că succesul operei nobile de întărire a păcii și securității pe continentul european — expresie a unei semnificative atitudini de responsabilitate și acțiune colectivă — ar marca un moment hotărîtor în istoria, atît de încercată, a popoarelor și țărilor Europei.

George G. POTRA

Correspondență din Helsinki de la trimisul nostru,
Sergiu Verona

Convorbirile sovieto-americeane

S.A.L.T. Aceste inițiale, care te întîmpină încă de la aeroportul din Helsinki și cu care te vei întîlni în mai multe părți ale capitalei finlandeze și, în primul rînd, la hotelul Marski, din centrul orașului, definesc evenimentul internațional care are loc aici — convorbirile sovieto-americeane în problema limitării armelor strategice („Strategic Arms Limitation Talks“). Hotelul Marski este sediul centrului de presă pentru cei peste 300 de ziariști sosiți în aceste zile la Helsinki și care au la dispoziție tot materialul informativ necesar, buletine editate zilnic în rusă și engleză, emisiunile marilor agenții internaționale. Aici, circuitul de idei și știri e foarte intens.

Evenimentul este deosebit, despre el se vorbește și este așteptat de peste doi ani și jumătate. La 2 martie 1967, Uniunea Sovietică și Statele Unite au hotărît, în principiu, începerea de negocieri bilaterale pentru limitarea armelor strategice. Dar demararea propriuzisă a negocierilor a cerut timp. La 10 iulie 1969, ministrul de externe al Uniunii Sovietice, Gromiko, a declarat în Sovietul Suprem că Uniunea Sovietică acordă importanță tratativilor care se pregătesc. La 25 octombrie a.c., s-au anunțat, simultan, la Moscova și Washington, începerea negocierilor și locul ales pentru acestea.

Inaugurarea oficială a avut loc luni la amiază, în Palatul guvernamental Smolna. Ambele delegații numără cîte șase membri, la care se adaugă experți și specialiști în probleme militare și științifice, ceea ce ridică la 25 participanții la tratative ai fiecărei părți. În zilele următoare, negocierile s-au desfășurat alternativ la sediile ambasadelor americană și sovietică din Helsinki.

Din primele texte puse la dispoziția noastră — cuvîntul de salut al ministrului de externe finlandez Karjalainen, alocuțiunile șefilor celor două delegații — V. Semionov, conducătorul delegației sovietice, și Gerard Smith, conducătorul delegației americane — putem desprinde ideile principale care vor guverna negocierile, implicațiile și contextul lor.

Atît în declarația sovietică, cît și în cea americană, s-a subliniat importanța acestor negocieri pe plan bilateral ca și efectele lor pozitive asupra relațiilor internaționale.

Astfel, Vladimir Semionov a declarat: „Dorim ca sarcinile puse în fața întîlnirii de la Helsinki să fie rezolvate cu succes. Încetarea cursei înarmărilor strategice, limitarea lor, iar după aceea reducerea lor constituie un țel important, a cărui realizare ar corespunde intereselor vitale nu numai ale popoarelor sovietic și american, ci și ale popoarelor altor țări din lume”.

Aceeași idee a fost exprimată de Gerard Smith: „Delegația Statelor Unite este profund conștientă de răspunderea

noastră în aceste tratative, de a încerca să limităm armele strategice în Statele Unite și în Uniunea Sovietică. Acest obiectiv nu interesează numai Statele Unite și Uniunea Sovietică, ci întreaga lume”.

Importanța negocierilor de la Helsinki reiese din faptul că ele interesează deopotrivă toate statele lumii — mari sau mici, posesoare sau neposesoare ale armei nucleare. Încetarea cursei înarmărilor, iar în această direcție, adoptarea unor măsuri eficiente pe linia dezarmării generale și, în primul rînd, a dezarmării nucleare — sînt, toate acestea, cerințe vitale ale omenirii contemporane. Opinia publică internațională reclamă, în mod imperios — ca unul din obiectivele majore ale epocii noastre — abolirea pericolului de război nuclear, flăcăr care ar provoca lumii catastrofe de neimaginat. În acest sens, orice măsură tranzitorie își are, bineînțeles, însemnătatea ei, este binevenită și utilă; ea nu poate însă — și nu trebuie — să rămîna un scop în sine. Eforturile principale trebuie îndreptate asupra înfăptuirii, cît mai grabnice, a țelului esențial — interzicerea folosirii armelor nucleare și distrugerea ștocurilor existente. Acest obiectiv vital al umanității noastre — devenit o dimensiune definitivă a vieții internaționale — se exprimă și în faptul că, pretutindeni, se desfășoară vaste acțiuni ale oamenilor iubitori de pace, că ideea de dezarmare a cîștigat o largă audiență, în favoarea ei se pronunță forțele progresiste din întreaga lume, personalități politice de diferite tendințe, factori de răspundere din toate țările lumii.

Evident, actualele discuții de la Helsinki nu pot fi rupte de contextul cel mai important și general, al dezarmării. În acest sens, ministrul de externe finlandez Karjalainen declara la inaugurare: „Deși ne dăm seama de complexitatea sarcinii, credem că începerea tratativilor între două mari puteri nucleare reprezintă un semn încurajator al dorinței lor de a avansa în domeniul dezarmării și, prin urmare, al continuării controlului asupra înarmărilor în spiritul tratatelor referitoare la interzicerea parțială a experiențelor și neproliferarea armei nucleare”.

Primele comentarii sosite la Helsinki după inaugurarea negocierilor relevă importanța acestora în lumina eforturilor pentru oprirea cursei înarmărilor nucleare. Aceasta este opinia unor comentatori englezi, cum ar fi Evans de la agenția Reuter, sau cum ar fi cunoscutul expert militar englez Douglas Home, care în „The Times” scria că acest pas înainte trebuie să fie continuat prin reducerea și desființarea armelor nucleare. Numeroși ziariști sovietici și americani mi-au împărtășit aceeași opinie.

Actualele negocieri sînt calificate drept preliminare. Pentru a parafraza declarația făcută de unul dintre diplomații prezenți la negocieri, ele sînt tra-

tative pentru a pregăti tratative. Runda de la Helsinki, care va dura aproximativ trei săptămâni, are ca scop să delimiteze principiile și obiectul propriu-zis al negocierilor care ar putea fi re-luate în ianuarie fie la Helsinki, fie în altă capitală europeană.

Să încercăm să definim — în această primă corespondență, când tratativele nu permit, firește, să se tragă vreo concluzie asupra lor — fondul problemei. Negocierile sînt legate de cursa nestăvilită a înarmărilor. Un studiu difuzat la Helsinki de către Agenția americană de control a armamentelor și dezarmare prezenta cifrele cheltuielilor militare din ultimii ani. În 1967, ele s-au ridicat la 182 miliarde dolari, față de 120 miliarde dolari în 1962. Tendința pe anii 1968—1969 a fost ascendentă. Și încă o cifră — în decurs de cinci ani (1962—1967) omenirea a cheltuit peste 700 miliarde dolari pentru înarmări! Progresele tehnicii militare s-au concretizat în dezvoltarea și diversificarea arsenalului balistico-nuclear. În afara rachetelor cu destinație strategică din așa-numita prima generație (rachete cu un singur focos nuclear), există sistemul de rachete anti-rachetă (sistemul A.B.M.) și actualmente se află în fază de experimentare o nouă generație de rachete, așa-numite MIRV, capabile să poarte simultan de la 3 pînă la 10 focoase nucleare. S-a atins într-un fel un apogeu al cursei înarmărilor de la care schimbările pot fi doar calitative.

Dincolo de primejdia unui război nuclear pe care cursa înarmărilor atomice îl accentuează tot mai mult, în ultima vreme s-au făcut auzite și îndoieli cu privire la valoarea practică pe care o prezintă dezvoltarea unor noi tipuri de arme mereu mai distrugătoare. Secretarul de stat american, Rogers, aprecia, astfel, acest lucru: „Acumularea cantitativă de arme din ce în ce mai complicate nu contribuie la întărirea securității fundamentale a vreunei din părți. Pe plan militar ea n-ar aduce, probabil, decît puțin sau chiar nici un avantaj net. Pe plan economic ea ar consuma resursele necesare în alte domenii. Pe plan politic, ea ar perpetua încordarea și teama, fenomene care însoțesc cursa înarmărilor nucleare.”

Este pozitivă de aceea intenția celor două puteri de a limita pentru început această cursă a înarmărilor, ca un pas spre măsuri viitoare. Spun — pentru început, pentru că nu simpla înghețare a armamentelor poate fi finalitate. Aici la Helsinki s-au și pus în circulație, printre ziariști, posibilele limite ale negocierilor care au fost inaugurate luni. Se vorbește, astfel, că ele ar putea duce în general doar la stabilirea unui „moratoriu” asupra experiențelor cu rachete cu focoase multiple (MIRV) înainte de angajarea la un program foarte costisitor în acest domeniu. Aceasta ar fi așa-numita acțiune de înghețare — freezing — a actualelor arsenale și producții de tipuri de arme nucleare, ceea ce nu poate fi considerat un obiectiv satisfăcător pentru opinia publică internațională. Se bucură, tocmai de aceea, de o largă adeziune ideea formulată de conducătorul delegației sovietice, care definea scopul negocierilor în felul următor: „Frînarea cursei înarmărilor strategice, limitarea lor, iar ulterior reducerea acestora...”

Firește, distrugerea armelor-rachetă nucleare, scop care este subordonat obiectivului dezarmării generale și în primul rînd al celei nucleare, este spri-

jinită de către întreaga opinie publică internațională. Se știe că puterile nucleare și-au asumat, în baza art. 6 din Tratatul de neproliferare, obligații de a lua măsuri pentru dezarmarea nucleară. În acest sens, există și o recomandare a Adunării Generale a O.N.U., adoptată cu prilejul sesiunii sale precedente. Este ceea ce numim, în mod curent, dezarmarea verticală, respectiv — reducerea pînă la desființare a arsenalelor racheto-nucleare. În felul acesta este apreciată aici și declarația secretarului general al O.N.U., U. Thant, care spunea: „Tratativele dintre U.R.S.S. și S.U.A. în problemele limitării cursei armelor strategice, care au început la Helsinki, constituie una din măsurile cele mai importante ale celor două mari puteri pe planul dezarmării, după terminarea celui de-al doilea război mondial”.

Drumul este, firește, anevoios și aceasta nu numai din cauza dosarului complex al problemelor, cît și din cauza atitudinii unor cercuri atlantice interesate în continuarea și amplificarea cursei înarmărilor.

Dezarmarea nucleară nu poate fi, firește, privită în afara marilor probleme contemporane. Ea nu va fi și nu poate fi izolată de contextul evoluției situației internaționale. Negocierile de la Helsinki subliniază, implicit, însemnătatea pe care o au, în efortul spre soluționarea unor probleme complicate, contactele directe, dialogul, schimburile de păreri. Numai ele pot duce la o mai bună cunoaștere a pozițiilor, favorizînd totodată un climat de încredere și des-tindere atît de necesar în viața internațională ca atare cît și pentru procesul în sine al reglementării problemelor ce constituie obiectul unor tratative internaționale. În cazul concret al negocierilor de la Helsinki, opinia publică internațională consideră că succesul lor va contribui la îmbunătățirea situației internaționale și la dezvoltarea colaborării pașnice și constructive între state. De aceea, negocierile inaugurate la Helsinki, urmate de măsuri pe planul angajării la un program de dezarmare nucleară, pot avea o influență pozitivă asupra îmbunătățirii relațiilor internaționale.

În țara noastră, convorbirile din capitala Finlandei sînt apreciate ca un fapt pozitiv, în măsură a favoriza progresul în direcția dezarmării. România acordă un loc important în cadrul politicii sale de pace, tuturor acțiunilor și măsurilor ce servesc cauza dezarmării generale, conștient că prin aceasta se netezește calea spre rezolvarea uneia din marile probleme ale contemporaneității. Țara noastră s-a pronunțat consecvent atît pentru înfăptuirea dezarmării generale cît și pentru măsuri parțiale de natură să favorizeze realizarea acestui obiectiv. În spiritul acestei idei, reprezentanții României au militat și militează activ în cadrul diverselor organisme internaționale, ca și cu alte prilejuri, manifestînd inițiativă, propunînd măsuri concrete pentru a se face progrese pe drumul realizării dezarmării, al îndepărtării definitive a omenirii de pericolul unui război nimicitor.

Poate că alegerea capitalei finlandeze — sediul propus al viitoarei Conferințe pentru securitatea europeană — ca loc de negocieri este de bun augur. Deoarece dezarmarea și securitatea europeană se împletesc armonios, răspund năzuințelor și speranțelor popoarelor întregii omeniri.

Helsinki, 18 noiembrie

reflector

MOARTEA LUI JOSEPH KENNEDY

Joseph Kennedy, care a încetat din viață la 18 noiembrie, în vîrstă de 81 de ani, își datorează notorietatea fiilor săi. Om extrem de ambițios, ajunsese la 25 de ani președintele Băncii Columbia Trust Co., fiind astfel cel mai tinăr președinte de bancă din țară și acumulînd o avere considerabilă. S-a căsătorit cu Rose Elisabeth Fitzgerald, fiica primarului de pe atunci al Bostonului, unul dintre cei mai puternici lideri ai partidului democrat din statul Massachusetts. Cariera financiară a lui Joseph Kennedy s-a îmbinat din acel moment cu cea politică. Președintele Roosevelt, pe care-l sprijinise în campania electorală din 1932, l-a numit în 1934 președintele Comisiei de schimburi bursiere. Ulterior a fost trimis ambasador în Marea Britanie. Atitudinea izolaționistă pe care a adoptat-o după izbucnirea celui de al doilea război mondial, eforturile lui pentru a împiedica intrarea Statelor Unite în război, i-au atras critici extrem de severe. Și-a prezentat demisia din funcția de ambasador exact în momentul cînd președintele Roosevelt se pregătea să i-o ceară. Întorcîndu-se la afaceri, a făcut investiții imobiliare care, în anii războiului și imediat ulterior, i-au adus mai mulți bani decît acumulasе în cele trei decenii precedente. Și-a transferat asupra fiilor săi ambițiile politice frustrate, îndreptîndu-și atenția inițial asupra celui mai mare dintre ei, Joseph. După ce acesta a murit în război, s-a ocupat de cariera lui John Kennedy. La puțin timp după ce John devenise președinte al S.U.A., în 1961, bătrînul Kennedy a suferit o congestie cerebrală, de pe urma căreia nu și-a mai revenit niciodată pe deplin. În anii care au urmat, a avut mai multe atacuri de cord. Între timp, John și Robert au murit în condiții tragice cunoscute (sora lor Kathleen își pierduse viața mai de mult într-un accident de avion). Numai cinci dintre copiii lui Joseph Kennedy îi supraviețuiesc: senatorul Edward Kennedy și patru fete — Rosemary, care este debila mintală și se află într-o mînistire din Wisconsin; Eunice, soția ambasadorului S.U.A. în Franța, Sargent Shriver; Patricia, care a divorțat acum cîțiva ani de actorul Peter Lawford, și Joan, soția lui Stephen Smith, cel ce va administra de acum înainte averea familiei Kennedy.

COMLOT EȘUAT ÎN BIAFRA ?

Potrivit ziarului nigerian „Morning Post”, pe teritoriul controlat de forțele biafreze ar fi avut loc luna trecută un complot care urmărea răsturnarea regimului Ojukwu. Complotul a eșuat. Ziarul afirmă că deține această informație de la unul dintre complotiști, care a izbutit să se refugieze, precizînd totodată că la baza conspirației s-a aflat un grup de „tineri ofițeri rebeli”. Cîțiva dintre ei, adaugă ziarul, au fost executați sau condamnați la închisoare de către autoritățile biafreze.

O dezbatere de importanță majoră

Sesiunea Adunării Generale a O.N.U. a intrat în cea de-a treia și ultima lună a lucrărilor sale. Peste jumătate din cele 106 puncte ale agendei au fost deja dezbătute. Nu se poate, însă, spune că problemele aflate în discuție, sau cele ce urmează a fi abordate, ar prezenta o importanță secundară. Spre identificare, amintim problemele dezarmării și spațiului cosmic, încheierea unei convenții pentru interzicerea fabricării, perfecționării și stocării armelor chimice și bacteriologice, analiza modului în care este aplicată declarația cu privire la acordarea independenței țărilor și popoarelor coloniale, cel de-al doilea deceniu al dezvoltării, raportul referitor la codificarea principiilor relațiilor prietenești și de cooperare între state, problemele privind respectarea drepturilor omului.

Ca trăsătură caracteristică generală a dezbaterilor de până în prezent se evidențiază preocuparea majorității statelor membre ale O.N.U. de a se iniția un efort internațional concertat pentru sporirea rolului și eficienței Organizației, prin valorificarea uriașului potențial al forțelor preponderente azi pe arena mondială, care se pronunță pentru transpunerea în viață de către toate statele, indiferent de puterea lor militară și economică, a principiilor Cartei Națiunilor Unite. Prin această prismă au fost dezbătute până acum toate problemele, inclusiv cele coloniale și cele privind măsuri și mijloace destinate să lichideze subdezvoltarea.

Privită într-o indisolubilă interdependență cu preocuparea majoră a întăririi

O.N.U. — al cărui element primordial este — problema necesității restabilirii drepturilor legitime ale R.P. Chineze în această organizație a concentrat, în ultima etapă a dezbaterilor de aici, întreaga atenție a delegațiilor.

Este incontestabil că soluționarea trainică a marilor probleme privind pacea și securitatea internațională impune ca o condiție esențială realizarea universalității O.N.U. și, în primul rând, restabilirea drepturilor Republicii Populare Chineze la Națiunile Unite, ca și primirea în Organizație a unor state suverane membre ale comunității internaționale.

Este unanim recunoscut faptul că probleme ca dezarmarea nucleară, utilizarea energiei atomice în scopuri pașnice, cooperarea pașnică în vederea explorării și folosirii spațiului extraatmosferic sau a resurselor din teritoriile submarine și din subsolul lor, cooperarea economică și tehnico-științifică sau alte probleme internaționale necesită rezolvări universale acceptabile și, prin urmare, reclamă participarea directă a R.P. Chineze. Totodată, se recunoaște deschis faptul că Organizația nu își poate permite, fără grave consecințe asupra eficacității activității sale internaționale, să ignoreze sau să se dispenseze de experiența, contribuția și participarea unui sfert din populația globului la opera de edificare a cooperării mondiale pe care O.N.U. o întreprinde pe plan economic și social.

Acest adevăr incontestabil este con-

In sala Adunării Generale a O.N.U.

firmit și de „New York Times” care subliniază că „atît în cadrul dezbaterilor, cit și în discuțiile particulare purtate pe culoarele O.N.U., multe delegații recunosc necesitatea participării Chinei comuniste la Națiunile Unite. Unele și-au menținut cu regret pozițiile adoptate în trecut, dar s-au abținut de la atacuri împotriva Chinei”. Este vorba de acele delegații care au votat împotriva reprezentării R.P. Chineze, dar care au fost determinate să adopte o poziție contrară intereselor și vederilor lor, amintind astfel de fosta „mașină de vot” de la O.N.U. din timpul anilor de tristă memorie ai „războiului rece”, căruia au fost obligate să-i plătească din nou tribut. Astfel, ca urmare a presiunilor făcute asupra unui anumit număr de delegații de unele puteri ale căror interese unilaterale contravin în mod flagrant celor ale O.N.U., Adunarea Generală a respins și la această sesiune recunoașterea drepturilor Chinei la O.N.U. (48 voturi pentru, 21 abțineri, 56 contra).

Acest rezultat arată însă că recunoașterea drepturilor legitime ale R.P. Chineze la O.N.U., mare putere, stat fondator al Organizației, membru permanent în Consiliul de Securitate, se află, după cum arată tot „New York Times”, „într-un inexorabil progres”. Într-adevăr, o analiză sumară a votului arată că dintre marile puteri doar S.U.A. au votat împotriva, dintre statele membre ale blocului nord-atlantic doar 11 au votat împotriva (delegații ca cele ale Italiei, Belgiei, Canadei, abținându-se, iar Anglia și Franța votind în favoarea R.P. Chineze), iar judecînd după numărul populației reprezentate de delegațiile care au votat în favoarea R.P. Chineze și cele care s-au opus, acestea din urmă se află în inferioritate numerică. Este de semnalat că, față de 1950, numărul voturilor favorabile lichidării acestei mari injustiții comise față de R. P. Chineză a crescut de la 18 la 48.

„România, sublinia ambasadorul Gheorghe Diaconescu, este ferm convinsă că restabilirea drepturilor legitime ale R.P. Chineze la O.N.U. constituie un element esențial pentru întărirea acestei Organizații, pentru creșterea eficacității și prestigiului acesteia în lume. Într-un moment în care O.N.U. este chemată să-și îndeplinească mai bine rolul său de instrument al păcii și cooperării internaționale, realizarea universalității Națiunilor Unite este o premisă fundamentală pentru îndeplinirea acestor obiective”.

Ca și în anii trecuți, îndeplinindu-și mandatul încredințat de guvernul Republicii Socialiste România, delegația țării noastre își aduce o contribuție însemnată la eforturile ce se întreprind aici pentru ca actuala sesiune să marcheze un progres pe linia transunerii în practică a principiilor fundamentale ale O.N.U., în afara cărora nu pot fi concepute colaborarea, pacea și securitatea mondială. Astfel, România este, pînă în prezent, coautoare la 12 proiecte de rezoluție, la înscrierea a 6 puncte pe ordinea de zi a actualei sesiuni și a depus 4 amendamente la rezoluțiile propuse și adoptate. Este îndeobște cunoscut că asemenea activități presupun contacte multiple cu delegațiile altor țări în vederea armonizării pozițiilor și identificării acelor puncte general acceptabile de către coautori, prilejuri propice cunoașterii concrete a politicilor externe constructive promovată de România pe plan internațional.

New York, 18 noiembrie

„MAJORITATEA TĂCUTĂ CARE DOREȘTE PACEA”

Locotenentul David Glenn Droz, în vîrstă de 25 de ani, a fost ucis în Vietnam în luna aprilie, în timpul unei acțiuni de patrulare în delta fluviului Mekong. I s-a decernat, post-mortem, ordinul Steaua de Argint, dar văduva lui, Judy Droz, a refuzat s-o primească. La 13 noiembrie, ea a fost cea care a deschis marșul solemn al adversarilor războiului din Vietnam. Purta o mică pancartă cu numele soțului ei. Mii și mii de alți americani îndoliați de război păseau în urma ei, ducînd plăci comemorative cu numele fiului, al soțului, al fratelui sau al tatălui căzut. Unul dintre ei, Edward M. Clark, preot din Kansas, purta o placardă pe care era înscris numele unicului său fiu. O femeie ducea două placarde: una cu numele fiului ei, alta cu numele nepotului ei: și-au pierdut viața în Vietnam într-un interval de două luni. Nu toți cei 45.000 de americani, care au plecat de la cimitirul național Arlington, au traversat podul Memorial, au trecut prin fața Casei Albe și s-au oprit în dreptul Capitolului pentru a depune în sicrie simbolice numele unui militar ucis sau al unui sat sud-vietnamez distrus, erau rude ale morților. Erau, printre ei, militanți pentru pace bine cunoscuți în întreaga lume, așa cum sînt Loretta Luther King sau dr. Benjamin Spock și alții, mult mai mulți, necunoscuți, anonimi.

Ceea ce i-a adus la Washington — la fel ca și pe ceilalți 400—500.000 care aveau să mășăluiească tăcuți în următoarele două zile pe străzile Washingtonului —, ceea ce la capătul opus al Statelor Unite a determinat mii de americani să organizeze un marș similar spre San Francisco, ceea ce a determinat pe întreg cuprinsul Statelor Unite și în multe orașe din alte țări în care trăiesc americani, demonstrații antirăzboinice, a fost conștiința necesității de a informa încă o dată Administrația despre punctul de vedere al maselor largi.

Într-o ordine impresionantă, respectînd scrupulos pînă și stopurile și semnele de circulație, cu pancarte pe care scria „Sîntem majoritatea tăcută care dorește pacea” și intonînd „Pace acum”, sutele de mii de demonstranți — de două ori mai mulți, se crede, decît participanții la marele marș pentru drepturile civile din 1963, au defilat timp de trei zile pe străzile Washingtonului. În Senat, atît liderul democrat Mike Mansfield cît și liderul republican Hugh Scott au vorbit cu respect despre participanții la marș. „Aplaud ordinea, demnitatea și ținuta demonstranților, a spus senatorul Mansfield. Ei sînt copiii noștri, vecinii noștri, prietenii noștri”. Într-adevăr, ei au reprezentat, ca și în Ziua M, la 15 octombrie, o secțiune transversală a societății americane: oameni din toate categoriile sociale, din ambele partide politice sau din afara lor. Media de vîrstă a fost ceva mai scăzută decît în Ziua M, îndelungatele marșuri presupunînd deplasări și eforturi fizice speciale. La New York plouase, la 14 noiembrie, pînă la prînz. În Central Park, pămîntul era ud și rece. Și, totuși, mii de tineri au înfruntat aceste condiții puțin propice și, așa cum programaseră dinainte, s-au culcat pe jos și au rămas nemișcați

unul pentru fiecare soldat căzut din momentul instalării actualei Administrații, și alte mii de baloane reprezentîndu-i pe cei ce vor fi uciși dacă retragerea trupelor din Vietnam va fi eșalonată pe mai mulți ani.

Pretutindeni, oamenii care nu participau direct la manifestații țineau să le arate, sub o formă sau alta, demonstranților, că sînt alături de ei, că cei ce „tac” gîndesc la fel cu cei ce își exprimă deschis opiniile. Le-au adus alimente, haine calde, au organizat pentru ei spectacole în aer liber etc. La Washington, 15 cinematografe au rămas deschise în tot cursul nopții: plătiind prețul unui singur bilet, participanții la marș puteau să stea la căldură și să vadă filme de seara pînă dimineața.

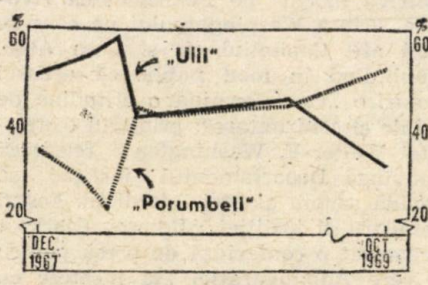
La New York, în Hammarckjoeld Plaza, în apropiere de sediul Națiunilor Unite, s-au reunit sute de ziariști de la „The New York Times”, de la conservatoarele publicații „Time” și „Life” și de la cele mai mari case de editură (McGraw Hill, Random House, Praeger etc.). Un tînăr, care a declarat că vorbește pentru prima oară în public, a explicat de ce o face: președintele Nixon nu trebuie să creadă că „marea majoritate tăcută” aprobă politica sa față de Vietnam. „Nu mai trebuie să tăcem. Trebuie să vorbim acum și cu orice prilej împotriva acestui război ne-bunesc”.

Ceremonialul comemorării celor căzuți în război a fost descris de reporterii prezenți în diversele orașe americane în cuvinte pline de emoție și de căldură. Ignorînd provocările implicite și explicite, nedînd atenție soldaților care li așteptau ca pe o armată inamică, sutele de mii de americani au ținut să-și spună cuvîntul cu hotărîre și calm. E drept că gărzile naționale, parașutiștii și ceilalți militari mobilizați au avut, totuși, prilejul de a interveni. Le-a fost furnizat, parcă la comandă, de cîteva grupuri extremiste, care au încercat să compromită „Marșul împotriva morții” atacînd Ministerul Justiției și ambasada saigoneză și spărgînd vitrinele unor magazine de pe Connecticut Avenue. S-a recurs la gaze lacrimogene și la alte mijloace de reprimare a „agitațiilor”, s-au efectuat arestări. Pe Pennsylvania Avenue, demonstranții nici nu știau de aceste provocări, iar organizatorii Moratoriului și-au declinat orice răspundere și le-au înfierat.

Cel de-al doilea „Moratoriu pentru Vietnam” fusese pregătit într-o atmosferă mai sumbră decît primul. Acesta, Ziua M, precedase, după cum se știe, discursul din 3 noiembrie al președintelui Nixon, care spunea, în esență, că există un plan american de retragere din Vietnam, dar că această retragere va dura mult, nu va fi completă, nu va însemna sfîrșitul războiului (întrucît fiecare soldat american plecat va fi înlocuit de un soldat din forțele saigoneze înarmat de americani) și că amănuntele concrete ale planului vor rămîne secrete. Ridicînd, totodată, tăcerea la rangul de virtute supremă și mai ales de notă distinctivă a majorității, președintele a arătat că nu dorește să-i asculte pe cei care nu tac, că preferă să-i considere ca fiind în afara comuni-

Afișe din zilele celui de-al doilea Moratoriu; populația e chemată să ia parte la „Marșul asupra Washingtonului”

Dintr-un recent sondaj de opinie al Institutului american „Gallup” reiese că, între decembrie 1967 și octombrie 1969, procentul cetățenilor americani ostili intervenției S.U.A. în Vietnam a crescut la 55%, față de 31% care se pronunță pentru continuarea războiului și 14% nedecizi. Rezultă de aici o răsturnare completă a raportului dintre aceste categorii în răstimpul menționat mai sus, după cum se vede din graficul alăturat, pe care îl reproducem după „International Herald Tribune”

timp de un sfert de oră, pentru a-i înfrunghia pe soldații americani morți în Vietnam. Apoi s-au ridicat și au lansat în aer zece mii de baloane negre, cite

tății naționale. Milioanele de americani nemulțumiți de planul dezvăluit foarte parțial la 3 noiembrie au fost etichetați drept o „minoritate violentă“.

Realitatea refuza, însă, să se conformeze acestei etichetări. Presa americană de săptămîna trecută exprima aproape unanim opinia că Administrația împinge deliberat spre o confruntare care să-i izoleze pe militanții pentru pace, să-i opună, împotriva propriilor lor intenții, faimoasei „majorități tăcute“. Iată un citat care atestă această convingere generală: „Atacurile împotriva liderilor care se opun războiului au devenit virulente; avertismentele în privința pericolului violenței care s-ar putea dezlănțui la sfîrșitul acestei săptămîni la Washington și publicitatea în jurul eforturilor masive menite să-i facă față au rezultatul previzibil de a întări nervii și de a face mai probabilă violența“ (International Herald Tribune).

Vicepreședintele Spiro Agnew a fost principalul animator al acțiunilor urmărind această polarizare a opiniei publice. Ele au culminat printr-o neobișnuit de aspră critică la adresa rețelilor de televiziune. Într-un interviu transmis în direct de toate posturile de televiziune — tratament de onoare rezervat îndeobște exclusiv președintelui Statelor Unite — Spiro Agnew le-a acuzat că, difuzînd comentarii critice la adresa discursului din 3 noiembrie al lui Richard Nixon imediat după ce a fost rostit, cerîndu-i fără înțîrziere lui Averell Harriman să-și spună părerea despre acest discurs și punîndu-și antenele la dispoziția adversarilor războiului din Vietnam, ele ac dezinforma și ar aduce mari deservicii țării. Conducătorii rețelilor de televiziune au protestat împotriva acestei „încercări fără precedent de a intimidă mijloace de comunicare a căror existență depinde de licențe guvernamentale“. Dar, evident, tentativa de a determina televiziunea să renunțe la popularizarea marilor demonstrații pentru pace de săptămîna trecută n-a avut efect.

Cei care se întrebau ce preț trebuie să pună pe diversele declarații ale vicepreședintelui au primit un răspuns clar. Iată ce scrie revista „Time“ în ultimul ei număr: „Cuvintele lui Agnew au fost scrise de Patrick Buchanan, un conservator rigid și aprobate de eșaloanele înalte ale consilierilor personali ai lui Nixon“.

Campania în vederea discreditării mișcării pentru pace se îmbină cu încercarea de a crea aparența unei regroupări a „majorității tăcute“ în jurul politicii guvernamentale în problema Vietnamului. Sint încurajate contrademonstrațiile, se investesc sume imense pentru a determina o mișcare în favoarea „planului Nixon“ de porții cît de cît comparabile cu cele ale mișcării pentru pace, dar rezultatele sînt minime. Un magnat al industriei computerelor din Dallas, Ross Piro, a pus la bătaie 600 000 de dolari pentru încorporarea organizației „Ne prezentăm uniți“. A inserat în 200 de ziare de pe întreg cuprinsul Statelor Unite anunțuri publicitare de cîte o pagină întreagă sub titlul „Majoritatea vorbește“, dar majoritatea știă-

ruie a vorbi în sens contrar. Cei mai devotați promotori ai noului curent sînt vechi „ulii“ binecunoscuți, ca, de pildă, Lee Edwards, fost consilier al lui Barry Goldwater, care a încercat, fără succes, să transforme „Ziua veteranilor“ (11 noiembrie) într-o „Zi a contramotoriului“, sau George Wallace însuși. Fostul candidat extremist la președinția Statelor Unite a făcut o vizită în Vietnamul de sud, prilej pentru a-și exprima deplina adeziune la planul de „vietnamizare“ a războiului și pentru a cere să se interzică demonstrațiile antirăzboinice în Statele Unite.

Toate apelurile la „majoritatea tăcută“ au același rezultat: se dovedește încă o dată că ea este și rămîne împotriva războiului și că politica de prelungire a acestuia nu găsește aderenți decît în cercurile adversarilor păcii.

La nivelul Congresului, situația este mai complexă. Președintele Nixon, relatează corespondentul ziarului „The Washington Post“, Murrey Marder, s-a întîlnit cu grupuri mici de congresmeni, în special adversari ai războiului din partidul republican și le-a solicitat „beneficiul îndoilei pînă la 1 ianuarie 1970“. „E foarte greu să nu accepți o cerere prezidențială astfel formulată, dar rezultatul net este înăbușirea discuției“, a declarat un senator. Din nou, așadar, se promite o eventuală nouă acțiune neprecizată. În această atmosferă de expectativă — determinată parțial de imprecizia planului de la 3 noiembrie — cele două Camere au adoptat o rezoluție care aprobă, în termeni generali și mai curînd politici coși decît entuziaști „eforturile depuse pentru negocierea unei păci juste“.

Cum i-a întîmpinat în mod concret Administrația pe demonstranții de la 13—15 noiembrie? Pe de-o parte, au fost mobilizate pentru „apărarea“ orașelor efective polițienesci și militare fără precedent fie în timp de pace, fie în timp de război. Pe de altă parte, Departamentul justiției anunțase că nu va permite desfășurarea „marșului împotriva morții“ pe Pennsylvania Avenue, artera Washingtonului pe care se află atît Capitolul cît și Casa Albă. Subliniind în mod public că această hotărîre „va determina o atitudine de minie și confruntare“, primarul distric-tual Walter E. Washington a reușit să convingă Departamentul justiției să revină asupra acestei interdicții. Fostul ministru al justiției, Ramsey Clark, a organizat o conferință de presă pentru a cere Administrației „să înceteze cu precizarea violenței, căci una dintre cele mai bune căi de a crea violență este s-o anticipezi. Ar trebui să se vorbească, în schimb, despre libertatea cuvîntului și despre dreptul la întruniri pașnice“. Clark a anunțat cu același prilej că mai multe sute de avocați și clerici își vor asuma sarcina serviciului de ordine în timpul demonstrațiilor.

Se știe cum s-au desfășurat acestea: pașnic, demn, organizat. Cea mai mare demonstrație pentru pace din istoria Statelor Unite se va înscrie în analele americane ca un demers hotărît, energic, dar calm în favoarea încetării imediate a intervenției din Vietnam. Iar organizatorii ei anunță: va urma.

Felicia ANTIP

reflector

DUELUL SALVADOR—HONDURAS

Cu patru luni în urmă, se părea că reuniunea consultativă a țărilor membre ale Organizației Statelor Americane va pune capăt conflictului dintre Salvador și Honduras. Recent, însă, ministrul de externe al Salvadorului, Francisco Guerrero, a acuzat Hondurasul că încearcă să reinvie conflictul prin mijloace economice. El se referea la ultima hotărîre a guvernului hondurian, care prevede închiderea șoselei panamericane pentru tranzitul mărfurilor salvadoriene. Prin adoptarea acestei măsuri, Salvadorul a pierdut trei piețe de primă importanță pentru economia sa — Nicaragua, Costa Rica și Panama. Încercarea Salvadorului de a face față situației prin stimularea transporturilor maritime s-a lovit de prețuri ridicate și de o slabă înzestrare a flotei sale comerciale. În aceste condiții, industria a înregistrat în ultima perioadă ritmuri foarte scăzute. Ministrul salvadorian al economiei a declarat că dacă aceste dificultăți persistă, țara sa va înregistra, pînă la sfîrșitul anului în curs, o pierdere de peste 26 milioane dolari.

De altfel, măsura mai sus-menționată a guvernului din Honduras a provocat perturbări importante în întregul circuit de mărfuri din America Centrală. Bunăoară, în dorința de a determina celelalte state din zonă să acționeze pentru deschiderea șoselei panamericane, Salvadorul a luat hotărîrea să importe fasole soia din afara „comunității“, înlocuind în acest fel semințele de bumbac provenite din Nicaragua. Ca represalii, Nicaragua a sistat importul produselor salvadoriene din mase plastice. Există, de asemenea, o hotărîre salvadoriană privind anularea importurilor de tutun guatemalez.

LA DOUA ZILE — UN AVION DETURNAT

În ultimele 18 luni, în Statele Unite au fost deturnate în timpul zborului nu mai puțin de 80 de avioane. Media mondială a avioanelor deturnate este de un avion la două zile. Viața a peste zece mii de pasageri a fost pusă în pericol în timpul acestor deturnări, al căror debut datează din 1956. Recordul de distanță îl deține pînă acum Rafael Minichiello, pe „ruta“ Los Angeles-Roma.

NERVI DE OȚEL... LA PROPRIU

Datorită experienței doctorului Ludmila Beliakova, din Moscova, expresia „nervi de oțel“ e pe cale de a-și pierde aproape sensul metaforic, devenind o realitate concretă. Doctorul Beliakova a găsit mijlocul de a înlocui nervii secționați sau paralizați cu „nervi“ noi, formați din fire de aur sau platină, subțiri ca firul de păr. Din treizeci de operații efectuate, douăzeci și trei au reușit perfect.

Conferința interparlamentară

Ion Mărgineanu

Decolind din „toamna de aur“ a Bucureștiului, cu temperatura sa neobișnuită, întâlnită doar în urmă cu 30 de ani, făcând apoi un scurt popas în plină iarnă, cu fulgi de nea, la Moscova, dimineata de sfârșit de octombrie ne întâmpina la New Delhi cu un cer de un albastru ireal, sprijinit parcă pe vîrfurile palmierilor. E o căldură umedă, oamenii umblă în cămașă și cîteva ceasuri mai tîrziu, în plină zi, termometrele arată 35 de grade. Doar aerul condiționat din camera de hotel ne mai apără de zăduful apăsător.

Aici, în capitala atît de primitoare a Indiei, s-au întrînit peste 800 de parlamentari din 69 de țări de pe toate meridianele globului, precum și reprezentanți ai O.N.U., O.I.M., F.A.O. și ai altor organizații internaționale, pentru a participa la cea de-a 57-a Conferință interparlamentară care, în acest an, a coincis cu patru decenii de viață a Uniunii Interparlamentare.

Desfășurate între 30 octombrie și 7 noiembrie, lucrările Conferinței, deschise sub cupola modernei clădiri a parlamentului, în prezența președintelui Indiei, Giri, a primului ministru Indira Gandhi și a altor personalități, și continuate apoi în sala de la Vigyan Bhavan, au prilejuit nu numai dezbateri rodnice pe teme ale vieții politice internaționale, ale progresului economic, social și cultural, dar și utile contacte între participanți. Chiar dacă nu întotdeauna s-a ajuns la un limbaj comun, chiar dacă s-au manifestat unele poziții divergente (potrivit convingerilor politice diferite ale parlamentarilor reuniți la New Delhi, dintre care unii tributari încă ideilor preconceptuate), se poate aprecia că ceea ce a prevalat pînă la urmă a fost năzuința de cunoaștere și apropiere, de înlăturare a unor bariere artificiale, de conlucrare în beneficiul destinderii internaționale.

La Conferință, grupul interparlamentar român a fost reprezentat de o delegație formată din deputații prof. Tudor Drăganu, vicepreședinte al grupului, dr. Ilie Rădulescu și Ion Mărgineanu, secretari.

Delegația română, exprimînd principiile politicii externe a statului nostru, dînd glas dorinței de prietenie și colaborare a poporului român cu toate popoarele, a desfășurat o susținută activitate, atît în cadrul ședințelor plenare ale Conferinței cît și în afara lor, purtînd numeroase convorbiri cu parlamentari din multe țări ale lumii. Cu titlu de exemplu amintesc delegațiile

din Venezuela, Kuweit, Anglia, Franța, Olanda, Italia, Belgia, Coasta de Fildeș, Turcia, Iran, Finlanda, Japonia. Asemenea contacte au permis o mai bună cunoaștere reciprocă, oferindu-ne și prilejul de a asculta cuvinte de căldă apreciere la adresa realizărilor României socialiste, a politicii sale externe active, pusă în slujba nobilelor idealuri ale păcii, colaborării și prieteniei.

Un viu interes au stîrnit intervențiile delegatului român dr. Ilie Rădulescu la punctele de pe ordinea de zi intitulate — „Rolul și responsabilitatea țărilor mijlocii și mici pentru menținerea păcii internaționale“, „Rolul parlamentelor în protecția mediului uman și în conservarea resurselor naturale pentru generațiile viitoare“ precum și „Măsuri tinzînd la interzicerea producției și utilizării armelor nucleare și termonucleare“. În intervenția sa pe marginea raportului secretarului general, prof. univ. Tudor Drăganu s-a referit pe larg la poziția României în principalele probleme ale actualității internaționale. Delegatul român a subliniat totodată rolul important pe care îl au parlamentele și parlamentarii în asigurarea unui climat internațional de colaborare și cooperare, de prietenie, bazat pe respectarea principiilor independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc. De asemenea, prof. Drăganu a avut o intervenție la punctul consacrat raporturilor dintre parlament și organele locale ale puterii. Semnatarul acestor rînduri a prezentat două intervenții la punctele de pe ordinea de zi — „Progresul social, factor și condiție a dezvoltării economice“ precum și „Măsuri tinzînd la interzicerea producției și utilizării armelor chimice și bacteriologice“.

Arătăm la începutul acestor însemnări că dezbaterile din cadrul Conferinței au prilejuit vii schimburi de opinii. A ieșit în evidență și la New Delhi că din practica Uniunii n-au dispărut cu totul unele păreri și practici anacronice, care fac o notă discordantă cu dorința tot mai accentuată astăzi în lume de apropiere și cunoaștere între popoare, de însănătoșire a climatului internațional. În acest context menționăm amînarea, după discuții prelungite în cadrul Consiliului, a cererii de admitere în Uniune a grupurilor naționale din R.P.D. Coreeană și R. D. Germană, ceea ce contravine flagrant principiului universalității organizației. De asemenea, în cuvîntările unor delegați, cei drept tot mai puțini la număr, și-au

găsit locul concepției perimate, tinînd de vremea de tristă aducere aminte a „războiului rece“. În sfîrșit, un alt aspect îngrijorător este cel referitor la scăderea numărului membrilor Uniunii ajuns astăzi la 68 din 77, datorită dizolvării parlamentelor în unele țări din Africa, Asia și America Latină, în urma unor lovituri de stat militare.

Notabil este însă faptul că imensa majoritate a intervențiilor s-au înscris în contextul general al destinderii și colaborării pașnice, al năzuinței sincere de a se face noi pași pozitivi pe calea asigurării securității internaționale și păcii. De altfel, și rezoluțiile adoptate în unanimitate atestă în mod incontestabil existența unui puternic curent favorabil unor inițiative constructive. Aș aminti, dintre acestea, rezoluția referitoare la rolul națiunilor mici și mijlocii, care scoate în evidență necesitatea unor acțiuni comune pentru respectarea în relațiile internaționale a principiilor confirmate de viață și anume respectarea independenței și suveranității, a dreptului fiecărui popor de a-și hotărî singur soarta, rezoluția referitoare la interzicerea producerii și folosirii armelor de distrugere în masă (nucleare și termonucleare, chimice și bacteriologice) ca și rezoluția privitoare la schimburile culturale ca mijloc de dezvoltare a înțelegerii și cooperării între națiuni, la elaborarea căreia delegația română și-a adus o contribuție prețioasă încă de la sesiunea din primăvară, de la Viena. Menționez că delegația română a propus înscrierea pe ordinea de zi a viitoare conferințe a punctului: „Rolul parlamentelor în dezvoltarea cooperării economice și tehnico-științifice ca mijloc de înțelegere și apropiere între națiuni“.

În cadrul lucrărilor Consiliului interparlamentar — organ de conducere al Uniunii în intervalul dintre conferințe — au fost aprobate prin vot candidaturile pentru completarea Comitetului executiv al reprezentanților Angliei, Olandei și Venezuelei, propuneri ratificate apoi de către Conferință. Totodată, s-a hotărît ca sesiunea de primăvară — 1970 să aibă loc la Monaco, iar Conferința de toamnă — la Haga.

Gazdele indiene au făcut tot ce le-a stat în putință pentru a asigura buna organizare a lucrărilor și a mijloci totodată oaspeților lor un contact direct cu viața și realitățile acestei țări imense cît un continent, cunoașterea vestigiilor de artă și cultură, celebre pretutindeni. Prezența noastră în India în anul jubiliar Gandhi, marcînd un secol de la nașterea acestui mare gînditor și om politic, a oferit oaspeților prilejul să viziteze impresionanta expoziție „Gandhi Darsahn“, și să adopte în cadrul Conferinței o rezoluție omagială.

Pentru noi, delegații români, a constituit un motiv de mîndrie faptul că pretutindeni în India, atît la New Delhi cît și la Agra și Jaipur, în discuțiile avute cu eminente personalități politice din țara gazdă, cu parlamentari, oameni de știință și cultură, cu simpli cetățeni, ni s-a vorbit cu căldură și înaltă prețuire despre recenta vizită făcută în India de către președintele Consiliului de Stat, Nicolae Ceaușescu, și de președintele Consiliului de Miniștri, Ion Gheorghe Maurer, vizită apreciată nu numai ca o prețioasă contribuție la stringerea legăturilor de prietenie dintre cele două popoare, dar și ca un aport de seamă la cauza păcii și destinderii internaționale.

Pierre Elliott Trudeau

Mitchell Sharp

ponoasele pe spinarea altora". Publiciști și diplomați din Europa apuseană și din Statele Unite au început să folosească etichete și imagini ca „neutralism”, „izolaționism”, „umbra lui Monroe”...

Reacția la care ne referim s-a produs în prima jumătate a acestui an. La sfârșitul lunii martie, James Reston scria în „International Herald Tribune”: „Primul ministru, Pierre Elliott Trudeau i-a spus acum câteva zile președintelui Nixon că guvernul canadian va decide cam într-o săptămână dacă țara va rămâne în N.A.T.O., și această simplă declarație de îndoielă din partea aliatului nostru cel mai apropiat ne-a făcut să reflectăm cit de fragile sînt, de fapt, alianțele noastre... Deși avem convingerea că partenerii canadieni vor rămâne în N.A.T.O., dubiul și-a făcut loc. Căci, la urma urmelor, cînd întrebi o fată dacă te iubește și ea îți răspunde «o să mă gîndesc și o să-ți spun altădată», ai toate motivele să crezi că nu este totul în ordine»...

Declarația canadiană s-a produs conform promisiunii, în termen de o săptămână și a confirmat apartenența în continuare, la alianța nord-atlantică. Această confirmare a fost făcută împotriva dorințelor multor sprijinitori ai lui Trudeau. Unii membri ai cabinetului în-

occidentală, după toamna anului 1970, drept contribuție la forțele N.A.T.O. Pînă în 1972, armamentul nuclear al efectivului canadian va fi retras ca urmare a restructurării „grupului mobil”. Nu a fost însă acceptată ideea unei negociabilități a dreptului de decizie cu privire la perspectivele forțelor armate ale Canadei. „Principiul pe care se întemeiază hotărîrea noastră de reducere — declara ministrul apărării Léo Cadieux — nu este negociabil. Consider că există un grad de suveranitate pe care Canada are dreptul să-l exercite într-un asemenea caz”.

A doua prioritate stabilită la Ottawa sună astfel: „participarea la apărarea continentului nord-american”. Este una din temele viu controverse în Canada. Astfel, autorul lucrării „Canada în problemele mondiale”, dr. Peyton Lyon, de la Universitatea Carleton, un fost diplomat, susține: „Capacitatea țării noastre de a influența politica americană este mai mare dacă avem o miză evidentă în problema sau în regiunea respectivă. Chiar atunci cînd Washingtonul persistă în hotărîri politice pe care mulți canadieni le consideră nepotrivite, rămîne pe deplin posibil ca reprezentarea canadiană să reducă vigoarea aplicării unor asemenea hotărîri, sau să im-

Canada și reconsiderarea priorităților

Florin Hera

Săptămînalul politic londonez „New Statesman” amintea că premierul Pierre Elliott Trudeau, venit la putere în vara anului trecut, pe temeiul unui vot masiv acordat de un corp electoral compus în bună măsură din tineri, continuă să se bucure „de cea mai solidă poziție cunoscută de vreun conducător al Canadei, începînd din zilele lungii guvernări a primului ministru Mackenzie King”. Profesorul de drept constituțional — devenit liderul partidului de guvernămînt după retragerea lui Lester Pearson — a promis țării sale de 20 de milioane de locuitori — anglofoni, francofoni și „noi canadieni” din imigrația mai recentă — o reexaminare amplă a conduitei politice și poziției Canadei. Această reexaminare a început și continuă în momentul de față, sub impulsul maturizării unei comunități sociale și naționale care aspiră să păsească, după festivitățile Centenarului și ale Expoziției de la Montreal din 1967, în veacul nou al afirmării unei personalități originale și independente pe continentul nord-american și în lume.

John W. Holmes, directorul Institutului canadian pentru problemele internaționale, remarcă, nu fără ironie, într-o expunere făcută la Londra că, pentru destui oameni politici din Statele Unite, „cunoștințele despre politica externă a Canadei sînt în mod firesc atît de neglijate și întîmplătoare încît nu contează prea mult ca preocupări”. Canadienii sînt „taken for granted”, cu ei se „merge la sigur”... Holmes era gata să observe o nepăsare asemănătoare și în anumite cercuri ministeriale vest-europene ale Pactului Atlantic cînd, arată domnia-sa, „o declarație a premierului Pierre Elliott Trudeau cu privire la politica externă și de apărare a avut privilegiul, rar înlînit pentru Canada, de a fi denunțată de către miniștrii de externe ai N.A.T.O., în plin conclav”... În același timp, ministrul apărării unei țări pe care canadienii o numesc, zîmbind, „mama soacră”, muștra cabinetul de la Ottawa pentru „încercarea de a arunca

clinau spre abandonarea N.A.T.O. și spre folosirea banilor astfel economisiți în interesul țării. Precizînd că nu adoptă neutralismul, premierul Trudeau a făcut cunoscut totodată că dorește „să repatrieze dreptul de stabilire a perspectivei, atunci cînd este vorba de politica apărării Canadei”. Cu alte cuvinte, deciziile privind aceste perspective canadiene să fie luate la Ottawa, și nu la comandamentul integrat al N.A.T.O.

În acest spirit a fost anunțată oficial o nouă ordine a priorităților în materie de apărare. Spre deosebire de „Cartea Albă” din 1964, noua listă de priorități reliefează ca obiectiv suprem „apărarea suveranității Canadei”, prin „supravegherea și protejarea teritoriului și litoralului canadian”. În formularea „priorității nr. 1”, Clifford Solway distingea, în analiza din „New Statesman”, „o certificare iscusită a independenței naționale, precum și o justificare pentru reducerea efectivelor din N.A.T.O., ca un act de economie într-o perioadă de inflație crescîndă”. Subliniind că hotărîrile în domeniul apărării reprezintă o chestiune esențială de suveranitate, Canada a adoptat din proprie inițiativă decizia de micșorare și restructurare (ca „forță mobilă” convențională) a efectivelor terestre și aeriene cantonate, sub egida N.A.T.O., în Germania federală. A urmat „denunțarea Canadei în plin conclav ministerial atlantic”. Sub presiunea aliaților, mai precis a Statelor Unite, Marii Britanii și Republicii Federale a Germaniei, canadienii au admis să negocieze asupra dimensiunilor și eșalonării în timp a reducerilor. S-a ajuns, în septembrie, la un compromis: micșorarea efectivelor va fi numai de 50 la sută, nu de două treimi, cum se preconizase la început. Circa cîinci mii de militari canadieni vor rămîne în Europa

pedice lansarea altor politici greșit orientate”. Aceasta este școala „diplomației tăcute”, a influențării discrete și incerte „din interiorul alianțelor”, frecvent criticată mai ales în publicistica unor cercuri cu vederi avansate. Prof. Pauline Jewett, directoarea Institutului de studii canadiene de la Carleton, arată într-o intervenție intitulată, în maniera lui Marshall McLuhan, „Amenințarea — acesta este mesajul”: „Oamenii politici canadieni au adesea păreri substanțial diferite de acelea ale partenerilor lor americani. Mi-am dat seama de acest fapt ca membru al grupului interparlamentar Canada-Statele Unite... Să luăm de pildă China sau, mai recent, Vietnamul... Avem vederi deosebite într-o varietate de probleme, dar din cauza unor temeri (și temerea principală este reacția americană), luăm rar poziție conform cu judecata noastră”.

Nu este lipsită de interes reflectarea acestei controverse canadiene într-o publicație de autoritate din Statele Unite, „Foreign Affairs”, sub semnătura directorului științific al „Comitetului canadiano-american”, Roy Matthews. Sprijinitor deschis al formulelor integraționiste în domeniul economic, Matthews se întreabă „dacă alegătorul canadian va fi dispus să plătească un preț ridicat pentru suveranitatea sa națională”. Exportul canadian depinde de piața americană în proporție de 60 la sută. Sursele americane de aprovizionare furnizează 70 la sută din importurile vitale ale Canadei. Oamenii de afaceri din Statele Unite au stabilit uzine în țara vecină și au dezvoltat în industria canadiană o proprietate americană care deține 60 la sută din esențialul economiei.

Pe acest fond, directorul Comitetului americano-canadian proiectează analiza sa politică. În ochii multor canadieni — remarcă el — nu se mai justifică siste-

mul de apărare aeriană comun cu Statele Unite — NORAD (North American Air Defense Agreement — conceput în vremea bombardierelor strategice cu echipaj). Sistemul a fost depășit prin dezvoltarea strategiei rachetelor, dar Canada continuă să plătească 10 la sută din costul întreținerii lui, punând la dispoziție instalații radar, avioane de luptă „Voodoo” și acceptând menținerea controversatelor rachete cu focos nuclear american „Bomarc”. În momentul de față, participarea canadiană la NORAD nu mai trebuie privită ca „un lucru de la sine înțeles”. De pildă, la recentul congres de la Winnipeg, Partidul Nou Democrat — care este a treia mare organizație politică din Canada — a cerut retragerea țării atât din NORAD cât și din N.A.T.O.

Forma de participare a Canadei la „prioritatea secundă” n-a fost amănunțit discutată și stabilită, în lumina noilor împrejurări. Corespondentul din Ottawa al revistei britanice „The Economist” menționa perspectiva prezenței canadiene într-un sistem post-NORAD, perfecționat din punct de vedere tehnic, așa-numitul AWACS (Aizborne Warning and Control System). Dar ce fel de sistem, cât de costisitor — acestea sînt încă lucruri de precizat. Premierul Trudeau a arătat în urmă cu citva timp că se opune în principiu ABM-urilor, sistemelor de rachete anti-balistice, menite să stimuleze escalada cursei înarmărilor nucleare. Este, de asemenea, semnificativ că, atunci cînd presa canadiană a luat în discuție un element concret al „frontierei la Arctica”, acest lucru s-a produs cu prilejul trecerii prin „pasajul de nord-vest” a petrolierului spărgător de gheață american „Manhattan”. Opinia publică și oamenii de afaceri au cerut ca, în perspectiva unui „boom” al petrolului arctic, Canada să-și asigure suveranitatea prin „patrule fizică” în fața vaselor Statelor Unite.

Canadienii — sublinia John Holmes — țin ca vecinii americani să-i considere „good chaps”, băieți de treabă, prieteni adevărați, nu persoane în care nu te poți încrede. Dar canadienii sînt ferm împotriva presiunilor din Statele Unite, dorința lor este „să se evite integrarea, instituțiile supranaționale, amestecul în organizarea, legile și modul de expresie al fiecăruia”. „Paradoxul situației este acesta: colaborînd cu americanii, Canada trebuie să se păzească tocmai de ei”.

Coborîrea angajamentelor N.A.T.O. pe locul al treilea în scara priorităților canadiene a fost caracterizată, în cercurile pro-atlantice, drept „o cedare față de izolaționism”. Dacă integraționistii atlantici aveau temeiuri reale de îngrijorare, originea dificultăților lor nu se află însă în reînvierea izolaționismului. În cazul Canadei, de pildă, cei care doresc ieșirea din alianțele dominate de Statele Unite intenționează să determine investirea sumelor astfel economisite în întreprinderi industriale și comerciale, asistență tehnică și acțiuni social-culturale în Africa, America Latină și Asia. „Interesul economic — scria Clifford Solway în „New Statesman” — dictează căutarea unor noi piețe pentru produsele canadiene — grâu, pește, produse de papetărie și multe altele, pînă la reactori nucleari — în țările socialiste și în țările din lumea a treia. O politică lucidă sugerează un rol de mediator în raporturile Est-Vest, un rol care să beneficieze substanțial de pe urma reputației pașnice

a Canadei ea și de faptul că Statele Unite sînt absorbite de lupte... Atitudinea prezentă a Canadei, care se arată dispusă să recunoască R. P. Chineza, aflată pe locul șapte pe lista partenerilor ei comerciali importanți, este un semn pentru viitor”. Așadar, nu de izolaționism este vorba.

Aruncîndu-și privirea pe hartă, canadienii constată că țara lor nu este numai o țară la Atlantic, ci și o țară la Pacific și la Arctica. Generația mai nouă, care exercită o influență crescîndă, consideră că trebuie să fie îndepărtate efectele „cordonului ombilical” care fixa „unilateral-atlantic” preocupările unui stat cu vocație economică, politică și culturală la trei oceane. Un impuls nou își face drum în Canada: impulsul de a deveni o țară cu preocupări internaționale fără tutelă. Misiuni ministeriale canadiene au fost trimise în America Latină și în Japonia. Guvernul de la Ottawa a declarat că intenționează să asigure pentru ajutorul destinat țărilor în curs de dezvoltare cifra de 1 la sută din produsul național brut. Dacă popularitatea participării la acțiuni ale forțelor O.N.U. de „menținere a păcii” este în oarecare scădere — se remarcă de altfel plasarea acestei participări pe ultimul loc al priorităților — în schimb, numeroși canadieni își manifestă interesul pentru activități utile în domeniul dezvoltării și modernizării, în țările Commonwealthului și în statele independente francophone din Africa. Totodată, menținînd raporturile cu Cuba, Ottawa a arătat că nu intenționează să se alăture Organizației Statelor Americane dacă aceasta ar însemna, cum se exprima premierul Trudeau, „că vom fi o dublură a Washingtonului”. Relațiile canadiano-cubaneze, sublinia Ian Lumsden de la Universitatea York, „au demonstrat că este cu puțință pentru țările capitaliste, chiar și pentru cele atât de strîns legate cu Statele Unite cum este Canada, să coexiste cu regimuri socialiste în emisfera vestică”.

Reconsiderarea priorităților restrînge voluntar rolul militar al Canadei în vestul Europei, dar, în același timp, pune în evidență tendința canadiană de a beneficia, și în Europa, de apropierea dintre țările cu orînduiri sociale diferite. O ilustrare a acestei tendințe este sprijinul exprimat de ministrul de externe al Canadei, Mitchell Sharp, pentru memorandumul guvernului Finlandei privind convocarea conferinței în problemele securității europene. După consfătuirea de la Praga a miniștrilor de externe din țările participante la Tratatul de la Varșovia, un purtător de cuvînt oficial a făcut cunoscută la Ottawa intenția Canadei „de a cere aliaților ei din N.A.T.O. să fie de acord cu o conferință Est-Vest privind securitatea europeană”.

Desigur, reevaluarea politicii externe a Canadei se află abia în faza incipientă. Numeroase aspecte fundamentale nu au fost cuprinse în cadrul vast al noii analize, drumul deciziilor nu a fost încă parcurs. Semnificativă este sfidarea adresată spiritului conformist, scepticismul față de dogmele administrative anterioare. Celor care afirmă că, prin reducerea obligațiilor în N.A.T.O., Canada se fixează în izolaționism, premierul Trudeau se considera îndreptățit să le răspundă: „Cei care spun că politica noastră de apărare reprezintă o cotitură spre izolaționism proclamă doar un lucru: anume că, prin fixația lor față de probleme vechi, puse de războaie vechi, s-au izolat ei înșiși, îndepărtîndu-se de lumea de azi, și de lumea viitorului”.

reflector

O INIȚIATIVĂ A P. C. GERMAN

După cum anunță agenția A.D.N., conducerea Partidului Comunist German a cerut, într-o scrisoare adresată fracțiunilor parlamentare ale P.S.D. și P.L.D., semnarea și ratificarea apropiată de către guvernul de la Bonn a Tratatului de neproliferare a armelor atomice, renunțarea oficială, de către Republica federală, la fabricarea, experimentarea și posedarea, la dreptul de a folosi singură sau în comun, armele A.B.M. sub orice formă, îndepărtarea armelor atomice și chimice ale S.U.A. de pe teritoriul Republicii federale și renunțarea la înzestrarea Bundeswehrului cu mijloace de transportare la ținută a armelor atomice. În scrisoarea adresată fracțiunilor parlamentare ale celor două partide guvernamentale de la Bonn, conducerea P.C.G. le propune să pună la vot în Bundestag o rezoluție corespunzătoare, care ar găsi atât în țară, cât și în rîndurile opiniei publice mondiale, un ecou deosebit de pozitiv și o vie aprobare, întărind, de asemenea, încrederea în intențiile de pace și destindere conținute în declarația guvernamentală.

Rezoluția propusă de P. C. German partidelor guvernamentale conține următoarele puncte:

- Bundestagul însarcinează guvernul federal să semneze fără rezerve Tratatul de neproliferare a armelor atomice pînă cel mai tîrziu la 31 decembrie a.c. El își exprimă voința de a ratifica acest tratat pînă cel mai tîrziu la 31 martie 1970.

- Pentru a elimina orice îndoială privitoare la poziția pozitivă a Republicii federale față de Tratatul de neproliferare a armelor atomice, Bundestagul decide renunțarea oficială de către R.F. a Germaniei, la fabricarea, experimentarea și posedarea, ca și la dreptul de a hotări singură sau în comun asupra folosirii armelor atomice, biologice și chimice, indiferent de forma lor. Guvernului federal i se cere să inițieze neîntîrziat pași pentru crearea premiselor îndepărtării minelor și armelor atomice ca și a depozitelor de gaze otrăvitoare americane din Republica federală.

- Pentru a nu prejudicia șansele proiectatei conferințe de securitate europene și pentru a aduce o contribuție constructivă la pregătirea ei, Bundestagul decide să sisteze pentru următorul deceniu înzestrarea Bundeswehrului cu mijloace de transportare la ținută a armelor atomice și cu sisteme noi și ultramoderne de armament, pînă cînd rezultatele conferinței de securitate europene vor oferi posibilitatea unei reaprecieri generale a intereselor de securitate ale Republicii federale. Bugetul înarmării Republicii federale pentru anul 1970 va fi redus la nivelul celui din anul 1969.

În timpul incidentelor de stradă de la Rosario

Greva parțială de la 29 octombrie poate prilejui o serie de considerații asupra liniei sinuoase pe care o urmează, de aproape șase luni, viața politică din Argentina. În această perioadă, a primit noi contururi opoziția dintre armată și sindicate, care domină scena politică argentiniană după căderea lui Peron.

C.G.T. — „Confederația generală a muncii”, de altfel divizată — se ridică singură împotriva armatei, de asemenea divizată; această confruntare a luat o întorsătură violentă începând din luna mai. Orașul Cordoba, centrul industrial de automobile, situat la 600 km de Buenos Aires, a fost teatrul unor adevărate lupte de stradă între manifestanți (muncitori și studenți) și forțele polițienești, întărite de parașutiști.

Caballero, care era atunci guvernator al Cordobei, a făcut de curând public un raport în care analizează cauzele tulburărilor din mai. Postul guvernator atribuie această explozie a miniei populare, în special, întârzierii reformelor privind salariile și prețurile; s-ar putea spune — în termeni mai generali — că muncitorii erau iritați de ezitățile generalului Onganía și de dualitatea politicii sale. Sub influența ministrului său de interne, Guillermo Borda, și a unei părți minoritare a armatei, șeful statului a anunțat profunde reforme de structură și instaurarea unui sistem corporativ.

Aceste promisiuni au făcut ca unii lideri sindicali peroniști să se apropie de guvern. În martie, în urma unui congres furtunos, C.G.T. s-a împărțit în două ramuri. Confederația, numită „rebelă” pentru nonconformismul ei față de politica oficială, și-a înăspriț opoziția, dar alte sindicate aflate sub influența lui Augusto Vandor, lider al „peronismului fără Peron”, au pășit pe calea unei cooperări cu autoritățile. Această fracțiune „participaționistă” a C.G.T. a început, de atunci, să frneze revendicările muncitorești.

Opoziția înaltului comandant și a majorității ofițerilor l-a împiedicat pe generalul Onganía să-și îndeplinească promisiunile, iar ministrul economiei, Krieger Vasma, a pus în lucru — cu sprijinul unor împrumuturi acordate de Statele Unite și de băncile vest-germane, elvețiene și franceze — un plan de redresare care s-a soldat cu unele rezultate: încetinirea inflației, o anumită redresare economică începând cu cel de-al doilea semestru al anului 1968 și, în sfârșit, creșterea produsului național brut. Dar această situație a fost obținută în detrimentul muncitorilor. Blocarea salariilor, hotărâtă în aprilie 1967,

Situația din Argentina și relația sindicate — armată

Articol scris pentru
„lumea” de
Elena de la Souchère

a fost menținută cu strictețe pînă în ianuarie 1969, iar creșterea de 8 la sută acordată după această dată nu compensa nici pe departe mărirea prețurilor constatată în timpul acestei perioade lungi de 20 de luni. Sindicaliștii apreciază această creștere a prețurilor la 40 la sută.

Muncitorii erau, de altfel, indignați și de „denaționalizarea” unor sectoare-cheie ale vieții economice, în special căile ferate. În sfârșit, șomajul s-a agravat în urma politicii economice pusă în aplicare de Vassma. În sectorul feroviar și în regiunile producătoare de zahăr, la Tucuman și Santa Fe, au fost operate concedieri masive. Pentru a frîna supraproducția de zahăr și scăderea prețurilor, guvernul a hotărît închiderea micilor rafinării deficitare. 15 000 de muncitori au rămas, astfel, fără lucru.

De atunci, apelurile la calm lansate de „participaționisti” s-au dovedit a fi neputincioase în fața miniei populare. Nemulțumirile se produceau mai ales în regiunile afectate de represiuni — la Tucuman, Santa Fe, Rosario, Cordoba.

Indignarea provocată de brutalitatea represaliilor a determinat un climat psihologic favorabil pentru îndemnul lansat de stînga C.G.T. Aceasta a lansat constant apeluri la luptă care au fost, în general, urmate pînă în luna august. În focul acțiunii, în toate orașele care au fost teatrul evenimentelor singeroase — Cordoba, Rosario, Tucuman — s-a înfăptuit spontan o unitate sindicală, iar federațiile provinciale făceau presiuni asupra statelor majore sindicale din Buenos Aires pentru a obține unificarea la scară națională. Liderul „participaționist” Augusto Vandor a încercat să tragă folos din aceste confruntări pentru a-i reintegra pe „rebeli” în organizația sa și a-i determina să-i accepte politica, dacă nu colaboraționistă, cel puțin apropiată de ea. Dar Vandor a fost asasinat în ultimele zile ale lunii iunie, în timp ce la

Buenos Aires și în principalele orașe ale țării se desfășurau manifestații muncitorești și studențești. Atunci a început o fază de represiuni brutale. Raymondo Ongaro și principalii conducători ai Confederației nonconformiste au fost arestați, iar organizația lor a fost dizolvată.

Regimul nu se mai sprijină pe totalitatea armatei. Generalul Lanusse, șef al statului major al armatei, vorbește cu ostilitate despre guvern. Circulă zvonul că acest ofițer conservator și proamerican se pregătește să-l răstoarne pe generalul Onganía. Revista „Primera Plana” a fost interzisă la începutul lunii august pentru „vina” de a fi relevat intenția generalului Lanusse de a opera epurări în rîndul cadrelor superioare ale armatei. Comandantul șef a trecut în retragere, din oficiu, pe generalul Labanca și un număr de alți ofițeri care treceau drept naționaliști sau peroniști. Prins între revolta muncitorilor și revolta armatei, guvernul părea pierdut. El a fost însă salvat, cel puțin provizoriu, de o serie de factori favorabili. Generalul Lanusse este reținut de teama unei controlovituri de stat. De partea sindicală, diviziunile sînt foarte accentuate.

La Cordoba activează un organism inter-sindical, care grupează reprezentanții regiunilor în care cele două fracțiuni C.G.T. au hotărît să se unească. Pe scară națională, sindicatele, situate pe poziții de luptă, dar lipsite de conducători lor, au format o comisie denumită „comisia celor 20”, care se opune Confederației „participaționiste”. În timp ce un anumit număr de sindicate „neangajate” pretind să se plaseze pe un plan strict profesional. Delegatul numit de guvern pentru reorganizarea C.G.T., Valentin Soarez, se străduiește să obțină reunificarea pe baza unui program „participaționist”. Reuniunea ținută cu acest scop, la sfîrșitul lunii octombrie, cu participarea purtătorilor de cuvînt ai diferitelor tendințe, nu a dat însă rezultatele așteptate.

Chemarea la grevă lansată de Raymondo Ongaro (aflat încă în închisoare) și de „comisia celor 20” a fost urmată doar la Rosario și Cordoba.

În perioada următoare are loc un anume reflux al mișcărilor sociale. Această situație este explicată prin acțiunea mai multor factori: arestarea liderilor celor mai combativi și mai influenți, disensiunile din conducerea sindicatelor, unele concesiuni făcute de guvern. Ordinul de grevă generală de la 1 octombrie a fost anulat în urma unei lungi întreprinderi care a avut loc la Casa Rosada — Palatul Prezidențial — între generalul Onganía și liderii ai celor două tendințe sindicale. În aceea zi, șeful statului lăsa de înțeles că se poate spera într-o satisfacere a revendicărilor. Toată lumea știe însă, că, la Buenos Aires, calmul va dura numai în măsura în care guvernul va reuși să onoreze promisiunile făcute.

Soarta regimului va depinde, de asemenea, și de linia politică pe care generalul Onganía se va hotărî să o urmeze. Supraviețuirea sa politică se explică, în mare parte, prin speranțele pe care le mai trezește încă în unele sectoare ale armatei și sindicatelor. Numeroși ofițeri și sindicaliști mai speră că el va opta, în sfârșit, pentru politica pusă în aplicare în Peru de generalul Alvarado. Cabinetul, care era gata să moară din cauza ezitărilor sale, supraviețuiește, printr-un echivoc. Dar va putea el să prelungească, încă mult timp, această ezitare care seamănă cu un dublu joc?